

XXII Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna

Uniwersytet Rzeszowski
14-16 października 2021 roku

***Nazwy własne
w przestrzeni wielokulturowej***

zeszyt streszczeń

Rzeszów 2021

Komitet Naukowy XXII MiOKO

1. дфн., проф. Елена Л. Березович (Уральский федеральный университет, Rosja)
2. prof. dr hab. Maria Biolik (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)
3. PhDr. Žaneta Dvořáková Ph.D. (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, Czechy)
4. prof. dr. sc. Andžela Frančić (Sveučilište u Zagrebu, Chorwacja)
5. prof. nadzw. dr hab. Artur Galkowski (Uniwersytet Łódzki, Polska)
6. PhDr. Milan Harvalík Ph.D. (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, Czechy)
7. prof. Mgr. Jaromír Krško, PhD. (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Słowacja)
8. prof. dr hab. Halina Kurek (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
9. дфн., проф. Ганна М. Мезенка (Витебский государственный университет, Białoruś)
10. Dr.h.c. prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc. (Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Słowacja)
11. prof. dr hab. Kazimierz Ozóg (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
12. prof. dr hab. Artur Rejter (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Przewodniczący Komisji Onomastycznej, Polska)
13. prof. dr hab. Elżbieta Rudnicka-Fira (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Polska)
14. prof. dr hab. Irena Sarnowska-Giefing (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
15. prof. dr hab. Katarzyna Skowronek (Instytut Języka Polskiego PAN w Krakowie, Polska)
16. PhDr. Pavel Štěpán Ph.D. (Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky, Czechy)
17. prof. dr hab. Ewa Wolnicz-Pawłowska (Uniwersytet Warszawski, Polska)

Komitet Honorowy XXII MiOKO

1. JM Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. **Sylwester Czopek**
2. Prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. **Paweł Grata**
3. Dyrektor Instytutu Polonistyki i Dziennikarstwa prof. dr hab. **Janusz Pasterski**
4. Przewodniczący Komitetu Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk dr hab. prof. PAN **Maciej Eder**
5. Prezes Polskiego Towarzystwa Onomastycznego dr **Wojciech Włoskowicz**
6. Marszałek Województwa Podkarpackiego **Władysław Ortyl**
7. Wojewoda Podkarpacki dr **Ewa Leniart**
8. Prezydent Miasta Rzeszowa **Konrad Fijolek**

Komitet Organizacyjny XXII MiOKO

1. dr hab. prof. UR **Agnieszka Myszka** (przewodnicząca)
2. dr hab. prof. UR **Ewa Oronowicz-Kida** (z-ca przewodniczącej)
3. dr **Justyna Majchrowska** (sekretarz konferencji)
4. dr **Małgorzata Kułakowska**
5. dr **Robert Ślabczyński**
6. dr **Maria Kossakowska-Maras** (tłumaczenie na jęz. rosyjski)
7. dr **Arkadiusz Pietluch** (tłumaczenie na jęz. angielski)
8. mgr inż. **Norbert Czuba** (redaktor strony internetowej)
9. mgr **Kamil Skrzypiec** (oprawa graficzna)

Słowo wstępne

W zeszycie zamieszczono streszczenia referatów nadesłane przez Prelegentów, którzy zgłosili się na XXII Międzynarodową i Ogólnopolską Konferencję Onomastyczną. Zachowano oryginalną formę nadesłanych tekstów, ponadto zamieszczono ich tłumaczenia na języki rosyjski, angielski i polski.

Wszystkim referentom bardzo dziękujemy.

Organizatorzy konferencji

Klaudia ABUCEWICZ (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Клавдия Абуцевич (Варшавский университет, Польша)

Wariantywność zapisu nazwisk kobiet pogranicza polsko-litewskiego na przykładzie antroponimów z parafii w Starych Trokach

W proponowanym wystąpieniu dokonam analizy nazwisk żeńskich notowanych w XVIII i XIX wieku w ksiągach chrzłów parafii w Starych Trokach. Istotne dla moich badań są nazwiska i określenia dodatkowe matek oraz matek chrzestnych chrzczonych dziewczynek. Wynika to w dużej mierze ze sposobu, w jaki prowadzone były księgi – nazwiska zapisywano jedynie przy imionach osób dorosłych. Warto jednocześnie zauważać, że konwencja nazewnicza była różna – początkowe zapisy pozwalają jedynie domniemywać, jakie nazwisko nosiła matka dziecka (por. syn Wawrzynica Zahorskiego i Katarzyny), z czasem pojawiają się formy kolektywne odnoszące się do całego małżeństwa (por. syn Michała i Elżbiety Janczewskich). Na szczególną uwagę zasługują również onimy matek chrzestnych, których nazwiska zazwyczaj zapisywano w formie odmęzowskiej lub odojcowskiej. Jest to istotne ze względu na wielokulturowy charakter materiału badawczego oraz związane z tym pojawiające się warianty nazwisk i hibrydy językowe, takie jak Dzienowagisowa czy Balonissówna. Celem badań jest wskazanie tych wariantów i zmian w zapisach nazwisk kobiet.

antroponimia, nazwiska, pogranicze, Kresy północno-wschodnie, Stare Troki

Variability of female last names in the Polish-Lithuanian borderlands: a case study of the anthroponyms from the parish church in Stare Troki

The paper presents the outcomes of the analysis conducted on the 18th and 19th-century female names recorded in baptism books from the parish church in Stare Troki. More specifically, surnames and additional names of mothers and godmothers of the baptised girls were analysed. In the parish records, last names were associated only with adult individuals. The naming tendencies were highly inconsistent; a surname was placed after a father's name (son of Wawrzyniec Zahorski and Katarzyna), or marriages were addressed collectively (son of Michał and Elżbieta Janczewscy). The way godmothers were addressed is also of particular interest, as their names were written in the form suggestive of a woman's husband or father, leading to the formation of names such as Dzienowagisowa or Balonissówna.

Anthroponyms, last names, borderlands, Eastern Borderlands, Stare Troki

Вариантность написания имен женщин на польско-литовском приграничье на примере антропонимов прихода в Старом Тракае

В выступлении я проанализирую женские фамилии, перечисленные в 18-19 веках в крещенских книгах прихода в Старом Тракае. Для моего исследования важны имена и дополнительные термины матерей и крестных матерей крещеных девочек. Во многом это связано с тем, как хранились книги - фамилии писались только рядом с именами взрослых. В то же время стоит отметить, что соглашение об именах было другим - первоначальные записи позволяют нам только предполагать фамилию матери ребенка (ср. сын Вавжинца Загорского и Катахины), со временем появляются коллективные формы, относящиеся ко всему браку (ср. сын Михала и Эльжбеты Янчевских). Особого внимания заслуживают жены крестных матерей, фамилии которых обычно записывались в форме, связанной с именем мужа или «отцовской» форме. Это важно из-за мультикультурного характера исследовательского материала и связанных вариантов фамилий и языковых гибридов, таких как Dzienowagisowa или Balonissówna. Цель исследования - выявить эти варианты и изменения имен женщин. *антропонимия, фамилии, приграничье, Северо-Восточное приграничье, Старый Тракай*

Beata AFELTOWICZ (Uniwersytet Szczeciński, Polska)
Беата Афельтович (Щецинский университет, Польша)

Eponimy z okresu PRL-u

Celem badawczym jest przeprowadzenie charakterystyki semantyczno-strukturalnej eponimów, które weszły do polszczyzny w okresie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub były w tym czasie szczególnie popularne. Materiał językowy pochodzi z książki Franciszka Czekierdy pt. „Zapomniane słowa z PRL-u i nie tylko” (Olszanica 2019). *językoznawstwo, leksyka, eponim, nazwa własna, PRL*

Eponyms in the Polish People's Republic

The primary aim of the research is to conduct a semantic and structural analysis of the eponyms added to the Polish language during the period of the Polish People's Republic and the eponyms which were frequently

used at that time. The research is based on the book written by Franciszek Czekerda titled „Zapomniane słowa z PRL-u i nie tylko”.

Linguistics, lexis, eponym, proper name, the Polish People's Republic

Эпонимы периода Польской Народной Республики

Цель исследования - провести семантическую и структурную характеристику эпонимов, которые вошли в польский язык в период Польской Народной Республики или были особенно популярны в то время. Языковой материал взят из книги Францишека Чекерды под названием «Забытые слова из Польской Народной Республики и не только» (Ольшаница, 2019).

лингвистика, лексика, эпоним, имя собственное, PRL

Zbigniew BABIK (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
Збигнев Бабик (Ягеллонский университет, Польша)

Domniemane ślady ptolemejskiego hydronimu Τουρουντος w nowożytnej toponimii basenu średniej Dźwiny

Wystąpienie analizuje przesłanki toponomastyczne skłaniające niektórych, głównie rosyjskich historyków i entuzjastów do dopatrywania się śladów ptolemejskiego hydronimu Τουρουντος (łac. Turuntus), nazwy identyfikowanego niekiedy z Zachodnią Dźwiną wschodniego dopływu Bałtyku, w nowożytnym nazewnictwie geograficznym basenu średniej Dźwiny. W materiale tym niewątpliwymi faktami nazewniczymi są nazwy wsi i jezior Tapantovo, brus. Тапантова (z wariantami Турунт- i Турант-?), występujące dziś lub w przeszłości (poświadczania datują się od XVI w.) w co najmniej trzech odległych od siebie miejscowościach dzisiejszego obwodu witebskiego (ich lokalizację i identyfikację udało się obecnie doprecyzować). Na gruncie współczesnej toponomastyki, nieskonnej abstrahować od korespondencji samogłoskowych, struktury nazwotwórczej, otoczenia etymologicznego, produktywności i kontekstu geograficznego, sama zbieżność szkieletu spółgłoskowego rdzenia dalece nie wystarcza dla podtrzymywania poglądu o związku genetycznym tych nazw z przekazem starożytnym. Postać toponimów wskazuje na ich pochodzenie od wschodniosłowiańskiego antroponimu Tapant(a), znajdującego się w gwarowej leksyce rosyjskiej i białoruskiej. Samo Τουρουντος występuje w kontekście nasuwa-

jącym zasadnicze wątpliwości co do jego realności (niewiarygodnie określone ujście, sąsiedztwo makrohydronimów podobnie jak ono błędnie zlokalizowanych i niekontynuowanych w dobie w pełni historycznej).

Тарантово, Τουρουντος, Ptolemeusz, „Geografia”, Sarmacja europejska

Searching for the Ptolemaic hydronym Τουρουντος in the contemporary toponyms of the middle Divina basin

The paper analyses the premises, which led Russian historians and enthusiasts to look for traces of the Ptolemaic hydronym Τουρουντος (Latin Turuntus) in the contemporary toponyms of the Middle Dvina basin. Present-day and historical names of villages and lakes (e.g., Тарантово and its variants, including Турунт- and Турант-?) from three distant parts of the present-day Vitebsk Oblast were analysed, allowing the researcher to clarify their location. As a toponymic analysis includes aspects such as vowel correspondence, structural properties of a name, name origins, or geographic context, it was not possible to validate the link to the ancient hydronym Τουρουντος solely on the basis of a consonant skeleton of a word. The analysis revealed that the toponyms are, in fact, related to the East Slavic anthroponym Тарант(a), which could be traced back to the Russian and Belarusian folk language. Similarly, the context in which the hydronym appears does not lend any credibility to the claims concerning its origins (the inaccurate localisation of the estuary or incorrectly localised macro-hydronyms).

Тарантово, Τουρουντος Ptolemy, Ptolemy's “Geography”, Sarmatia Europea

Предполагаемые следы птолемеевского гидронима Τουρουнтоς в современной топонимии средней котловины Западной Двины

В выступлении анализируются топономические предпосылки, побудившие некоторых, в основном российских историков и энтузиастов, искать следы птолемеевского гидронима Τουρουнтоς (лат. Turuntus), название, которое иногда отождествляют с Западной Двиной восточного притока Балтики, в современной географической номенклатуре Бассейн Средней Двины. В этом материале, несомненно, упоминаются названия деревень и озер Таранто, Брус. Тарантова (с вариантами Турунт- и Турант-?), встречающиеся сегодня или в прошлом (учетная запись 16 века) как минимум в трех отдаленных местах сегодняшней Витебской области (их местонахождение и идентификация теперь выяснены). В современной

топономике, не склонной игнорировать соответствия гласных, структуру наименования, этимологическую среду, продуктивность и географический контекст, простого конвергенции каркаса согласного корня далеко не достаточно, чтобы поддержать точку зрения о генетической связи этих имен с древним посланием. Форма топонимов указывает на их происхождение от восточнославянского антропонима Тарант (а), который упоминается в лексике русского и белорусского диалектов. Сам Ταράντος появляется в контексте, который вызывает фундаментальные сомнения относительно его реальности (невероятно очерченный эстуарий, близость макрогидронимов, как и тот, который неуместен и прекращен в полностью историческую эпоху).

Тарантово, Ταράντος, Птолемей, «География», Европейская кармания

Magdalena BAER

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)

Магдалена Баэр

(Университет Адама Мицкевича в Познани, Польша)

Nazwy kont firmowych sklepów odzieżowych z krajów byłej Jugosławii i Polski prowadzących sprzedaż bezpośrednią na Facebooku

Okres pandemii sprawił, że rozwijająca się branża sprzedaży internetowej znalazła się w rozkwicie. Specyficzną formą sprzedaży zdalnej jest prowadzona za pomocą transmisji live na Facebooku sprzedaż bezpośrednią. W ostatnim czasie powstaje coraz więcej sklepów, które dzięki takiej formie kontaktu z klientem rozwijają swoją działalność, ograniczając lub całkowicie likwidując sprzedaż stacjonarną. Każdy sprzedawca chce zostać zauważony, dlatego właściciele sklepów prześcigają się w tworzeniu nazw kont facebookowych swojej działalności tak, by przykuwały uwagę potencjalnego klienta. W referacie przedstawiona zostanie analiza swoistych firmonimów, choć często konta facebookowe nie są oficjalnymi nazwami sklepów zarejestrowanych urzędowo firm, jednak przez klientów tak są właśnie odbierane. Wspomniane firmonimy stanowią bardzo różnorodny badawczo materiał językowy. Wspomniane nazwy często są metaforyczne, odnoszą się do nazwisk czy pseudonimów właścicieli lub marek odzieżowych. Zaprezentowana analiza semantyczna pozwoli na ich klasyfikację

i omówienie trendów nazewniczych panujących na postjugosłowiańskim i polskim rynku odzieżowym.

firmonimy, sklepy odzieżowe, semantyka, Polska, kraje byłe Jugosławii

Facebook account names of the online clothing stores from the former Yugoslavia and Poland

Although many businesses struggle during the pandemic, the online sales industry is booming. A live broadcast session on Facebook is frequently used to sell a company's goods. Due to the fact that the method virtually eliminates the need for stationary shops, selling goods through live broadcasts has been rapidly gaining popularity. One of the ways in which companies attract new customers is by creating an intriguing name for a shop. These names are analysed in this paper. Although Facebook account names rarely correspond with the officially registered company names, some customers associate a name of a profile with the name of a company. The names selected for a Facebook profile are quite often metaphorical or suggestive of the owners' names or nicknames and, as such, constitute an immensely diverse material for linguistic analysis. In the paper, the names were classified, and the naming trends specific for the clothing market in former Yugoslavia and Poland were discussed.

Company names, clothing shops, semantics, Poland, former Yugoslavia

Названия компаний-аккаунтов магазинов одежды из бывшей Югославии и Польши, ведущих прямые продажи в Facebook

В период пандемии индустрия онлайн-продаж переживает бум. Специфической формой удаленных продаж являются прямые продажи, осуществляемые посредством прямых трансляций в Facebook. В последнее время создается все больше и больше магазинов, которые благодаря такой форме контакта с покупателем развивают свою деятельность, ограничивая или полностью устранивая стационарные продажи. Каждый продавец хочет, чтобы его заметили, поэтому владельцы магазинов соревнуются в создании имен учетных записей Facebook для своей компании, чтобы привлечь внимание потенциального покупателя. В статье представлен анализ конкретных фирм, хотя учетные записи Facebook часто не являются официальными названиями магазинов официально зарегистрированных компаний, но так воспринимаются покупателями. Указанные фирмы представляют собой очень разнообразный лингвистический материал с точки зрения

исследования. Эти имена часто носят метафорический характер и относятся к именам или прозвищам владельцев или брендов одежды. Представленный семантический анализ позволит их классифицировать и обсудить номенклатурные тенденции, преобладающие на постюгославском и польском рынке одежды.
фирмы, магазины одежды, семантика, Польша, страны бывшей Югославии

Gulnara BEKENOWA

(Euroazjatycki Instytut Humanistyczny, Kazachstan)

Гульнара Бекенова (Евразийский гуманитарный институт)

Systematyzacja nazw onomastycznych

Systematyzacja nazw onomastycznych metodą historyczno-diachroniczną
onomastyka, diachronia

Diachronic systematisation of proper names

Onomastics, diachrony

Систематизация ономастических названий

систематизация ономастических названий путем использования историко-диахронного метода
ономастика, диахрония

Elena Lwowna BEREZOWICZ

(Rosyjska Akademia Nauk, Uralski Uniwersytet Federalny, Rosja)

Елена Львовна Березович

Olesia SURIKOWA, Олеся Сурикова (Россия)

Nazwy w zaklęciach Słowian wschodnich

Snake names in the spells of the Eastern Slavs

Имена змей в заговорах восточных славян

Walentina BONDŽOLOWA

(Uniwersytet w Wielkim Tyrnowie Św. Cyryla i Metodego)

Валентина Бонджолова

(Великотърновски университет им. Св. Кирилла и Мефодия)

Okazjonalne antroponimy w języku mediów jako źródło komizmu

Stosowanie okazjonalnych antroponimów, które są najczęściej kojarzone z nazwami precedensowymi, jest powszechną techniką zwiększenia ogólnej ekspresji i emocjonalności tekstu, wyrażania oceny oraz przyciągania i utrzymywania uwagi czytelnika. W artykule omówione są zarówno okazjonalne przekształcenia imion i nazwisk (np. „Bojkoszenko” zamiast Bojko Borisow), jak i tworzenie pseudonimów (np. „Plamczo Trizonetkov Teraskow” zamiast Plamen Georgiew) w publikacjach, w serwisach informacyjnych i na udostępnianych forach. Jednym z celów tego żartobliwego, okazjonalnego słowotwórstwa jest zwiększenie oddziaływania całego tekstu za pomocą komizmu, który przechodzi w sarkazm. Zarejestrowane przekształcenia odzwierciedlają bieżące wydarzenia, podkreślają osobistą i publiczną reakcję na dany fakt oraz podkreślają postawioną ocenę.
język bułgarski, okazjonalizm, antroponim, komizm, słowotwórstwo

Оказионалните антропоними в езика на медиите като източник на комизъм

Използването на оказионални антропоними, които най-често са свързани с прецедентни имена, е разпространен похват за повишаване на общата експресивност и емоционалност на текста, за изразяване на оценка и за привличане и задържане на читателското внимание. В статията се наблюдават както оказионалните трансформации на лични и фамилни имена (напр. „Бойкошенко“ вм. Бойко Борисов), така и създаването на псевдоимена (напр. „Пламчо Тризонетков Терасков“ вм. Пламен Георгиев) в публикации от информационни сайтове и във форумите, които се поддържат. Една от целите на това игрово оказионално словообразуване е със средствата на комичното, преминаващо в сарказъм, да се повиши въздействието на целия текст. Регистрираните трансформации отразяват актуални събития, подчертават личната и обществената реакция към съответния факт и акцентуират върху дадената оценка.

български език, оказионализъм, антропоним, комизъм, словотворчество

Anthroponyms as a source of comedy in the language of media

In the language of media, anthroponyms are used to increase the overall expression and emotionality of a text, express judgement, or attract the attention of the reader. The data for the present paper were drawn from press publications, news TV shows, and online forums and include both occasional alteration of proper names (e.g., „Boykoshenko” instead of Boyko Borisov) and the formation of pseudonyms (eg. „Plamczo Trizonetkov Teraskov” instead of Plamen Georgiev). Although anthroponyms are used for various reasons, in the texts analysed, the anthroponyms enhance the sarcastic character of a text. The name-formation processes discussed in the paper reflect the creators’ reaction to current events, including the assessment of a situation.

Bulgarian language, anthroponym, comedy, word-formation processes

Случайные антропонимы в языке СМИ как источник комедии

Использование случайных антропонимов, которые чаще всего связаны с прецедентными именами, является распространенной техникой для увеличения общей выразительности и эмоциональности текста, для выражения признательности, а также для привлечения и удержания внимания читателя. В статье наблюдаются как случайные трансформации личных и фамильных имен (например, «Бойкошенко» против Бойко Борисова), так и создание псевдонимов (например, «Пламчо Тризонетков Терасков» против Пламена Георгиева) в публикациях с информационных сайтов и форумов. Одна из целей этого игривого, случайного словообразования - усилить воздействие всего текста с помощью комедии, которая превращается в сарказм. Записанные преобразования отражают текущие события, подчеркивают личную и общественную реакцию на данный факт и подчеркивают сделанную оценку.

болгарский язык, окказионализм, антропоним, комедия, словообразование

Patryk BOROWIAK

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)

Патрык Боровяк

(Університет Адама Міцкевича в Познані, Польща)

Agnieszka KOŁODZIEJ (Uniwersytet Wrocławski, Polska)

Агнешка Колодзей (Вроцлавський університет, Польша)

Nazewnictwo herbat i herbaciarni w perspektywie porównawczej (polsko-czesko-bułgarskiej) – rekonesans socjokulturowy

Niniejszy referat stanowi wprowadzenie do badań z zakresu nazewnictwa herbat i herbaciarni w perspektywie porównawczej – polsko-czesko-bułgarskiej. Centralne miejsce w podjętych rozważaniach zajmuje omówienie dostępnych źródeł, z których ekszerpowany był materiał (strony internetowe sklepów z herbatą, herbaciarni, portale miłośników herbaty, dostępne menu etc.) oraz możliwości analizy tego typu onimów. Część poddanego eksploracjom materiału stanowią dane pozyskane za pomocą ankiety internetowej, której zadaniem było wskazanie preferencji osób pijących herbatę, dotyczących m.in. najpopularniejszych producentów herbat, charakterystyki i sposobu kreowania nazw herbat i herbaciarni, projektowania opakowań, oraz najnowszych tendencji widocznych w tym nazewnictwie.

chrematonimia, firmonimy, herbata, herbaciarnia, analiza porównawcza, Polska, Czechy, Bulgaria

Tea and tea shop names from a comparative perspective – a socio-cultural exploration

The article represents an attempt to compare name formation tendencies concerning tea brands and tea shops in different languages, namely Polish, Czech, and Bulgarian. The data were drawn from several sources, including online and traditional tea shops, tea lovers' forums, and restaurant menus. Additionally, an online questionnaire was designed to explore tea drinkers' preferences concerning favourite tea producers, name preferences, design, and the newest trends in these domains.

Chrematonymy, company names, tea, tea shop, comparative analysis, Poland, the Czech Republic, Bulgaria

Номенклатура чаев и чайных в сравнительной (польско-чешско-болгарской) перспективе – первоначальное социокультурное исследование

Статья представляет собой введение в исследование номенклатуры чаев и чайных в сравнительной польско-чешско-болгарской перспективе. Центральное место в обсуждениях занимает обсуждение доступных источников, из которых был взят материал (веб-сайты чайных магазинов, чайных, веб-сайты любителей чая, доступные меню и т. д.), а также возможность анализа таких онимов. Часть исследуемого материала состоит из данных, полученных в результате онлайн-опроса, цель которого заключалась в выявлении предпочтений любителей чая, касающихся, в частности, самых популярных производителей чая, характеристики и методы создания названий чаев и чайных, дизайна упаковки и последних тенденций, проявляющихся в этой номенклатуре.

хрематонимия, фирмонемы, чай, чайный домик, сравнительный анализ, Польша, Чехия, Болгария

Kristyna BREZINOVA (Uniwersytet Ostrawski, Czechy)
Кристина Брезинова (Остравский университет)

Postrzeganie imion przez użytkowników języka – na przykładzie dyskusji internetowych

Tematem artykułu są czeskie antroponimy, a mianowicie imiona i ich postrzeganie przez użytkownika języka. W pierwszej części mamy do czynienia z materiałem uzyskanym z dyskusji internetowej, natomiast w drugiej części z materiałem pozyskanym w badaniu ankietowym. Na podstawie analizy materiału internetowego forum dyskusyjnego <http://www.emi-mino.cz> w roku 2019 zidentyfikowano konkretne tematy, takie jak melodyjność imienia, imię zaczerpnięte od bohatera serialu itp., które wpływają na wybór imienia. Druga część artykułu dotyczy oceny wyników badania ankietowego. Respondenci ocenili 15 najpopularniejszych i 15 najmniej popularnych imion chłopców i dziewcząt w 2019 r. (na podstawie danych Czeskiego Urzędu Statystycznego). Ankietowani musieli najpierw uszeregować imiona zgodnie ze swoimi upodobaniami, a następnie uzasadnić wybór trzech imion. W podsumowaniu zostały porównane motywy wyboru imienia na podstawie obydwu badań.

antropónim, imię, dyskusja internetowa, motywacja

Vnímaní rodných jmen uživateli jazyka – na příkladu internetových diskuzí

Tématem příspěvku jsou česká antroponyma, konkrétně rodná jména, a jejich vnímání uživateli jazyka. V první části se zabývám materiálem získaným z internetové diskuze a v druhé části materiálem, který byl získaný pomocí dotazníkového výzkumu. Na základě analýzy materiálu z internetového diskuzního fóra <http://www.emimino.cz> za rok 2019 byla stanovena konkrétní témata, např. libozvučnost jména, jméno podle seriálového hrdiny apod., která rozhodují o volbě rodného jména. Druhá část příspěvku se zaměřuje na vyhodnocení dotazníkového výzkumu. Respondenti hodnotili 15 nejoblíbenějších a 15 nejméně oblíbených chlapeckých a dívčích jmen roku 2019 (na základě dat z Českého statistického úřadu). Dotazovaní měli jména nejprve seřadit podle jejich sympatií a poté výběr tří jmen odůvodnit. Na závěr jsou motivy pro volbu jména obou výzkumů porovnány.

antroponymum, rodné jméno, internetová diskuze, motivace

The perception of Czech anthroponyms by native users of the language – a case study of anthroponyms used on the internet forums

The article analyses the perception of Czech anthroponyms by native users of the language. The data for the present analysis were drawn from the internet forum (<http://www.emimino.cz>) and the questionnaire designed for the study. Based on the analysis of the data drawn from the internet forum, it was possible to identify several factors that affect name choice, including the way a name sounds or a user's favourite character in a TV series. Moving on to the questionnaire, the respondents were requested to rate names in terms of their popularity (the most/the least popular names, based on the data drawn from the Czech Statistical Office). More specifically, the participants were requested to arrange the names so that the order would match their preferences and then, to justify the choice of three names. Naming tendencies from both sources are compared in the article.

Anthroponym, name, internet forum, motivation

Восприятие имен пользователями языка - на примере интернет-дискуссий

Темой статьи являются чешские антропонимы, а именно имена и их восприятие пользователем языка. В первой части мы имеем дело с материалами, полученными в результате обсуждения в Интернете,

а во второй части - с материалами, полученными в результате опроса. На основе анализа материала онлайн-дискуссионного форума <http://www.emimino.cz> в 2019 году были выявлены конкретные темы, такие как мелодичность имени, имя, взятое у героя сериала и т. д., которые влияют на выбор имени. Вторая часть статьи посвящена оценке результатов опроса. Респонденты оценили 15 самых популярных и 15 наименее популярных имен для мальчиков и девочек в 2019 году (на основе данных Чешского статистического управления). Респондентам нужно было сначала расположить имена в соответствии со своими предпочтениями, а затем обосновать выбор трех имен. В итоге было проведено сравнение мотивов выбора имени на основе обоих исследований.

антропоним, имя, интернет-обсуждение, мотивация

Katarzyna BURSKA (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Катажина Бурска (Лодзинский университет, Польша)

Nazwy własne jako tworzywo gier językowych w internetowych przekazach reklamowych

Działanie reklamowe marek w XXI w. w dużej mierze przenoszą się do mediów społecznościowych. Komunikaty tam zamieszczane nierzadko odznaczają się kreatywnością językową, jednym z wielu zabiegów mających za zadanie przyciągnąć uwagę internauty jest przekształcanie nazw własnych w hasłach promocyjnych produktów z pozoru w ogóle z nimi niezwiązanych (jak warzywa, owoce czy kosmetyki). Nadawcy podejmują grę z odbiorcą, stawiając przed nim wyzwanie w postaci rozszyfrowania nowych jednostek leksykalnych. Celem wystąpienia jest przyjrzenie się, po modyfikacji jakich nazw własnych sięgają twórcy reklamy, by przyciągnąć odbiorcę, jakim przekształceniom one podlegają we wpisach reklamowych, jakie są zależności między hasłem opartym na onimie a opisem reklamowanego produktu. Analizie poddane zostaną kontaminacje (ŻELAZKOWA WOLA, DAVID BAGIETTA, CYTRIAN NORWID), wymiana komponentu w wielowyrazowej nazwie (MELON GIBSON, NAOMI CAMEMBERT), podobieństwo fonetyczne (GARY NEWMAN, BIONSE W LIDLU), przekształcenia graficzne (ROGER, WATERS!, BRITNEY, PEARS!). Podstawę materiałową stanowią posty publikowane na fanpage'u sklepów Lidl na Facebooku w latach 2020-2021, w których nazwy własne zostały wykorzystane jako tworzywo gier językowych.

gra językowa, modyfikacje nazw własnych, reklama, fanpage, media społecznościowe

Proper name puns in online advertising

Traditional marketing is gradually being replaced by advertising in social media. To attract potential customers, companies quite frequently rely on creative language use. As the association between the elements used to create a pun may be quite vague at first glance, some adverts are challenging to decipher. The main objective of the present research project is to examine the alterations proper names are subjected to attract new customers. More specifically, the author analyses lexical blends (ŽELAZKOWA WOLA, DAVID BAGIETTA, CYTRIAN NORWID), exchange of some elements in multi-word nouns (MELON GIBSON, NAOMI CAM-EMBERT), phonetical similarity (GARY NEWMAN, BIONSE W LIDL), or graphical modifications (ROGER, WATERS!, BRITNEY, PEARS!). The data for the present research was drawn from the posts published on Lidl's fan page on Facebook in 2020 and 2021.

Pun, proper name alternation, advert, fan page, social media

Имена собственные как материал для языковых игр в рекламных сообщениях в Интернете

Рекламная деятельность брендов в 21 веке в значительной степени переносится в социальные сети. Сообщения, размещаемые там, часто характеризуются лингвистическим творчеством. Одним из многих видов деятельности, направленных на привлечение внимания пользователей Интернета, является преобразование собственных имен в рекламные слоганы продуктов, которые, казалось бы, не связаны с ними (например, овощи, фрукты или косметика). Отправители играют с получателем в игру, предлагая им расшифровать новые лексические единицы. Цель презентации – посмотреть, какие модификации используют создатели рекламы собственные имена для привлечения получателя, каким трансформациям они подвергаются в рекламных записях, каковы отношения между слоганом на основе имени и описание рекламируемого продукта. Анализ будет охватывать контаминации (ŽELAZKOWA WOLA, DAVID BAGIETTA, CYTRIAN NORWID), замену компонента в многословном имени (MELON GIBSON, NAOMI CAMEMBERT), фонетическое сходство (GARY NEWMAN, BIONSE W LIDL), графические преобразования (ROGER, WATERS!,

BRITNEY, PEARS!). Материальной основой являются публикации на фан-страницах магазинов Lidl в Facebook в 2020-2021 годах, в которых собственные имена использовались в качестве материала языковых игр.

языковая игра, модификация имен собственных, реклама, фан-страница, социальные сети

Jana CAPUK (Polska)

Яна Щапук (Польша)

Nazwy pamiątkowe we współczesnym nazewnictwie miejskim Częstochowy

Celem artykułu jest analiza nazw pamiątkowych występujących we współczesnym nazewnictwie Częstochowy oraz motywacji ich powstania z uwzględnieniem tła historycznego i kulturowego miasta. Ważnym zadaniem będzie także ustalenie funkcji, jaką pełnią te onimy w społecznej przestrzeni miasta, posiadającego bogatą historię i zajmującego znaczące miejsce w życiu religijnym Polski. Nazwy pamiątkowe częstochowskich ulic, placów, obiektów, itp. są wyrazem utrwalanych zasadniczych wydarzeń lokalnych czy państwowych, a także postaci historycznych, osób z kręgu religijnego, znanych osobistości życia publicznego Polski i świata. Nazwy te odzwierciedlają sposób postrzegania przez mieszkańców Częstochowy otaczającego ich świata w wymiarze społecznym i mentalnym, stanowiąc m.in. o uznawanych przez nich wartościach, o ich przekonaniach, postawach, poglądach oraz dziedzictwie kulturowym.

onomastyka, nazewnictwo miejskie, nazwy pamiątkowe, kultura, społeczeństwo

Municipal onomastics – commemorative names in Częstochowa

The aim of the paper is to analyse the commemorative names in Częstochowa from a historical and cultural perspective and to identify the function these proper names perform for the town residents. The names of streets, squares, and public places are often selected to commemorate important events for a town or a country and to honour historical figures, high-ranking church members or important people from Poland and abroad. The study showed that the commemorative names in Częstochowa reflect the way the town's community perceives the world, the values they hold dear, and their cultural legacy.

Памятные имена в современной городской номенклатуре Ченстоховы

Целью статьи является анализ памятных имен, фигурирующих в современной номенклатуре Ченстоховы, а также мотивации их создания с учетом исторического и культурного фона города. Важной задачей будет также определение функции, которую эти онимы играют в социальном пространстве города с богатой историей и значительным местом в религиозной жизни Польши. Мемориальные названия улиц, площадей, зданий и т. п. Ченстоховы являются выражением основных местных и государственных событий, а также исторических личностей, людей из религиозного круга, известных общественных деятелей Польши и мира. Эти имена отражают то, как жители Ченстоховы воспринимают окружающий мир в социальном и ментальном измерениях и информируют об их ценностях, об их убеждениях, отношениях, взглядах и культурном наследии.

ономастика, городская номенклатура, памятные имена, культура, общество

Andrzej CHLUDZIŃSKI (Wydawnictwo JASNE, Polska)

Анджей Хлудзиньски (Издательство JASNE, Польша)

Krzysztof KOWALSKI (Muzeum Narodowe w Szczecinie, Polska)

Кшиштоф Ковальски (Национальный музей в Щецине, Польша)

Digitalizacja pomorskiego zasobu toponimicznego Roberta Holstena z lat 30. XX wieku

W zbiorach Muzeum Narodowego w Szczecinie zachowała się dokumentacja z nazwami terenowymi obiektów fizjograficznych naturalnych i antropogenicznych oraz miejsc zamieszkanych i niezamieszkanych z obszaru przedwojennej Prowincji Pomorze (w ogólnym zarysie: od Lęborka po Rügen). To oryginalny zasób źródłowy, zespół archiwaliów dokumentujący niematerialne dziedzictwo kulturowe regionu w zakresie onomastyki (Flurnamen Sammlung). Zasób obejmuje dane opisowe – zbiory maszynopisów i rękopi-sów opracowywanych głównie w latach 30. XX wieku oraz dane przestrzenne – mapy, na których naniesiono lokalizację nazw. Dokumentacja została przygotowana przez ów-czesnych regionalistów w ramach

programu gromadzenia pomorskich nazw toponimycznych, którego inicjatorem był dr Robert Holsten. Udostępnienie zdigitalizowanego zasobu powiązanego z danymi przestrzennymi stworzy możliwość szerszego wykorzystywania go w badaniach z różnych dziedzin specjalistycznych, jako formy narzędzia do studiów w konkretnych dziedzinach nauki, a także do wykorzystania pragmatycznego, np. przez samorządy lokalne oraz w celach edukacyjnych dla szerszego grona odbiorców. Uzupełni także znacznie regionalny krajobraz kulturowy o komponenty dziedzictwa niematerialnego.

Robert Holsten, toponimia, Pomorze, digitalizacja

Digitisation of Robert Holsten's pomeranian toponymic resources from the 1930s

The collection of the National Museum in Szczecin includes the documentation of natural and anthropogenic objects and the list of both inhabited and uninhabited places from the pre-war Pomeranian Province. The collection constitutes an invaluable heritage of the region (Flurnamen Sammlung) and is an indispensable source of data for onomastic enthusiasts. The collection is a direct result of Robert Holsten's effort to preserve the toponyms of the area and includes typescripts, manuscripts, and maps dating back to the 1930s. The decision to digitise the resources was driven by a desire to popularise the data amongst professionals, local governments, and schools and to supplement the local cultural landscape with the elements documenting the heritage of the region.

Robert Holsten, toponyms, Pomerania, digitisation

Оцифровка поморского топонимического ресурса Роберта Холстена 30-х гг. XX века

В коллекции Национального музея в Щецине есть документация с полевыми названиями природных и антропогенных физико-географических объектов, а также населенных и ненаселенных мест довоенного Поморского воеводства (в целом: от Лемборка до Рюгена). Это первоисточник, собрание архивов, документирующих нематериальное культурное наследие региона в области ономастики (Flurnamen Sammlung). Ресурс включает в себя описательные данные – коллекции машинописных текстов и рукописей, разработанные в основном в 1930-х годах, и пространственные данные – карты с расположением имён. Документация была подготовлена современными регионалистами в рамках программы сбора топонимических названий Померании, инициированной доктором

Робертом Холстеном. Предоставление доступа к оцифрованному ресурсу, связанному с пространственными данными, создаст возможность его более широкого использования в исследованиях в различных специализированных областях в качестве формы инструмента для исследований в конкретных областях науки, а также для прагматического использования, например, местными органами власти и в образовательных целях для более широкой аудитории. Он также существенно дополнит региональный культурный ландшафт компонентами нематериального наследия.

Роберт Холстен, топонимия, Померания, оцифровка

Silvia CORINO ROVANO

(Università degli Studi di Torino, Włochy)

Сильвия Корино Ровано (Туринский университет, Италия)

Villelmina amaxia viri sui fredelici. Średniowieczne strategie identyfikacji osób na podstawie piemonckich listów sądowych

„Johannes filius Petri” ta strategia nazewnicza reprezentuje jeden z najczęstszych średniowiecznych sposobów oznaczania osób, zwłaszcza w dokumentach administracyjnych związanych z podatkami. Strategia ta wywodzi się z przekonania, że każda osoba jest czyjś córką lub synem, a każda kobieta jest córką lub żoną jakiegoś mężczyzny. W średniowieczu kobiety bardzo rzadko adresowane były z imienia. Analiza czternastowiecznej listy sądowej z Turynu wykazała inne strategie identyfikacyjne, niekoniecznie wskazujące na związki rodzinne. Oprócz analizy określeń nawiązujących do rodziny porównano również sformułowania odnoszące się do kobiet oraz mężczyzn.

imiona żeńskie, imiona męskie, odniesienie pośrednie, imiona w średniowieczu

Villelmina amaxia viri sui fredelici. Identification strategies in middle age piedmontese Rolls

„Johannes filius Petri” this naming strategy represents one of the main medieval way to designate people, especially in administrative documents related to taxes. In fact, a person is certainly someone's daughter or son and a woman is a man's daughter or wife. Women, in particular, are often referred to only as wives, daughters and mothers of a male without even a mention of their first name. In a Turin (north-western Italy) 14th Century

judicial roll, other strategies have been identified; they not only indicate close family relationship, but also other medieval roles such as „amasia”. The paper inquiries different denominations referred to the family of this judicial source in 14th Century and compares the formulas used for men and women.

female names, men names, indirect reference, middle age names

Villemina amaxia viri sui fredelici. Средневековые стратегии идентификации людей на основе судебных писем пьемонтского двора

«Johannes filius Petri» - эта стратегия именования представляет собой один из наиболее распространенных средневековых способов навешивания ярлыков на людей, особенно в налоговых административных документах. Эта стратегия основана на убеждении, что каждый человек - чья-то дочь или сын, а каждая женщина - дочь или жена какого-то мужчины. В средние века к женщинам редко обращались по имени. Анализ судебного списка Турина четырнадцатого века показал другие стратегии идентификации, не обязательно указывающие на семейные отношения. Помимо анализа терминов, относящихся к семье, также сравнивались термины, относящиеся к женщинам и мужчинам.

женские имена, мужские имена, косвенное упоминание, имена в средние века

Izabela DOMACIUK-CZARNY

(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)

Изабела Домацюк-Чарны

(Университет Марии Кюри-Склодовской в Люблине, Польша)

Nazewnictwo przestrzeni geograficznej w grach komputerowych

Referat dotyczy nazw własnych określających przestrzeń geograficzną w różnych typach gier komputerowych (w grach fantasy i postapokaliptycznych). Przestrzeń ta charakteryzowana jest zarówno przez teksty słowne, jak i teksty ikoniczne, mapy i inne obrazy są bowiem obligatoryjną częścią gry. Omawiana klasa nazw własnych wykazuje także wysoki stopień zróżnicowania językowego: od asemantycznych, nieprzejrzystych znaczeniowo jednostek proprialnych budowanych przez tzw. generatory

nazw, poprzez onimiczne formy obce dla polszczyzny, jednak przypominające morfemy (częstki znaczeniowe) znane z obcych języków, aż do językowo i semantycznie rozpoznawalnych wyrazów rodzimych, tworzących najczęściej czytelne deskrypcje jednostkowe. Wiele nazw własnych łączy się więc ze zjawiskiem symbolizmu fonetycznego. Wszystkie te formy nazewnicze wykazują się także odpowiednim charakterem (chodzi o brzmienie wyrazów, układ głosek odpowiadający typom gier), zapewniając tym samym wybór danej gry przez graczy i konieczną podczas rozgrywki imersję.

gry komputerowe, nazwy geograficzne, fantasy, postapokalipsa, deskrypcje jednostkowe, symbolizm fonetyczny

Geographical proper names in computer games

The study examines geographical proper names in fantasy and post-apocalyptic computer games. The distinctive features of a region are reflected not only in the name but also in the graphical representations of a given area, for example, maps and paintings. The names are highly diverse: while the meaning of some names created through internet name generators is difficult to decipher, other names make use of foreign, non-Polish morphemes. Naturally, the names created with the words found in our native language are the easiest to decode. Additionally, all proper names are honed to fit the specifics of a game (pronunciation, the way sounds are arranged to match a game type) so that players can completely immerse themselves into the world of a game.

Computer games, geographical names, fantasy, post-apocalyptic, phonetic symbolism

Номенклатура географического пространства в компьютерных играх

В статье рассматриваются имена собственные, описывающие географическое пространство в компьютерных играх различного типа (фэнтези и постапокалиптические игры). Это пространство характеризуется как словесными, так и иконическими текстами, карты и другие изображения являются обязательной частью игры. Рассматриваемый класс имен собственных также демонстрирует высокую степень лингвистической дифференциации: от семантических, непрозрачных по значению проприальных единиц, построенных так называемыми генераторами имен через онимические формы, чуждые польскому языку, но напоминающие морфемы

(семантические частицы), известные из иностранных языков, вплоть до лингвистически и семантически узнаваемых родных слов, создавая наиболее часто разборчивые индивидуальные описания. Поэтому многие имена собственные связаны с явлением фонетической символики. Все эти номенклатурные формы также показывают соответствующий персонаж (речь идет о звучании слов, о расположении звуков, соответствующих типам игр), что обеспечивает выбор игроками данной игры и необходимое погружение во время игры.

компьютерные игры, географические названия, фэнтези, постапокалипсис, описания юнитов, фонетическая символика

Žaneta DVOŘÁKOVÁ (Czeska Akademia Nauk)
Жанета Дворжакова (Чешская академия наук)

Imiona czeskich i morawskich Romów w okresie przedwojennym

W sierpniu 1942 r. w Protektoracie Czech i Moraw dokonano spisu wszystkich „Cyganów i osób żyjących po cygańsku”. Osoby uwzględnione w spisie zostały wywiezione do obozów koncentracyjnych w miejscowościach Lety (Romowie z Czech) oraz Hodonin koło Kunstat (Romowie z Moraw). Następnie ludność romska została przewieziona do „rodzinnego obozu cygańskiego” w Auschwitz, gdzie większość z nich została zamordowana. Spis więźniów stanowi nie tylko cenne źródło wiedzy historycznej, ale też doskonały materiał do analizy przedwojennych zwyczajów nazewniczych Romów czeskich i morawskich. W opracowaniu omówione zostały najczęstsze nazwiska romskie na Morawach (np. Daniel, Holomek, Herák, Malík, Kýr) oraz w Czechach (np. Růžička, Janeček, Vrba, Serynek, Procházka, a także najczęściej występujące w tej społeczności imiona.

Imiona, nazwiska, Romowie, Cyganie, Czechy, Morawy

Names of Czech and Moravian Roma in the pre-war period

In August 1942, a list of all „Gypsies and people living in the Gypsy way” was made in the Protectorate of Bohemia and Moravia. This was followed by their deportation to concentration camps in Lety (Roma from Bohemia) and Hodonín near Kunštát (Roma from Moravia) and from there to the “Gypsy family camp”; in Auschwitz II, where most of them were murdered. The lists of prisoners are valuable not only for historians, but also for ono-

mastics, as they allow us to analyze the naming habits of Czech and Moravian Roma in the pre-war period. The study will discuss the most common Roma surnames in Moravia (e.g. Daniel, Holomek, Herák, Malík, Kýr) and in Bohemia (e. g. Růžička, Janeček, Vrba, Serynek, Procházka) as well as the choice of their first (given) names.

personal names, surnames, given names, Roma, Gypsy, Bohemia, Moravia

Имена чешских и моравских цыган в довоенный период

В августе 1942 года в протекторате Богемия и Моравия была проведена перепись всех «цыган и людей, живущих на цыганском языке». Лица, включенные в перепись, были отправлены в концентрационные лагеря в деревнях Лети (цыгане из Чехии) и Годонин возле Кунштата (цыгане из Моравии). Затем цыган перевезли в «семейный цыганский лагерь» в Освенциме, где большинство из них было убито. Перепись заключенных является не только ценным источником исторических знаний, но и прекрасным материалом для анализа довоенных обычаем именования чешских и моравских цыган. В исследовании обсуждаются наиболее распространенные ромские фамилии в Моравии (например, Даниэль, Холомек, Херак, Малик, Кир) и в Чешской Республике (например, Ружичка, Янечек, Врба, Серинек, Прочазка, а также наиболее распространенные имена в этом сообществе.

Имена, фамилии, рома, цыгане, Богемия, Моравия

Artur GAŁKOWSKI (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Артур Галковски (Лодзинский университет, Польша)

Morfem pochodzenia włoskiego w strukturach neologicznych markonimów polskich i międzynarodowych

Markonimia (chrematonimia marketingowa) tworzona na użytek komunikacji businessowej w Polsce i poza Polską wykazuje znaczące wpływy egzogenne, wśród których wyróżniają się odniesienia do języka włoskiego, tym samym kultury implikowanej tego rodzaju nawiązaniami. Widoczne są one na poziomie elementów morfologicznych służących do tworzenia markonimów w postaci neologicznej (najczęściej hybrydalnej). Dostrzegane w procesie nazwotwórczym elementy nagłosowe lub wygłosowe, w systemie włoszczyzny stanowią rdzenie bądź afiksy różnych kategorii gram-

tycznych, głównie rzeczowników i przysłówków. Najbardziej charakterystyczne częstki pochodzenia włoskiego w markonimii polskiej i międzynarodowej, to morfemy z podwojonymi spółgłoskami, w tym np. sufiksy z gemitatami typu -ella, -etta, -issimo itp., ale także inne gwarantujące osiągnięcie tzw. efektu Italian sounding, tj. włączenie do obiegu komunikacyjnego struktur italianizujących lub wręcz pseudoitalianizmów. Przegląd tego rodzaju struktur morfologicznych (grafo- i fonosymbolicznych) zostanie przedstawiony w świetle kryteriów atrakcyjności, która motywuje wprowadzenie neologizmów italianizujących do zasobów markonimii.

markonimy, chrematonimia marketingowa, neologia, leksyka włoska, formy italianizujące

Morphemes of Italian origin in Polish and foreign markonyms

Markonymy (marketing chrematonyms) created for business communication purposes in Poland and abroad shows significant external influences, among which the references to the Italian language and culture are particularly visible. It is possible to spot these influences at the level of morphological elements used to create markonyms. Some word-initial and word-final articulatory elements present in the name-creation process could be traced back to stems and affixes (from various grammatical categories, mainly nouns and adjectives) present in the Italian system. The most typical Italian influences that could be identified in Polish and international markonymy are the morphemes with doubled consonants, including, for example, suffixes with geminates like -ella, -etta, -issimo etc., but also other suffixes leading to the so-called Italian sounding effect. The analysis was conducted from the viewpoint of attractiveness, driving the use of Italisms to create markonyms.

Markonymy, marketing chrematonimia, neology, Italicisms

Морфемы итальянского происхождения в неологических структурах польских и международных марконимов

Марконимия (маркетинговая хрематонимия), созданная для использования в деловом общении в Польше и за ее пределами, демонстрирует значительные экзогенные влияния, среди которых выделяются ссылки на итальянский язык и, следовательно, культуру, имплицируемой такими ссылками. Они видны на уровне морфологических элементов, используемых для создания марконимов в неологической (обычно гибридной) форме. Вокальные или вокальные элементы, замеченные в процессе наименования

в итальянской системе, являются корнями или аффиксами различных грамматических категорий, в основном существительными и прилагательными. Наиболее характерными частицами итальянского происхождения в польской и международной марконимии являются морфемы с удвоенными согласными, включая, например, суффиксы с близнецами, такие как -ella, -etta, -issimo и т. д., Но также и другие, гарантирующие достижение так называемого эффекта итальянского звучания, то есть включение итальянских структур или даже псевдоиталианизмов в коммуникационный оборот. Обзор этого типа морфологических структур (графо- и фоносимволических) будет представлен в свете критериев привлекательности, которые мотивируют введение итальянских неологизмов в ресурсы марконии. *марконими, маркетинговая хрематонимия, неология, итальянская лексика, итальянские формы*

Małgorzata GAWROŃ (Uniwersytet w Białymostku, Polska)
Малгожата Гавронь (Белостокский университет, Польша)

Imiona żeńskie w inskrypcjach nagrobnych cmentarza prawosławnego w Hajnówce

Celem artykułu jest przedstawienie całości imiennictwa żeńskiego pochodzącego z cmentarza prawosławnego w Hajnówce od początku jego istnienia, czyli roku 1942, do roku 2020. Cmentarz prawosławny jest jednym z dwóch dużych cmentarzy Hajnówki – miasta o wielonarodowej i wielowyznaniowej społeczności. Materiał zebrany z inskrypcji ukazuje repertuar imienniczy, frekwencję poszczególnych imion, a także onimy dominujące w materiale. Oprócz analizy etymologicznej i frekwencyjnej antroponimia jest ukazana również od strony językowej, gdyż w materiale pojawiają się imiona w językach: polskim, białoruskim, rosyjskim i cerkiewnosłowiańskim. Repertuar imion cmentarza prawosławnego charakteryzuje się dużą wariantywnością jednostek imienniczych, ale też przewagą imion tradycyjnych i dobrze zakorzenionych w polskim imiennictwie. W korpusie imion znajdują się również onimy zdrobnione i spieszzone, imiona podwójne oraz onimy w transliteracji. Mimo przewagi w repertuarze onimów o etymologii greckiej najpopularniejszym imieniem jest hebrajskie imię Maria. W dalszej perspektywie zakłada się, że całość imiennictwa z nekropolii prawosławnej zostanie porównana z imionami pozyskanymi z cmentarza katolickiego w Hajnówce.

imię, antroponimia, cmentarz, prawosławie, Podlasie, Hajnówka, antropomastykon

Female names on the headstone inscriptions from the orthodox cemetery in Hajnówka

The aim of the article is to analyse the female names from the orthodox cemetery in Hajnówka from the beginning of its existence in 1942 until 2020. The orthodox cemetery is one of the two large cemeteries in Hajnówka - a town with a highly diversified and multidenominational community. The study focuses on presenting name variety and identifying the proper names dominant in the material. In addition, the data were analysed from a linguistic perspective as Polish, Belarussian, Russian, and Slavonic names are included in the dataset. The dataset also contains diminutive proper names, double names, and transliterated names. Even though the vast majority of proper names was of Greek origin, the most popular name was the Hebrew name Maria. The database was contrasted with a similar dataset created for the Catholic cemetery in Hajnówka.

Name, anthroponymy, cementary, Orthodox Church, Podlasie, Hajnówka

Женские имена на надгробиях православного кладбища в Хайнувке

Цель статьи - представить все женские имена с православного кладбища в Хайнувке с начала его существования, то есть с 1942 года до 2020 года. Православное кладбище – одно из двух крупных кладбищ Хайнувки – города с многонациональным и многоконфессиональным сообществом. Материал, собранный из надписей, показывает репертуар имен, частоту отдельных имен, а также доминирующие имена в материале. Помимо этимологического и частотного анализа, антропонимия проявляется и с лингвистической стороны, поскольку в материале есть имена на польском, белорусском, русском и церковнославянском языках. Репертуар названий православного кладбища характеризуется большим разнообразием названных единиц, но также и преобладанием традиционных и укоренившихся названий в польских именах. В корпусе имен также присутствуют уменьшительные и избалованные ономисмы, двойные имена и ономисмы в транслитерации. Несмотря на преобладание в репертуаре ономисм греческой этимологии, самым популярным именем является еврейское имя Мария. В долгосрочной перспективе предполагается,

что все имена из православного некрополя будут сравниваться с именами, полученными на католическом кладбище в Хайнувке.
имя, антропонимия, кладбище, Православие, Подлясье, Хайнувка

Renata GLIWA (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Рената Глива (Лодзинский университет, Польша)

Fluencja słowna w zakresie nazw własnych w przebiegu choroby Parkinsona

Leksykon mentalny nie jest strukturą jednorodną, składa się on m.in. z leksemów, które służą do nazywania przedmiotów o odniesieniach wielodesygnatowych i jednodesygnatowych. Najnowsze badania wskazują, że procesy ich wyszukiwania przebiegają innymi szlakami, ponieważ mieszą się one w odrębnych sieciach mózgowych. Przyjmuje się, że nazwy własne są trudniejsze do uczenia się i wydobywania ze słownika mentalnego w każdym wieku. Rozwój choroby o podłożu neurodegeneracyjnym dodatkowo wpływa na pojawianie się trudności w zakresie wymienionych sprawności. Referat poświęcono ocenie możliwości wydobywania ze słownika semantycznego nazw własnych przez osoby ze zdiagnozowanym chorobą Parkinsona. Oceny dokonano na podstawie wyników testu fluencji słownej, jednego z najczęściej wykorzystywanych narzędzi do oceny zasobów leksykonu umysłowego, sposobu magazynowania wiedzy i możliwości jej wydobywania.

nomina propria, fluencja słowna, choroba Parkinsona

Measuring verbal fluency of proper names in patients with Parkinson's disease

The mental lexicon is far from homogenous, and it contains structures, for instance, lexemes, which may designate a single or several items. Recent studies indicated that as lexemes are stored in different parts of a human brain, retrieving an appropriate lexeme may be accomplished in several different ways. Regardless of a person's age, it is assumed that proper names are particularly difficult to learn and extract from the mental dictionary. The development of a disease with a neurodegenerative background additionally impairs a person's ability to retrieve proper names from the mental lexicon. The primary aim of the paper is to investigate the ability of people diagnosed with Parkinson's disease to extract proper names from a person's mental repository. To this end, a verbal fluency test was used.

The tool is one of the most frequently used resources for assessing a person's mental lexicon, knowledge storing capacities, and ability to access that knowledge.

Nomina propria, verbal fluency, Parkinson disease

Свободное владение именами собственными при болезни Паркинсона

Ментальный лексикон не является однородной структурой, он состоит, в частности, из лексем, которые используются для именования элементов со ссылками с несколькими и одним знаком. Недавние исследования показывают, что процессы их поиска идут разными путями, поскольку они находятся в разных мозговых сетях. Предполагается, что имена собственные труднее выучить и извлечь из ментального словаря в любом возрасте. Развитие заболевания на нейродегенеративном фоне дополнительно влияет на возникновение затруднений в сфере вышеперечисленных способностей. Статья посвящена оценке возможности извлечения имен собственных из семантического словаря людьми с диагнозом болезни Паркинсона. Оценка производилась на основе результатов теста на беглость речи, одного из наиболее часто используемых инструментов для оценки ресурсов ментальной лексики, метода хранения знаний и возможности их извлечения.

имена собственные, бегłość речи, болезнь Паркинсона

Iryna GOŁOTOWA (Instytut Językoznawstwa im. O.O. Potebni
Narodowej Akademii Nauk Ukrainy)

Ірина Голотова (Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні
НАН України)

Odchylenia językowe w praktyce dokumentowania nazwisk Polaków na Ukrainie na początku XXI wieku

Uwzględniono odchylenia językowe w ewidencji nazwisk Polaków ukraińskich na początku XXI wieku. Zwrócono uwagę na główne rodzaje odchylen językowych i wariancie w zapisie nazwisk przedstawicieli polskiej społeczności etnicznej na Ukrainie. wyjaśniono przyczyny pojawiania się i sposoby pokonywania odchyleń językowych w praktyce dokumentowania nazwisk Polaków ukraińskich.

Dewiacje językowe, nazwiska, Polacy Ukrainy

An investigation into the alterations of Polish proper names in the Ukrainian records from the beginning of the 21st century

The paper analyses the alternations of Polish names present in the Ukrainian records from the beginning of the 21st century. Significant linguistic deviations and spelling variations concerning the Polish community in Ukraine are discussed. Additionally, the paper investigates sources of the alternations as well as the way these deviations are reflected in the official records.

Linguistic deviations, surnames, Poles in Ukraine

Мовні девіації у практиці документування особових імен поляків України на початку ХХІ століття

Розглянуто мовні девіації у записах особових імен українських поляків на початку ХХІ століття. Виокремлено основні типи мовних девіацій та варіацій запису особових імен представників польської етнонаціональної спільноти в Україні. Ясовано причини появи та запропоновано шляхи подолання мовних девіацій у практиці документування особових імен українських поляків.

Мовні девіації, особові імена, поляки України

Sergey GORYAEV, Julia KРИVOSCHAPOVA

(Uralski Uniwersytet Federalny w Jekaterynburgu)

Сергей Горяев , Юлия Кривощапова

(Уральский федеральный университет, Екатеринбург)

Polska w rosyjskiej przestrzeni urbanonimicznej

Mówiąc o urbanonimii, mamy na myśli system nazw własnych tworzących onomastyczną przestrzeń miasta. Rdzeniem tego systemu są nazwy oficjalne obiektów miejskich, głównie liniowych (ulicy, uliczki itp.). Peryferyjne są nazwy obiektów, dla których nie istnieje nominacja oficjalna (na przykład nazwy reklamowe osiedli mieszkaniowych i dzielnic), szybko zmieniające się nazwy przedsiębiorstw handlowych (sklepy, restauracje itp.). Przedmiotem naszego badania są nazwy własne odzwierciedlające polsko-rosyjskie związki kulturowe. W urbanonimii oficjalnej są to takie nazwy ulic które były nadawane na cześć polskich miast (ul. Warszawska,

Krakowska, Białostocka), nazwy powstałe od etnonimów (ul. Polska), nazwy pochodzące od nazwisk wybitnych Polaków (nazwy pomiątkowe) (ul. Mickiewicza). Chociaż takie nazwy nie są bardzo popularne, one w pewnym stopniu odzwierciedlają polsko-rosyjskie stosunki kulturalne albo historyczne. Na przykład lokalizacja ul. Warszawskiej w Nowosybirsku, oddalona od prawdziwej Warszawy o prawie 4000 kilometrów, pokazuje, że nazwa ulicy nie jest związana z prawdziwym geograficznym połączeniem dwóch miast (jak w przypadku nazwy ul. Warszawska autostrada w Moskwie), ale jest o motywacji symbolicznej, związanej ze znaczeniem Warszawy w kulturze rosyjskiej. Ten i inne przykłady będą skomentowane i przedstawione w formie prezentacji.

toponimia, toponimia miejska, urbanonimia, nazwy ulic

The portrayal of Poland in the Russian urban proper names

In a broad sense, urbanonyms are the proper names used to refer to specific places in a city. The system could be further divided into two categories, namely official names (e.g., street names) and a group of constantly changing, unofficial names (e.g., housing estates, shops, restaurants). The study analyses the proper names which reflect the interplay between the Polish and Russian cultures. The official urbanonyms include streets which were named after Polish cities (Warszawska St., Krakowska St., Białostocka St.), names derived from ethnonyms (Polska St.), or the names which commemorate the most famous Poles (Mickiewicz St.). Even though such names are not very popular, they do reflect the cultural and historical backgrounds shared by the two countries. To illustrate, contrary to the Warsaw Highway in Moscow, which, in the geographic sense, connects the two cities, the Warszawska St. in Novosibirsk, located 4,000 kilometres from the capital of Poland, has no geographic connection to Warsaw. Instead, the name was selected to commemorate the cultural ties between the two countries.

Toponyms, urban toponyms, urbanonyms, street names

Польша в российском городском пространстве

Когда мы говорим об урбанонимии, мы имеем в виду систему имен собственных, которые создают ономастическое пространство города. Ядром этой системы являются официальные названия городских объектов, в основном линейных (улицы, улицы и т. д.). Периферийными являются названия объектов, для которых нет официальной номинации (например, рекламные названия жилых массивов и районов), быстро меняющиеся названия торговых

предприятий (магазины, рестораны и т.п.). Предметом нашего исследования являются имена собственные, отражающие польско-русские культурные связи. В официальной урбанонимии это названия улиц, которые были даны в честь польских городов (ul. Warszawska, Krakowska, Białostocka), названия, полученные от этнонимов (ul. Polska), названия, полученные от имен известных поляков (ул. Мицкевича). Хотя такие имена не очень популярны, они в некоторой степени отражают польско-русские культурные или исторические отношения. Например, расположение ул. Варшавская в Новосибирске, расположенная почти в 4000 км от настоящей Варшавы, показывает, что название улицы не связано с реальным географическим соединением двух городов (как в случае с названием Варшавского шоссе в Москве), а имеет символическое значение, связанное со значением Варшавы в русской культуре. Этот и другие примеры будут прокомментированы и представлены в виде презентации.

топонимия, городская топонимия, урбанонимия, названия улиц

Halszka GÓRNY (Instytut Języka Polskiego PAN, Polska)
Хальшка Гурны (Институт польского языка Польской
академии наук, Польша)

Imiona pochodzenia germańskiego w średniowiecznej toponimii Polski

Przedmiotem rozoważń będzie grupa ojkonimów odantroponomicznych motywowanych imionami pochodzenia germanickiego wystającymi w średniowiecznej Polsce (ze zwróceniem uwagi na inne niż chrześcijańskie struktury imiennicze). Toponimy, powstałe do końca XVI w. w wyniku transonimizacji właściwej (ponowień) lub rozszerzonej (derywacji sufiksalnej, paradygmatycznej, kompozycji) zostaną przedstawione w ujęciu frekwencyjnym i chronologiczno-geograficznym. Pod uwagę zostanie wzięty aspekt historyczny, społeczny, kulturowy, dzięki czemu wybrana grupa nazw miejscowych zostanie ukazana na szerszym tle w nawiązaniu m.in. do stosunków osadniczych, historii terenów pogranicznych czy kulturowych przyczyn zmian wzorów imienniczych. Uwzględniona zostanie struktura ojkonimów mających w podstawie imiona germaniske, a także adaptacje imion obcych zachowanych w nazewnictwie miejscowym Polski.
imiona germaniske, toponimy odantroponomiczne, transonimizacja, wariancyjność onimiczna

Toponyms of Germanic origin in medieval Poland

In the paper, a group of oeconyms of Germanic origin is analysed. To be more specific, the analysis concerns non-Christian toponyms existing in medieval Poland. The toponyms, created mainly through transonimisation (suffixal, paradigmatic, compositional), were analysed in terms of frequency, chronology, and spatial localisation. The data were also analysed from a social and cultural perspective (personal relations among settlers, the cultural motivation behind the change in name patterns, the history of the area and its adjacent territories), allowing the researcher to present the proper names in a broader wider context. The analysis also includes the oeconyms of Germanic origin as well as other foreign names adapted to the Polish language.

German names, toponyms, transonimisation, onymic variations

Имена германского происхождения в средневековой польской топонимии

Предметом рассмотрения будет группа одантропонимических ойконимов, мотивированных именами германского происхождения, встречающимися в средневековой Польше (обращая внимание на структуру имен, отличную от христианской). Топонимы, созданные к концу XVI века в результате правильной (обновление) или расширенной (суффиксальной, парадигматической, составной) трансонимизации, будут представлены с точки зрения частотности, хронологии и географии. Будут приняты во внимание исторический, социальный и культурный аспекты, благодаря чему выбранная группа местных названий будет представлена на более широком фоне, в частности, со ссылкой на: отношениям между поселениями, истории приграничных территорий или культурным причинам изменения моделей названий. Будет учтена структура ойконимов, имеющих в основе германские имена, а также адаптации иностранных имен, сохраненные в местной номенклатуре Польши.

германские имена, одантропонимические топонимы, трансонимизация, онимическая изменчивость

Magdalena GRAF
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
Магдалена Граф
(Университет Адама Мицкевича в Познани, Польша)

Literackie „pisanie” socrealistycznego miasta

Przedmiotem omówienia są literackie pejzaże miejskie socrealistycznej prozy. Uwagę kieruję zwłaszcza ku obecnym w tych utworach urbanonimom, analizując je nie tylko w kontekście funkcji lokalizującej w czasie i przestrzeni, ale zwracając uwagę na ich użycie w roli onimicznych sygnałów ówczesnej perswazji.

onomastyka literacka, urbanonimia, miasto

The literary portrayal of a socialist-realist town

In the paper, the author analyses urban landscapes portrayed in socialist-realist prose. The urbanonyms were discussed by taking into consideration their temporal and geographical localisation as well as their persuasive potential.

Literary onomastics, urbanonyms, town

Литературная «письменность» города соцреализма

Предмет обсуждения - литературные городские пейзажи прозы соцреализма. Я обращаю особое внимание на урбанонимы, присутствующие в этих работах, анализируя их не только в контексте локализующей функции во времени и пространстве, но также обращая внимание на их использование в качестве онимических сигналов убеждения в то время.

литературная ономастика, урбанонимика, город

Paweł GRAF

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)

Павел Граф

(Университет Адама Мицкевича в Познани, Польша)

Czytelnik wobec nazw własnych naznaczonych obcością: doświadczenie, czasu, przestrzeni

Referat wpisuje się w doświadczenie onomastyki literackiej. Na przykładzie nazw własnych zawartych w prozie S. Chwina, A. Kuśniewicza i J. Pilcha zostanie ukazana „lektura obcości”, obcości wynikającej z odmienności prezentowanego czasu, przestrzeni i doświadczenia, generowanej przez nazwy, budujące fabułę powieści wskazanych twórców. Zapleczem teoretycznym będą teksty G. Deleuze'a, C. Levi-Straussa, B. Waldenfelsa.

onomastyka literacka, nazwy w literaturze, obcy, obcość, lektura, teoria prozy

Foreign proper names in the prose of Chadwin, Kusniewicz, and Pilch

The paper analyses proper names in the prose of S. Chwin, A. Kuśniewicz, and J. Pilch. As the proper names used by the authors reflect different time periods, places, and personal experiences, a reader may feel somewhat ‘alienated’. The theoretical background was created based on the texts of G. Deleuze, C. Levi-Strauss, B. Waldenfels.

Literary onomastics, proper names in prose, foreign, alienation, theory of prose

Читатель перед лицом имен собственных отмеченных чуждостями опыта, времени, пространства

Статья является частью опыта литературной ономастики. На примере имен собственных, содержащихся в прозе С. Хвина, А. Кусневича и Е. Пильха, будет представлено «прочтение отчуждения», отчуждения, являющегося результатом несходства представленного времени, пространства и опыта, порожденного по именам, строящим сюжет романов указанных авторами. Теоретической основой послужат тексты Г. Делёза, К. Леви-Страсса, Б. Вальденфельса.
литературная ономастика, имена в литературе, инопланетяне, странности, чтение, теория прозы

Olena HAVRYLIUK (Szkoła Doktorska Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)

Елена Гаврилюк (Аспирантская школа Университета Яна Длугоша в Ченстохове, Польша)

Funkcje imion żeńskich i męskich w inskrypcjach nagrobnych na dziewiętnastowiecznych polskich katolickich cmentarzach Podola

W artykule będzie analizowano imiona żeńskie i męskie pochowanych na katolickich polskich dziewiętnastowiecznych cmentarzach Podola. Również wyznaczono rolę i funkcje imion w inskrypcjach nagrobnych
Kresy południowowschodnie, Podole, inskrypcje nagrobne, cmentarze katolickie

The function of female and male names on the headstone inscriptions from the 19th century Catholic cemeteries in Podole

The article presents the outcomes of the analysis of the female and male names of those buried in Polish catholic 19th-century cemeteries in Podole. More specifically, the paper concentrates on the role and function of the names inscribed on headstones.

Eastern Borderlands, Podole, headstone inscriptions, catholic cemeteries

Функции женских и мужских имён на надгробиях на польских католических кладбищах XIX века на Подолье

В статье анализируются женские и мужские имена похороненных на польских католических кладбищах XIX века в Подолье. Определены роль и функции имён в надгробных надписях.

Юго-восточные кресы, Подолье, надгробные надписи, католические кладбища

Ewa HORYŃ (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska)

Ева Хорынь (Педагогический университет им. Национальной комиссии по образованию в Кракове, Польша)

Tendencje onimiczne w nazewnictwie podziemnych wyrobisk solnych

Celem niniejszego referatu jest wskazanie najważniejszych tendencji nazwotwórczych w tak specyficznym zbiorze onimów, jakim są nazwy własne podziemnych wyrobisk solnych. Szczegółowemu oglądowi zostaną poddane onimy odnoszące się do przestrzeni żupnej XVI-XIX w. Nazwy te odznaczają się własną specyfiką nazewnictwa, są zróżnicowane zarówno pod względem motywacyjnym, jak i formalnym. Materiał źródłowy obejmują: instrukcje górnicze, monografie turystyczne, przewodniki oraz opracowania historyczne.

tendencje onimiczne, nazwy wyrobisk solnych, Bochnia, Wieliczka

Proper name formation and naming tendencies: a case study of salt mines

The present study analyses the names given to Polish salt mines between the 16th and the 19th century. Salt mine names are highly specific, and the naming tendencies reflect different motives and vary in formality. The study was based on the names presented in various mining instructions, tourist monographs, guidebooks, and history books.

Naming tendencies, salt mine names, Bochnia, Wieliczka

Онимические тенденции в номенклатуре подземных соляных выработок

Цель данной статьи – указать наиболее важные тенденции наименования в таком специфическом наборе онимов, как собственные имена подземных соляных выработок. Подробно будут рассмотрены онимы, относящиеся к солеварням XVI и XIX веков, у этих названий есть своя специфическая номенклатура, они разнообразны как по мотивам, так и по форме. Исходный материал включает в себя: руководства по горному делу, туристические монографии, справочники и исторические исследования.

сказочные наклонности, названия солеварен, Бохня, Величка

Daniela ILNICKA (Uniwersytet Humanistyczno- Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)
Данеля Ильницка (Университет гуманитарных и естественных
наук им. Яна Длугоша в Ченстохове, Польша)

Imiona męskie nadane na chrzcie w latach 1950-1955 w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Częstochowie

Przedmiotem referatu będą imiona męskie nadane w latach 1950-1955 w parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Częstochowie. Celem jest ustalenie najpopularniejszych imion oraz próba wskazania motywacji towarzyszącej wyborowi tych antroponimów. Lista rangowa ekscerptów porówna będzie z imionami nadanymi w tej parafii w latach 1980-1985 oraz 2007-2011. W analizie uwzględnione zostały imiona pierwsze i drugie. Poddany analizie materiał onimiczny zestawiony zostanie dodatkowo z ustaleniami przedstawionymi w Słowniku imion współcześnie w Polsce używanych Kazimierza Rymuta, tj. z liczbą imion nadanych w tym okresie w Polsce i w dawnym województwie częstochowskim.

antroponimia, imię, chrzest, parafia Najświętszego Serca Pana Jezusa w Częstochowie

The analysis of male baptismal names from the catholic parish of the Sacred Heart of Jesus between 1950-1955

The present study examines the male baptismal names given to new members of the catholic parish of the Sacred Heart of Jesus between 1950 and 1955. On top of identifying the most popular names, the study attempts to explore the motives leading to the selection of a particular name. The list of names was contrasted with similar lists for the years 1980-1985 and 2007-2011. Both the first and the second names were included in the analysis. Additionally, the data were compared with the findings reported by Kazimierz Rymunt in „Słownik imion współcześnie w Polsce używanych” (the data concerning naming tendencies in Poland and the former Częstochowa province).

Anthroponymy, name, baptism, Roman Catholic Parish of the Sacred Heart of Jesus

Мужские имена данные при крещении в 1950-1955 годах в приходе Святого Сердца Иисуса в Ченстохове

Темой доклада будут мужские имена, данные при крещении в 1950-1955 годах в приходе Святого Сердца Иисуса в Ченстохове. Цель

состоит в том, чтобы определить наиболее распространенные имена и попытаться указать мотивацию, сопровождающую выбор этих антропонимов. Ранговый список отрывков будет сравнен с именами, данными в этом приходе в 1980–1985 и 2007–2011 годах. В анализ были включены первые и вторые имена. Анализируемый онимический материал будет дополнительно сравнен с данными, представленными в словаре имен, используемых в настоящее время в Польше Казимежа Рымута, то есть с количеством имен, данных в этот период в Польше и в бывшей Ченстоховской губернии.

антропонимия, имя, крещение, приход Святого Сердца Иисуса в Ченстохове

Saule IMANBERDIEWA

(Kazachski Uniwersytet Agrotechniczny im. S. Seifullina)

Сауле Иманбердиева (Казахский агротехнический университет имени С.Сейфуллина)

Diachronia ojkonimów w obwodzie Żambylskim w Kazachstanie

Proces zmiany nazwy ojkonimów regionu Zhambyl w Kazachstanie można warunkowo podzielić na trzy okresy: a) przedsowiecki; b) sowiecki; c) postsowiecki. Będąc sztucznymi obiekttami związanymi z życiem ludzi, ojkonimy były bardziej podatne na zmianę nazwy niż inne kategorie toponimów, takie jak oronimy, hydronimy, które są naturalnymi obiekttami geograficznymi. W ojkonimii badanego regionu można wyróżnić kilka warstw językowych: turecka, mongolska, arabska, irańsko-perska, rosyjska. Dokładna analiza jednorodnych ojkonimów umożliwia określenie podłoża.

Leksyko-semantyczna klasyfikacja ojkonimów w regionie Zhambyl w Kazachstanie pozwoliła nam zdefiniować kilka typów: antropoojkonimy; biojkonimy; etnoojkonimy; ukazanie cech obiektu (ukształtowanie terenu itp.) ojkonimów; neutralne ojkonimy; ojkonimy tworzone na podstawie toponimów innego państwa; ojkonimy ideologiczne; ojkonimy z „zawoalowaną” semantyką.

ojkonimy, diachronia, podłożę, semantyka, klasyfikacja

A diachronic analysis of oiconyms from Zhambyl Oblast in Kazakhstan

The paper discusses the evolution of oiconyms from Zhambyl Oblast in three timeframes, namely pre-Soviet, Soviet, and post-Soviet. As oiconyms refer to man-made objects, the names are more likely to evolve than toponyms referring to natural objects, for example, oronyms or hydronyms. Several foreign influences were identified in the oiconyms from the area, including those of Turkish, Mongolian, Arabic, Iranian-Persian, and Russian origin. The analysis revealed that some classes of oiconyms are typical for the region, namely anthropoiconyms, bioiconyms, ethnoiconyms, neutral oiconyms, oiconyms of foreign origin, ideological oiconyms, and oiconyms with ‘hidden’ meaning.

Oiconyms, diachrony, background, semantics, classification

Диахрония ойконимов Жамбылской области Казахстана

Процесс переименования ойконимов Жамбылской области Казахстана условно можно разделить на три периода: а) досоветский; б) советский; в) постсоветский. Являясь связанными с бытом народа искусственными объектами, ойконимы были больше подвержены переименованию, чем другие разряды топонимов, такие как оронимы, гидронимы, которые являются природными географическими объектами. Можно определить несколько языковых пластов в ойконимии исследуемого региона: тюркский, монгольский, арабский, ирано-персидский, русский. Тщательный анализ гомогенных ойконимов дает возможность определить субстрат. Лексико-семантическая классификация ойконимов Жамбылской области Казахстана позволила определить несколько типов: антропоойконимы; биоойконимы; этноойконимы; показывающие особенности объекта (рельеф, др) ойконимы; нейтральные ойконимы; созданные на основе топонимов другого государства ойконимы; идеологические ойконимы; ойконимы с «завуалированной» семантикой.

ойконимы, диахрония, субстрат, семантика, классификация

Darius IVOŠKA (Instytut Języka Litewskiego, Wino, Litwa)
Дариус Ивошка (Институт литовского языка, Вильнюс)

Swój i obcy – wielokulturowość pruskich nazw własnych od XIII do XVI wieku

Poczynając od XIII wieku, niezależne i zróżnicowane plemiona pruskie były systematycznie podbijane. Wynikająca z tych przemian potrzeba asymilacji wpłynęła na wszystkie obszary życia. Wśród dziedzin życia, w których asymilacja przebiegała najwolniej, utrudniając tym samym stworzenie Państwa Zakonu Krzyżackiego, należy wskazać religię oraz tendencje nazewnictwa. Po ochrzczeniu pierwszych Prusów w 1231 roku, w Chełmie, Pomezanii oraz Pogezanii zaczęły obowiązywać imiona typowe dla chrześcijańskiego kręgu kulturowego. Pod koniec XIV w. dominacja pruskich antroponimów była coraz mniej widoczna. Tradycja nadawania dwóch imion, która w tamtym okresie była dobrze zakorzeniona w polskich i niemieckich trendach nazewnictw, zaczynała się dopiero zakorzeniać w kulturze pruskiej (1342 Massinte Krek, 1344 Globune Tynekynne, 1360 Mathis Seme). Niniejszy artykuł analizuje ówczesne nazwiska jako przejawy pruskiej tożsamości etnicznej.

Imiona historyczne, tendencje nazewnictwa, tożsamość etniczna

„Own” and „Foreign” Personal Names in the 13th – 16th cc. Multicultural Prussia

Since the 13th c., the predominantly separate, independent and culturally homogenous Prussian tribes have been conquered and united. Major assimilation processes affected the everyday life, religion, culture, and naming traditions. Paganism and naming tradition were the strongest phenomena that hindered Prussian assimilation long after the colonization and establishment of the Christian state by the German Order (GO). After the first Prussians were baptized in 1231 in Culm, Pomesania and Pogesania, Christian names began to take effect. Nevertheless, until the 14th c., Prussian anthroponyms dominated in Privileges of the GO Chancellery. The number of persons with Christian names increased significantly only by the end of the 14th c. The tradition of giving two personal names, previously established in the German and Polish onomasticon, just started to take root in the Prussian culture, cf.: 1342 Massinte Krek, 1344 Globune Tynekynne, 1360 Mathis Seme. The report addresses the issue of personal names as indicators of Prussian ethnic identity.

historical personal names, ethnical identity, naming tendency

Свой и чужой - мультикультурализм прусских имен собственных с 13 по 16 века

Начиная с 13 века, преимущественно отдельные, независимые и однородные в культурном отношении прусские племена были завоеваны и объединены. Основные процессы ассимиляции затронули повседневную жизнь, религию, культуру и традиции именования. Язычество и традиция именования были сильнейшими явлениями, которые препятствовали прусской ассимиляции еще долгое время после колонизации и создания христианского государства Германским орденом (ГО).

После крещения первых прусов в 1231 году имена, характерные для христианского культурного круга, вступили в силу в Хелме, Помезании и Погезании. В конце 14 века господство прусских антропонимов становилось все менее и менее заметным. Традиция давать два имени, которая в то время прочно укоренилась в польской и немецкой номенклатурных тенденциях, только начинала укореняться в прусской культуре (1342 Massinte Krek, 1344 Globune Tynekynne, 1360 Mathis Seme).

В докладе рассматривается вопрос личных имен как индикаторов прусской этнической идентичности.

исторические личные имена, номенклатурные тенденции, этническая принадлежность

Violetta JAROS (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)

Виолетта Ярос (Университет гуманитарных и естественных
наук им. Яна Длugoша в Ченстохове, Польша)

Eponimy w listach emigracyjnych Joachima Lelewela do przyjaciół i znajomych

Przedmiotem dociekań badawczych uczyniono słownictwo apelatywne motywowane nazwami własnymi, występujące w języku potocznym (emigracyjnych listach do przyjaciół i znajomych) Joachima Lelewela. Wyekszerpowana leksyka skonfrontowana została ze słownikami języka polskiego i usystematyzowana według podstaw motywacyjnych, a następnie w obrębie poszczególnych grup motywacyjnych eponimy uporządkowane

zostały według obszarów tematycznych, w których występovaly one w badanych tekstuach listów, oraz kryterium gramatycznego z uwzględnieniem budowy strukturalnej jednostek leksykalnych. Dodatkowo zestawiono ekscerpty z deonimami występującymi w języku naukowym historyka. Ustalono, że analizowane eponimy są motywowane przez różne podstawy proprialne i należą do różnych części mowy, charakteryzuje je ponadto wariantywność graficzna. Zebrana leksyka związana jest przede wszystkim z działalnością naukową i polityczną Lelewela.

eponim, deonimizacja, język potoczny, idiolekt, list

Eponyms in Joachim Lelewel's emigration letters to his friends

The article examines the appellative vocabulary in the colloquial language used by Joachim Lelewel in emigration letters to his friends. The data were contrasted with dictionaries of the Polish language, and classification was developed to reflect the author's motives. Then, the classification of the eponyms was further narrowed down to the thematic areas in which the eponyms appeared. The structure of lexical units was also taken into consideration. The excerpts were additionally compared with deonyms appearing in the academic language used by the historian. The analysis yielded several important conclusions, including the fact that the analysed eponyms vary in their proprial base and a graphical representation and belong to different parts of speech. The collected vocabulary is mainly related to Lelewel's scientific and political activities.

Eponym, deonimisation, colloquial language, idiolect, letter

Эпонимы в эмиграционных письмах Иоахима Лелевеля друзьям и знакомым

Предметом исследования является апеллятивная лексика, мотивированная собственными именами, встречающаяся в разговорной речи (эмиграционные письма друзьям и знакомым) Иоахима Лелевеля. Выделенная лексика сопоставлялась со словарями польского языка и систематизировалась по мотивационным базам, а затем внутри отдельных мотивационных групп эпонимы располагались в соответствии с тематическими областями, в которых они появлялись в исследуемых текстах букв, и грамматическим критерием, учитывая структурную структуру лексических единиц. Кроме того, отрывки сравнивались с деонимами, употребляемыми на научном языке историка. Установлено, что анализируемые эпонимы мотивированы различными проприальными основами и принадлежат

к разным частям речи, а также характеризуются графической изменчивостью. Собранный лексикон в основном связан с научной и политической деятельностью Лелевеля.

этоним, деонимизация, разговорный язык, идиолект, письмо

Anna JEDYNAK-WYPYCH (Uniwersytet Opolski, Polska)
Анна Едынак-Выпых (Опольский университет, Польша)

Wpływ obce w nazewnictwie komediowym w okresie od XVII do XIX wieku

Autorka poddała analizie sferę proprialną wyekscerpowaną ze 125 tekstów polskich komedii napisanych przez 27 autorów w okresie od XVII do XIX wieku. Znaczną część tekstów przedromantycznych to adaptacje i przekłady, fakt ten nie pozostaje bez wpływu na nazewnictwo komedii. Teatr za czasów panowania Władysława IV nie był wolny od wpływów włoskich. Wiek XVIII upłynął pod znakiem prób tworzenia oryginalnych polskich tekstów komediowych motywów aktualnymi wydarzeniami społeczno-politycznymi. Rodzima twórczość pozostała pod wpływem wzorców włoskich i francuskich. W twórczości komediowej doby romantyzmu zauważać można rozwój gatunku polegający na mniej intensywnym przerabianiu lub adaptowaniu tekstów autorów obcojęzycznych. Ciekawostką może być fakt, że twórczość takich autorów, jak np. Plaut i Terencjusz też w znaczącym stopniu wpłynęła na nazewnictwo polskich komedii.

Foreign influences in the proper names of Polish comedies from the 17th to the 19th century

The present paper represents the author's effort to analyse proper names in 125 polish comedies written by 27 authors from the 17th to the 19th century. The majority of comedies from the Pre-Romanticism were adapted from other languages, which is further reflected in how the comedies were named. During the Reign of Wladyslaw IV Vasa, the plays were not deprived of Italian influences. In the 18th century, comedies were inspired by local social and political affairs. Finally, during Romanticism, the domination of foreign influences began to fade. On an important note, it is possible to discern the influences of such Roman playwrights as Plaut and Terence in the names selected for Polish comedies.

Literary onomastics, comedy, adaptation, translation

Иностранные влияния в номенклатуре комедии в период с 17 по 19 века

Автор проанализировала имущественную сферу, выделенную из 125 текстов польских комедий, написанных 27 авторами в период с 17 по 19 века. Большая часть доромантических текстов – это адаптации и переводы, что влияет на номенклатуру комедии. Театр во время правления Владислава IV не был свободен от итальянского влияния. XVIII век ознаменован попытками создать оригинальные польские комедийные тексты, мотивированные текущими общественно-политическими событиями. На отечественное искусство оказали влияние итальянские и французские модели. В комедийных произведениях эпохи романтизма наблюдается развитие жанра, заключающегося в менее интенсивной обработке или адаптации текстов зарубежных авторов. Интересен факт, что произведения таких авторов, как, например, Плавт и Терентиус, также существенно повлияли на номенклатуру польских комедий.

литературная ономастика, комедия, перевод, адаптация

Agnieszka JURCZYŃSKA-KŁOSOK

(Uniwersytet Jagielloński, Polska)

Агнешка Юрчиньска-Клосок

(Ягеллонский университет, Польша)

Motywacje nazewnicze wybranych tatrzańskich toponimów (polskich i obcojęzycznych)

Tatry – od czasów plemiennych naturalna granica pomiędzy obszarami etniczno-językowymi – stanowią obszar pogranicza językowego (u ich stóp funkcjonowały obok siebie cztery języki: polski, słowacki, niemiecki i węgierski). Języki i kultury sąsiadujących ze sobą narodów na bieżąco się więc przenikały, co z kolei pozostawiło ślad również w nazewnictwie (wiele obiektów posiada nazwy w czterech językach np. Hinterer Mönch, Zadni Mnich, Druhý Mnich, Hátsó Barát). Celem referatu jest przedstawienie motywacji nazewniczych wybranych tatrzańskich toponimów – polskich i obcojęzycznych – oraz zestawienie ich ze sobą pod kątem zawartych w nich informacji dotyczących systemu wartości nazywających oraz postrzegania przez nich świata. Warto też przy tym zauważyc, że niektóre z nazw „prze-

kroczyły granicę” i nie różnią się między sobą ani pod względem typu nominacji, ani pod względem motywacyjnym, na co w referacie również chciałabym zwrócić uwagę.

nazewnictwo Tatr, nazewnictwo obszarów pogranicznych, motywacja nazewnicza, sposoby nominacji, nazwy polskie i obcojęzyczne

Toponyms of the High Tatra Mountains – naming tendencies

From the time of the first settlers, the Tatra Mountains created a natural border between different ethnic groups and languages (with four languages being dominant in the area, namely Polish, Slovakian, German, and Hungarian). The interaction between the ethnic groups led to the gradual evolution of naming trends (some objects possess their name in each of the languages mentioned, i.e. Hinterer Mönch, Zadni Mnich, Druhý Mnich, Hátsó Barát). The primary aim of the analysis is to contrast selected Polish and foreign toponyms in efforts to compare the system of values and perception of the world conveyed in them. It should be highlighted that some toponyms are universal in a sense they do not differ in terms of nomination or motives leading to the formation of a given proper name.

Toponyms of the High Tatra Mountains, proper names in borderlands, naming tendencies, nomination, Polish and foreign proper names

Номенклатурные мотивы выбранных топонимов Татр (польских и зарубежных)

Горы Татры – естественная граница между этническими и языковыми областями с племенных времен – представляют собой область лингвистической границы (у их подножия бок о бок функционировали четыре языка: польский, словацкий, немецкий и венгерский). Языки и культуры соседних народов постоянно взаимопроникали, что, в свою очередь, также оставило след в номенклатуре (многие объекты имеют названия на четырех языках, например, Hinterer Mönch, Zadni Mnich, Druhý Mnich, Hátsó Barát). Цель статьи – представить номенклатурные мотивы выбранных топонимов Татр – польских и зарубежных – и сопоставить их друг с другом с точки зрения информации, которую они содержат, их системы ценностей, а также восприятием их миром. Также стоит отметить, что некоторые имена «пересекли границу» и не различаются ни по типу номинации, ни по мотивации, на что я также хотела бы обратить внимание в этой статье.

номенклатура Там, номенклатура приграничных территорий, мотивация именования, способы номинации, польские и иностранные названия

Irena KAŁUŻYŃSKA (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Иrena Калужиньска (Варшавский университет, Польша)

Chińskie pseudonimy internetowe

Najpopularniejszym sposobem komunikowania się w Internecie pozostaje prowadzenie „konwersacji pisanej”. Użytkownicy, aby zalogować się do danego systemu internetowego, muszą wykreować i zgłosić swój pseudonim internetowy (nick, nickname). Pseudonimy internetowe charakteryzuje znaczna różnorodność, w zależności od celu i języka komunikacji, czy też indywidualnych cech osobowych użytkownika. Referat ma na celu przedstawienie i omówienie zagadnienia chińskich pseudonimów internetowych, mających swoje cechy charakterystyczne, wynikające ze specyfiki chińskiego języka i chińskiej kultury nazewniczej. Analiza obejmuje formę nicków i ich cechy semantyczne. Do badań wykorzystano materiał nazewniczy zgromadzony przez chińskich i zachodnich badaczy.

pseudonim internetowy, nick, chińskie pseudonimy internetowe, nazewnicze chińskie

Online pseudonyms in China

Chatting is, by far, the most popular way to communicate with other users of the Internet. To enter a chat, a person is required to create a nickname. Depending on a person's needs, communicative style or character traits, individual pseudonyms may vary substantially. The paper discusses the distinctive features of online pseudonyms in China, related to the specifics of the Chinese language and Chinese naming conventions. Both the form and semantic features of pseudonyms were analysed. The analysis was based on the sample created by Chinese and western researchers.

Online pseudonym, nickname, Chinese online pseudonyms, Chinese proper names

Китайские прозвища в Интернете

Самым популярным способом общения в Интернете остается «письменный разговор». Чтобы войти в данную интернет-систему, пользователи должны создать свой псевдоним (ник) и сообщить о нем.

Интернет-псевдонимы отличаются большим разнообразием в зависимости от цели и языка общения или индивидуальных личных характеристик пользователя. Цель статьи – представить и обсудить вопрос о китайских прозвищах в Интернете, которые имеют свои особенности, обусловленные спецификой китайского языка и китайской культуры именования. Анализируется форма ников и их смысловые особенности. Для исследования использовался номенклатурный материал, собранный китайскими и западными исследователями.

псевдоним в Интернете, псевдоним, китайские прозвища в Интернете, китайская номенклатура

Łukasz KARPECKI (Wydział Geografii i Studiów Regionalnych,
Uniwersytet Warszawski, Polska)

Лукаш Карпецки (Факультет географии и регионоведения,
Варшавский университет, Польша)

Przemiany języka i kultury pogranicza południowo-wschodniego od XVIII do XXI wieku utrwalone w imiennictwie mieszkańców wsi (na przykładzie Nowosiółek Dydyńskich w powiecie przemyskim)

Przeprowadzając badania diachroniczne nad antroponimią danej miejscowości należy zważyć na uwarunkowania kulturowe, wyznania występujące na wskazanym obszarze, tło historyczne i innego rodzaju czynniki mogące mieć wpływ na zasób imienniczy mieszkańców. Imiona nadawane od XVIII do XXI wieku mieszkańcom Nowosiółek Dydyńskich, niewielkiej wsi leżącej na Pogórzu Przemyskim, posłużyły mi zobrazowaniu przemiany jaka zaszła w ciągu wieków w kulturze tych pogranicznych terenów. Pierwotnie dominowała tu bowiem kultura rusińska, czego wyrazem są nadawane jeszcze u schyłku XVIII wieku imiona o wyraźnej prowieniencji rusińskiej (np. Hryć, Fedko, Ihnat). Rusini żyli wspólnie z ludnością polską, niemiecką i żydowską. Stopniowo jednak, wraz z pojawiением się w XVII wieku Kościoła rzymskokatolickiego w Kalwarii Pacławskiej, przeważał zaczął duch polski, aby ostatecznie zdominować bezpowrotnie krajobraz kulturowy tych terenów. Podczas wystąpienia zaprezentuję rys historyczno-geograficzno-kulturowy południowo-wschodniego pogranicza Polski oraz wyniki badań nad historycznym i współczesnym imiennictwem mieszkańców Nowosiółek Dydyńskich, udowadniając przy tym, że imiona mogą obrazować tarcia na polu kultury.

*antroponimia kulturowa, imiennictwo, pogranicze południowo-wschodnie,
Nowosiółki Dydyńskie*

The evolution of language and culture in Eastern Borderlands between the 18th and the 21st century: a case study of anthroponyms in Nowosiółki Dydyńskie

While conducting a diachronic analysis of anthroponyms, factors such as culture, religion, and historical background have to be considered. The names given to people living in Nowosiółki Dydyńskie from the 18th to the 21st century are a testimony of the cultural transformation this small village has undergone. Until the end of the 18th century, it was possible to observe strong Ruthenian influences, with popular names including Hryć, Fedko, Ihnat. Although Ruthenians were coexisting with Polish, German, and Jewish people for centuries, once the sanctuary in Kalwaria Paławska was built in the 17th century, the Polish culture became dominant in the area. In the paper, a historical, geographical, and cultural outline of the south-eastern border of Poland is presented, and particular attention is paid to how the names of the inhabitants, both former and contemporary, reflect the interplay of the coexisting cultures.

Cultural anthroponyms, proper names, Eastern Borderlands, Nowosiółki Dydyńskie

Изменения в языке и культуре юго-восточного приграничья с 18 по 21 век, зафиксированные в именах жителей села (на примере Новосёлок Дыдинских в Перемышлянского округа)

При проведении диахронических исследований антропонимии данной местности следует принимать во внимание культурные условия, религии, присутствующие в указанной области, исторический фон и другие факторы, которые могут повлиять на именной ресурс жителей. Имена, данные жителям Новосёлок Дыдинских в XVIII-XXI вв., небольшой деревни в предгорьях Пшемысля, были использованы для иллюстрации изменений, происходивших на протяжении веков в культуре этих приграничных территорий. Первоначально здесь доминировала русинская культура, о чем свидетельствуют названия различных русинских корней (например, Хрич, Федько, Игнат), данные в конце 18 века. Русины жили вместе с польским, немецким и еврейским населением. Однако постепенно, с появлением римско-католической церкви в Кальварии Пацлавской в 17 веке, польский дух начал преобладать, окончательно и безвозвратно доминируя

в культурном ландшафте этих территорий. Во время выступления я представлю исторический, географический и культурный очерк юго-восточной границы Польши и результаты исследований исторических и современных имен жителей Новосёлок Дыдынских, доказывая, что имена могут отражать трения в области взаимодействия сосуществующих культур.

культурная антропология, имена, юго-восточная граница, Новосёлки Дыдынские

Miroslav KAZÍK (Uniwersytet Trnawski)
Мирослав Казик (Трнавский университет)

Żywe imiona własne żonatych mężczyzn z regionu górnych myjawskich kopanic

W artykule scharakteryzujemy nieoficjalny system nazewnictwa osób z grupy żonatych mężczyzn z górnej części myjawskich kopanic. Analizowany materiał pochodzi z własnych badań terenowych przeprowadzonych na tym obszarze. Opracowanie i analiza opiera się na teorii nazw własnych słowackiego onomastyka prof. Vincenta Blanára. Zwracamy uwagę na wzorce nazewnictwa, ich częstotliwość i dystrybucję, a także elementy funkcjonalne, którymi są imię, nazwisko, cechy indywidualne, nazwisko rodowe, nazwa domu i element apelatywny. Górné myjawske kopanice znajdują się na terenie Słowacji w pobliżu granicy z Czechami, gdzie dominuje religia ewangelicka.

antroponimia, nieformalne nazwy osobowe, myjawskie kopanice, modele nazewnictwa

Živé osobné mená ženatých mužov z oblasti horných myjavských kopaníc

V príspevku charakterizujeme neoficiálnu pomenovaciu sústavu osôb v triede ženatých mužov v hornej časti myjavských kopaníc. Analyzovaný materiál pochádza z vlastného terénneho výskumu realizovaného v oblasti. Pri spracovaní a analýze vychádzame z teórie vlastných mien slovenského onomastika prof. Vincenta Blanára. Všímame si pomenovacie modely, ich frekvenciu a distribúciu, ako aj funkčné členy, ktorými sú rodné (krstné) meno, priezvisko, individuálna charakteristika, rodinné meno, meno domu a apelatívny člen. Horné myjavské kopanice ležia na území Slovenska pri

hraniciach s Českou republikou, dominuje v nich evanjelické a. v. náboženstvo.

antroponymia, neúradné osobné mená, myjavské kopanice, pomenovacie modely

Names of married men from the Upper Myjava region

The paper analyses unofficial names used to address married men in the Upper Myjava region. Following the field research carried out by the author, the data were analysed according to the theoretical premises outlined by the Slovak onomast, Professor Vincent Blanár. Factors such as naming patterns, frequency, and spatial distribution were taken into consideration. Additionally, functional elements, including first and last name, personal features, house name, family name, or appellative elements, were considered. The region is located near the Czech border, where Evangelicalism is the dominant religion.

Anthroponyms, unofficial proper names, mines, Myjava, naming tendencies

Живые собственные имена женатых мужчин из района верхних Миявских Копаниц

В статье охарактеризована неофициальная система именования людей из группы женатых мужчин из верхней части Миявских Копаниц. Анализируемый материал взят из наших собственных полевых исследований, проведенных в этом районе. Разработка и анализ основаны на теории собственных имен словацкого ономастика проф. Винцента Бланара. Мы обращаем внимание на образцы именования, их частоту и распространение, а также на такие функциональные элементы, как имя, фамилию, индивидуальные особенности, фамилию, название дома, appellативный элемент. Верхние Миявские Копанице расположены в Словакии недалеко от границы с Чешской Республикой, где преобладает евангелическая религия.

антропонимия, неформальные личные имена, Миявские Копанице, наименование моделей

Beata KISZKA-PYTEL (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)
Беата Кишка-Пытэль
(Силезский университет в Катовице, Польша)

Nazwy audycji radiowych z antroponimem odnoszącym się do prowadzącego w tle

Celem wystąpienia jest analiza tytułów audycji radiowych, których główny element stanowi antroponim (przede wszystkim nazwisko, a także – w nieco mniejszym stopniu – imię lub przewisk) związany z prowadzącym. Wskazana grupa ideonimów zwraca uwagę głównie ze względu na nowe znaczenie antroponimu, jakie zyskuje on w kontekście tytułu radiowej audycji. Staje się on marką i znakiem rozpoznawczym nie tylko konkretnego programu, ale całej stacji radiowej, potwierdzając tym samym, że to ludzie tworzą radio. Bogactwo i różnorodność stacji są bowiem zbudowane na podstawie indywidualizmu i wyjątkowości prowadzących. Badana grupa nazw audycji radiowych wskazuje ponadto na odbiorcę, na którym zależy stacji radiowej – zgodnie z wiekiem, wykształceniem czy preferencjami tegoż. Co więcej, interesujących spostrzeżeń dostarcza także analiza struktury ideonimów wykorzystująca odwołania do zmysłów, gatunku muzyki czy pory dnia emisji audycji.

onomastyka, ideonyms, antroponimy, nazwy audycji radiowych

An analysis of radio show names with anthroponyms referring to a presenter

The paper analyses the titles of radio programs that contain elements (name, surname, or a nickname) suggestive of a presenter. The study was motivated by the fact that an anthroponym used in such a way acquires a new meaning. Additionally, such a name holds the potential of becoming a hallmark not only for a specific program but also for the entire radio station that airs the show, leading the author to a conclusion that the success of a radio station should be credited chiefly to its employees. The analysis of the names indicated that the name of a show is often adjusted to a specific (age, education, individual preferences) social group a radio station wants to target. Moreover, the structural analysis showed that ideonyms might have multiple referents (sense, music genre, time of a day).

Onomastics, ideonyms, anthroponyms, radio show names

Названия радиопередач с антропонимом, относящимся к ведущему на заднем плане

Целью выступления является анализ названий радиопередач, основным элементом которых является антропоним (в первую очередь фамилия и, в несколько меньшей степени, имя или псевдоним), связанный с ведущим. Указанная группа идеонимов привлекает внимание в основном благодаря новому значению антропонима, которое он приобретает в контексте названия радиопередачи. Он становится брендом и визитной карточкой не только конкретной программы, но и всей радиостанции, тем самым подтверждая, что люди создают радио. Богатство и разнообразие станций построено на индивидуализме и неповторимости тренеров. В исследуемой группе названий радиопрограмм также указывается адресат, которому небезразлична радиостанция – в соответствии с возрастом, образованием или предпочтениями слушателя. Более того, интересную информацию дает анализ структуры идеонимов с использованием ссылок на чувства, жанр музыки или время суток, когда транслируется передача.

ономастика, идеонимы, антропонимы, названия радиопередач

Tereza KLEMENSOVÁ (Uniwersytet w Ostrawie, Czechy)

Клеменсова Тереза (Остравский университет)

Jaroslav DAVID (Uniwersytet w Ostrawie, Czechy)

Давид Ярослав (Остравский университет)

„The motto of us is to be: To degermanize completely our homeland” – German Place Names in the Perspective of Post-war Opinion Journalism

The paper is aimed at the reflection of German place names in Czech opinion-journalism during the period between 1945 and 1946. At the time, during the German people removal (expulsion) from Czechoslovakia, the „degermanization” process (presented also as „rebohemization”) culminated. In connection with it, German place names were also removed. Their change and replacement were discussed among scholars (geographers, linguists, historians); mostly, however, they were the centre of interest for amateurs (politicians, journalists, the public) as well. The research is based on six sources – the nationwide Rudé právo and Kulturní politika, and four local periodicals focused on newly settled areas (mostly the Sudetenland) –

Stráž severu, Šumavský hraničář, Hraničář, and Moravský jih. The examined topics are, for instance, the ways German place names were perceived and presented in the press, the inadmissibility of German names in the Czech landscape and that-time justifications of the process of renaming, the forms of name changes (renaming, public competition, etc.), and others.

German place name, Czech Land, post-war degermanization, discussion about renaming, opinion journalism

Nasz cel: ponowna bohemizacja kraju. Poniemieckie nazwy miejscowości w czeskiej publicystyce powojennej

Artykuł prezentuje wyniki analizy poniemieckich nazw miejscowości w czeskim dziennikarstwie opiniotwórczym w latach 1945-46. Podczas wysiedlania ludności niemieckiej z terenów dawnej Czechosłowacji, nasieleniu uległy tendencje do ponownej bohemizacji kraju. W rezultacie usunięto też niemieckie nazwy miejscowości. O zmianach nazw dyskutowali wszyscy, poczynając od geografów, językoznawców, historyków, polityków, dziennikarzy, aż po zwykłych obywateli. Materiał do badań został wyekscerpowany z sześciu źródeł – gazet o zasięgu ogólnokrajowym (Rudé právo i Kulturní polityka) oraz lokalnych czasopism z nowo zasiedlonych terenów (Stráž severu, Šumavský hraničář, Hraničář i Moravský jih). Badanie miało na celu sprawdzenie sposobów przedstawiania niemieckich nazw miejscowości w prasie, dopuszczalności nazw niemieckich w nazewnictwie czeskiego krajobrazu oraz jak ówcześni mieszkańcy Czechosłowacji uzasadniali konieczność bohemizacji nazw.

Niemieckie nazwy miejscowości, Czechosłowacja, powojenna bohemizacja, publicystyka

„Наш девиз: полностью дегерманизировать нашу родину” – постгерманские названия мест в послевоенной чешской журналистике

В статье представлены результаты анализа постгерманских топонимов в чешской публицистике, формирующей общественное мнение в 1945-46 гг. Во время вытеснения немецкого населения из бывшей Чехословакии усилилась тенденция к ребогемизации страны. В результате были удалены и немецкие топонимы. Все обсуждали смену имён, от географов, лингвистов, историков, политиков, журналистов до простых граждан. Материал для исследования был взят из шести источников - общенациональных газет (Rudé právo и Kulturní Polityka) и местных журналов из новоселенных территорий

(Stráž severu, Šumavský hraničář, Hraničář и Moravský jih). Целью исследования было проверить способы представления немецких топонимов в прессе, допустимость немецких названий в номенклатуре чешского пейзажа и то, как жители Чехословакии того времени оправдывали необходимость богоемизации названий.

Немецкие названия мест, Чехословакия, послевоенная богоемизация, журналистика

Agnieszka KLIMAS (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)

Агнешка Климас (Университет гуманитарных и естественных
наук им. Яна Длугоша в Ченстохове, Польша)

Nazwiska odimienne utrwalone w XIX-wiecznej antroponimii Piotrkowa Trybunalskiego i okolic

Praca poświęcona zostanie analizie nazwisk motywowanych imionami na obszarze niejednolitym etnicznie i wyznaniowo, jakim był XIX-wieczny Piotrków Trybunalski i jego okolice. Wskazane zostaną modele nazwisk odmiennych, uwzględniające ich budowę strukturalną, funkcjonujące w systemach nazewniczych poszczególnych grup etnicznych (głównie Polaków, Żydów, osadników niemieckich, ludności o wschodniosłowiańskim pochodzeniu), sąsiadujących na ziemi piotrkowskiej. Analiza odbywać się będzie z uwzględnieniem aspektu wyznaniowo-kulturowego procesów nazwiskotwórczych na badanym terenie, a także mechanizmów adaptacji językowej do polskiego systemu językowego. Zwrócona także zostanie uwaga na złożoność interpretacji nazwisk odmiennych na obszarze wielokulturowym i często brak możliwości jednoznacznego ustalenia podstawy derywacyjnej ze względu m.in. na bogaty zbiór form imiennych lub inną jeszcze możliwość interpretacyjną danego onimu.

językoznawstwo, onomastyka, antroponimia, wielokulturowość

Surnames derived from a person's given name recorded in the 19th-century anthroponomy of Piotrków Trybunalski and the adjacent territories

The paper is devoted to the analysis of surnames derived from a person's given name in an ethnically and religiously heterogeneous area, namely the 19th-century Piotrków Trybunalski and the adjacent territories. The structure of the surnames functioning in the naming systems of individual ethnic

groups (mainly Poles, Jews, Germans, and the people of East Slavic origin) is analysed. Religious and cultural aspects affecting name-formation processes are taken into consideration, as well as the mechanisms steering the incorporation of foreign elements into the system of the Polish language. Due to name variations and various interpretations of onyms in multicultural areas, establishing the origins of a surname is highly complicated a process.

Linguistics, onomastics, anthroponyms, multiculturalism

Отличительные фамилии, записанные в антропонимии XIX века Пётркова Трыбунальского и его окрестностей

Работа будет посвящена анализу фамилий, мотивированных именами в неоднородном этнически и религиозно регионе, каким являлся Пётркув-Трыбунальский XIX века и его окрестности. Будут указаны модели безымянных фамилий с учетом их структурной структуры, функционирования в системах наименования отдельных этнических групп (в основном поляков, евреев, немецких поселенцев, людей восточнославянского происхождения), находящихся в соседстве Пётркова Трыбунальского. Анализ будет проводиться с учетом религиозного и культурного аспекта фамилиообразовательных процессов в изучаемой области, а также механизмов языковой адаптации к системе польского языка. Также будет обращено внимание на сложность интерпретации разных фамилий в мультикультурной сфере и часто на невозможность однозначно установить производную основу из-забогатого набора именованных форм или другой возможности интерпретации данного онима.

лингвистика, ономастика, антропонимия, мультикультурализм

Marcin KOJDER

(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)

Марцин Койдер

(Университет Марии Кюри-Склодовской в Люблине, Польша)

Nazwy piwnej rewolucji, czyli o persfazyjnym potencjale i funkcji atraktywnej nazw związanych z produkcją, dystrybucją i promocją piw rzemieślniczych w Polsce

Przedmiotem wystąpienia będzie przedstawienie założeń metodologicznych projektu badawczego poświęconego opisowi chrematonimii użytkowej związanego z produkcją, dystrybucją i promocją piw rzemieślniczych w Polsce. W ostatnich latach w Polsce mamy do czynienia z tzw. „piwną rewolucją”, przejawiającą się we wzroście zainteresowania konsumenckiego i popytu na produkty browarów rzemieślniczych. Wraz z pojawiением się na rynku nowych producentów, produktów, lokali handlowych i usługowych w sferze nazewniczej pojawiły się nowe nazwy własne: nazwy produktów, browarów, lokali usługowo-handlowych (restauracji, pubów, sklepów specjalistycznych), czy nazwy medialne (nazwy blogów, vlogów, stron internetowych, profili w mediach społecznościowych). Celem projektu badawczego jest opis tej kategorii onimicznej oraz mechanizmów jej funkcjonowania w kontekście kultury konsumpcyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału perswazyjnego i działania za pomocą nazw na klienta/obiorcę.

chrematonymia, chrematonomia użytkowa, nazwa marketingowa, nazwa rodajowa, nazwy piw, piwna rewolucja

On the persuasive potential of names related to the production, distribution, and promotion of craft beers in Poland

The paper describes the methodological foundations of the research into the functional chrematonyms related to the production, distribution, and promotion of craft beers in Poland. In recent years, it is possible to observe a growing interest and demand for craft beers. The emergence of new producers and their products creates a need for proper names for breweries, craft beers, restaurants, pubs, websites, vlogs, and social media profiles. The aim of the study is to describe the onimic category, with particular emphasis on the persuasive potential of the names and the role the names play in attracting new customers.

Chrematonyms, proper names in marketing, craft beer names, beer revolution

Имена пивной революции, то есть про имена с убедительным потенциалом и привлекательной функцией имен, связанных с производством, распространением и продвижением крафтового пива в Польше

Предметом выступления будет презентация методологических предпосылок исследовательского проекта, посвященного описанию функциональной хрематонимии, связанной с производством,

распространением и продвижением крафтового пива в Польше. В последние годы в Польше мы имеем дело с так называемой «пивной революцией», проявившейся в росте потребительского интереса и спроса на продукцию крафтовых пивоварен. С появлением новых производителей, продуктов, торговых и сервисных помещений в сфере названий появились новые имена собственные: названия продуктов, пивоварен, служебных и коммерческих помещений (рестораны, пабы, специализированные магазины) или названия СМИ (названия блогов, влогов, веб-сайты, профили в социальных сетях). Целью исследовательского проекта является описание этой онимической категории и механизмов ее функционирования в контексте потребительской культуры, с особым акцентом на потенциал убеждения и действия посредством имени на клиента / получателя.

хрематонимия, полезная хрематонимия, маркетинговое название, родовое название, названия пива, пивная революция

Mariusz KOPER (Instytut Językoznawstwa KUL, Polska)

Мариуш Копер (Институт языкоznания Люблинского
католического университета, Польша)

Dokąd zmierzasz, onomastyko? O współczesnych tropach badawczych w zakresie metodologii nominów propriów

Współczesna refleksja dotycząca nazw własnych coraz częściej wykorzystuje innowacyjne rozwiązania metodologiczne, które odchodzą od tradycyjnych ujęć w zakresie analizy nominów propriów. Sięganie po nowe metody badań bądź też ich implantacja z innych dyscyplin językoznawczych, nauk humanistycznych, społecznych, ścisłych jest coraz bardziejauważalna, bo objawia się m.in. odchodzeniem od tradycyjnych nurtów onomastycznych, w których przez wiele lat dominował paradygmat strukturalistyczny. W nowszych pracach z zakresu onomastyki można zauważać coraz śmiajsze sięganie po ustalenia współczesnej kognitywistyki, neurolingwistyki czy neurobiologii. Innowacyjne rozwiązania teoretyczno-metodologiczne mogą też dokonywać się w postaci przewartościowań i tzw. zwrotów występujących również w innych dyscyplinach i subdyscyplinach obecnej humanistyki. W ich wyniku może być dokonywana reinterpretacja różnych elementów języka i tekstu. Zwroty (np. kulturowy czy pamię-

ciowy) mogą też towarzyszyć tradycyjnej analizie etymologicznej, semantycznej i strukturalnej, poszerzając interpretację nazw własnych o nowe horyzonty badawcze. Niezbędna jest jednak uprzednia gruntowna analiza materiału, uwzględniająca tradycyjny aparat metodologiczny. Bez wnikliwej charakterystyki semantycznej oraz strukturalnej korpus nazewniczy może zostać bowiem w niewłaściwy sposób zinterpretowany, a jego jednostronna analiza doprowadzić do powierzchownych a nawet błędnych wniosków.

onomastyka, toponimia, antroponimia, metodologia badań, nazwy własne

Future directions in onomastic research – innovations in proper names research methodology

In recent years, it is possible to observe somewhat of a revolution in the methodology used to research proper names. In the contemporary research methodology, influences from other disciplines are easily discernible. New research projects no longer rely on the traditional, structuralist approach but rather, the studies shift towards the use of findings of cognitive science, neurolinguistics, and neurobiology. As a result, different aspects of a language are subject to reinterpretation. This is also visible in the study of proper names, allowing the researchers to interpret the data yielded by etymological, semantic, and structural analyses from new perspectives. However, it should be highlighted that a thorough structural and semantic analysis remains crucial, as otherwise the data may be misinterpreted, leading to a potentially superficial analysis and erroneous conclusions.

Onomastics, toponyms, anthroponyms, research methodology, proper names

Куда ты следуешь, ономастика? О современных направлениях исследований в области методологии собственных имён

Современные размышления о собственных именах все чаще используют новаторские методологические решения, отходящие от традиционных подходов к анализу частных наименований. Достижение новых методов исследования или их внедрение из других лингвистических дисциплин, гуманитарных, социальных и естественных наук становится все более и более заметным, потому что это проявляется, среди прочего, в отходя от традиционных ономастических течений, в которых много лет доминировала структуралистская парадигма. В более поздних работах в области ономастики можно заметить все более смелое использование результатов современной когнитивной науки, нейролингвистики

и нейробиологии. Новаторские теоретические и методологические решения также могут принимать форму переоценок и так называемых фразы, также встречающиеся в других дисциплинах и субдисципинах текущих гуманитарных наук. В результате можно переосмыслить различные элементы языка и текста. Фразы (например, культурные или воспоминания) могут также сопровождать традиционный этимологический, семантический и структурный анализ, расширяя интерпретацию имен собственных с новыми исследовательскими горизонтами. Однако необходим тщательный анализ материала с учетом традиционного методического аппарата. Без углубленных семантических и структурных характеристик номенклатурный корпус может быть неверно истолкован, а его односторонний анализ может привести к поверхностным или даже ошибочным выводам.

ономастика, топонимия, антропонимия, методология исследования, имена собственные

Viktar KORBUT (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Виктор Корбут (Варшавский университет, Польша)

Onomastyka Białorusi i Litwy a wpływy na nią języka polskiego na łamach pierwszych gazet białoruskojęzycznych „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” w latach 1906–1907

Na łamach pierwszych białoruskojęzycznych gazet „Nasza Dola” i „Nasza Niwa” w latach 1906–1907 aktywnie toczył się proces utrwalania nazw geograficznych Białorusi i Litwy w języku białoruskim. W związku z tym działacze białoruscy stanęli przed zadaniem tworzenia form nazw w języku białoruskim. W związku z faktem, że dotychczas białoruskie formy nazw miejscowości na Białorusi i jej pograniczu z Litwą praktycznie nie były używane w prasie, zaistniała potrzeba stworzenia takich pisemnych form onomastikonu. Powstaje pytanie, na jakiej podstawie te formy się kształtowały. Po pierwsze, nazwy miejscowości zostały zapożyczone z języka rosyjskiego (Brest-Litoŭski, Hlubokaje). Po drugie, zostały przeniesione z języka polskiego (Breśc-Litoūsk, Mołodeczno). W obu przypadkach należy zwrócić uwagę na fakt, że wiele nazw Białorusi było używanych w języku rosyjskim w zniekształconej formie, zapożyczonych z języka polskiego po wcieleniu ziem wschodnich dawnej Rzeczypospolitej (Wielkiego Księstwa

Litewskiego) do Imperium Rosyjskiego w latach 1772-1795. Dlatego większość nazw miejscowości w białoruskim języku literackim w latach 1906-1907 utrwalono w formach, których materiałem źródłowym był język polski (Minsk, Witebsk, Połock, u Mohilewie). Jednocześnie istniała trzecia tendencja związana ze stosowaniem form zaczepniętych z białoruskiego języka ludowego (Wilnia, Miensk, Wiciebsk, Hłybokoje, Grodnia, у Магілёви, Nioman). Naprawdę warto zaznaczyć i czwartą tendencję, która łączy trzy poprzednie i cechuje się tworzeniem nazw, które mogły być zapożyczone z różnych źródeł – zarówno polskich, jak i rosyjskich i jednocześnie posiadać cechy białoruskie (u Ihumiani, Stoūbcy, u Merečoušcyny, Hrodno, Nawahrudok, Maładeczna). W tym czy innym stopniu każda z tych tendencji dotychczas cechuje nazewnictwo Białorusi w języku białoruskim.
Białoruś, Litwa, język polski, język białoruski, prasa, Białorusini

An investigation into the impact of the Polish language on the formation of proper names in Belarus and Lithuania based on the newspapers “Nasza Dola” and “Nasza Niwa” between 1906-1907

Between 1906 and 1907, multiple geographic names from Belarus and Lithuania were introduced in the Belarusian language. Prior to that period, the Belarusian geographic names were rarely used in the press, and many of them had no written representation. The study investigates the influences that impacted the formation of Belarusian proper names. Some of the names were borrowed from the Russian language (Brest-Litoński, Hłubokaje) or transferred from Polish (Breśc-Litońsk, Mołodeczno). It should be highlighted that many Belarusian proper names in the Russian language were distorted – following the incorporation of the eastern territories of the Polish-Lithuanian Commonwealth into the Russian Empire (1772-1795), many names were adopted from the Polish language. Consequently, many Belarusian proper names recorded between 1906 and 1907 are of Polish origin (Minsk, Vitebsk, Połock, Mohilev). On top of the two naming tendencies identified, it is possible to trace the origins of some names to the Belarusian folk language (Vilnius, Miensk, Wiciebsk, Hłybokoje, Grodnia, у Магілёви, Nioman). Even more interestingly, some of the names recorded in the press may be viewed as the interplay between the three naming tendencies, as there are proper names that are borrowed from either Russian or Polish and, at the same time, they possess certain features typical for the Belarusian language (in Ihumiani, Stoūbcy, in Merečoušcyna, Hrodno, Nawahrudok, Maładeczna).

Belarus, Lithuania, Polish, Belarusian, press, Belarusians

Ономастика Беларуси и Литвы и влияние на нее польского языка на страницах первых белорусскоязычных газет "Nasza Dola" и "Nasza Niwa" в 1906–1907 гг

В 1906–1907 годах в первых белорусскоязычных газетах «Наша доля» и «Наша нива» активно шла запись географических названий Беларуси и Литвы на белорусском языке. Поэтому перед белорусскими активистами всталая задача создания форм имен на белорусском языке. В связи с тем, что до сих пор белорусские формы топонимов в Беларуси и на ее границе с Литвой практически не использовались в печати, возникла необходимость в создании таких письменных форм ономастикона. Возникает вопрос, что было основой этих форм. Во-первых, названия мест заимствованы из русского языка (Брест-Литовский, Глубокое). Во-вторых, они были переведены с польского языка (Breśc-Litoūsk, Mołodeczno). В обоих случаях следует отметить, что многие названия Беларуси использовались в русском языке в искаженном виде, заимствованном из польского языка после присоединения восточных территорий бывшего Речи Посполитой (Великого княжества Литовского) к Российской империи в 1772-1795. Поэтому большинство топонимов в белорусском литературном языке в 1906-1907 годах были записаны в формах, исходный материал которых был польским (Минск, Витебск, Полоцк, в Могилеве). В то же время наблюдалась третья тенденция, связанная с употреблением форм белорусского народного языка (Вильнюс, Минск, Витебск, Глубокое, Гродня, у Магилёви, Нёман). Кроме этого, стоит отметить четвертую тенденцию, которая объединяет предыдущие три и характеризуется созданием имен, которые могли быть заимствованы из разных источников – как польских, так и русских, и в то же время иметь белорусские черты (у Ихумяни, Стоубцы, у Меречноушчины, Гродно, Новогрудок, Маладечна). В той или иной степени каждая из этих тенденций до сих пор характеризует наименования Беларуси на белорусском языке.

Беларусь, Литва, польский, белорусский, пресса, белорусы

Olga KOWALCZYK (Uniwersytet Wrocławski, Polska)
Ольга Ковальчик (Вроцлавский университет, Польша)

Źródła informacji do badań polsko-ukraińskiej porejonimii kolejowej

Celem proponowanego wystąpienia będzie przedstawienie wyników badań prowadzonych wokół problematyki leksyki kolejowej w ujęciu porównawczym (polsko-ukraińskim). W referacie uwaga poświęcona zostanie charakterystyce wybranych typów źródeł informacji, które wykorzystać można do badań porejonimii kolejowej w obu wspomnianych językach. Omówione zostaną przykłady źródeł informacji wykorzystywanych zarówno do badań porejonimii kolejowej o charakterze oficjalnym (m.in. Rozkłady Jazdy), jak i nieoficjalnym – socjolektalnym (np. zapisy rozmów prowadzonych pomiędzy pasjonatami kolejnictwa a pracownikami kolejowymi, które wyekscerpowano z forów internetowych). Dodatkowo w wystąpieniu omawiane typy źródeł informacji podlegać będą krytycznej analizie oraz ocenie. W ramach podsumowania wskazane zostaną praktyczne możliwości wykorzystania omówionych typów źródeł informacji do ekscerpcji materiału leksykalnego niezbędnego w prowadzeniu badań onomastycznych.

językoznawstwo porównawcze, onomastyka porównawcza, leksyka kolejowa, porejonimia kolejowa, źródła informacji

Researching Polish and Ukrainian railway poreionyms

The paper presents the outcomes of a comparative analysis (Polish-Ukrainian) of railway poreionyms. More specifically, the study investigates the research resources that may be of tremendous help while analysing the railway poreionyms in the two languages. Both official (e.g., timetables) and unofficial (e.g., conversations between railway enthusiasts and railway workers excerpted from online forums) sources were evaluated and analysed. Practical implications for further onomastic research are also provided.

comparative linguistics, comparative onomastics, railway, poreionyms, sources of information

Источники информации для исследования польско-украинских железных дорог

Целью предлагаемого выступления будет представление результатов исследования, проведенного по вопросам железнодорожной лексики в сравнительном (польско-украинском) подходе.

Статья будет посвящена характеристикам избранных типов источников информации, которые могут быть использованы для изучения названий железнодорожных территорий на обоих вышеупомянутых языках. Будут обсуждены примеры источников информации, используемых как для официальных (например, расписания), так и для неофициальных - социально-социальных исследований (например, записи разговоров между энтузиастами железной дороги и железнодорожными служащими, взятые с интернет-форумов). Кроме того, обсуждаемые типы источников информации будут подвергнуты критическому анализу и оценке. В заключение будут указаны практические возможности использования обсуждаемых типов источников информации для извлечения лексического материала, необходимого в ономастических исследованиях.

сравнительное языкознание, сравнительная ономастика, железнодорожная лексика, железнодорожный справочник, источники информации

Monika KRESA (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Моника Креса (Варшавский университет, Польша)

Między fikcją a rzeczywistością – nazwy własne w (nie tylko) literackiej przestrzeni wielokulturowej Andrzeja Mularczyka („Cudownie ocalony”)

Andrzej Mularczyk znany jest przede wszystkim jako jeden z twórców filutowej trylogii o Kargulu i Pawlaku. Urodzony w 1930 roku pisarz, scenarzysta, a przede wszystkim reportażysta ma na swoim koncie bardzo bogaty dorobek, w którym wielokrotnie powracają historie wysiedleńców z Kresów Wschodnich. Jednym z takich tekstów jest opowiadanie „Cudownie ocalony”, którego akcja rozgrywa się w latach 60 na Ziemiach Zachodnich, stanowiących swoisty amalgamat kulturowo-społeczny tamtych czasów. Przedmiotem referatu są nazwy własne użyte w opowiadaniu oraz w zrealizowanych na jego podstawie słuchowisku radiowym i filmie telewizyjnym. Cel badań stanowi analiza onimów różnego typu: imion (np. Mikołaj, Hanka), nazwisk (np. Biesaga, Jamrozik), pseudonimów (np. Lola), nazw zwierząt (np. Cygan, Kosmos), nazw miejscowości (np. Lutomyśl, Trembowla, Krowinka) i mikropontonimów (np. Siarcza Łąka). W referacie przedstawię wyniki analizy porównawczej, której celem

będzie pokazanie źródeł wykorzystanych onimów, a przede wszystkim ich funkcji socjolingwistycznej, pozwalającej pokazać wielokulturowość prowincjalnej społeczności Ziemi Zachodnich lat 60 XX wieku.

onomastyka literacka, Andrzej Mularczyk, Cudownie ocalony, onomastyka filmowa, antroponimy, zoonimy, toponimy, mikrotoponimy

Between fiction and reality – proper names in “Saved by a miracle” by Andrzej Mularczyk

Andrzej Mularczyk is one of the creators of a Polish comedic trilogy about two quarrelling families, the Karguls and the Pawlaks. The work of this renowned screenwriter and reporter concentrates primarily on settlers from Eastern Borderlands. “Saved by a miracle” is one such story. The plot takes place in the 1960s in the western territories of Poland and constitutes somewhat of a sociocultural amalgam of that time. The analysis concentrates on the proper names used in the story as well as its film and radio adaptations. Various onyms were examined, including first names (e.g. Mikołaj, Hanka), last names (e.g. Biesaga, Jamrozik), nicknames (e.g. Lola), zoonyms (e.g. Cygan, Kosmos), toponyms (e.g. Lutomysł, Trembowla, Krowinka), and microtoponyms (e.g. Siarcza Łąka). On top of identifying the origins of selected proper names, the study aims to highlight their sociolinguistic function, which reflects the multiculturalism of the area.

Literary onomastics, Andrzej Mularczyk, „Saved by a miracle”, anthroponyms, zoonyms, toponyms, microtoponyms

Между вымыслом и реальностью – имена собственные в (не только) литературном мультикультурном пространстве Андрея Мулярчика («Чудом спасён»)

Анджей Муларчик известен прежде всего как один из создателей кинотрилогии о Каргуле и Павляке. Писатель, сценарист и, прежде всего, репортер, родившийся в 1930 году, имеет очень богатое творчество, в котором много раз возвращаются истории о людях, вынужденных покинуть Восточные пограничные земли. Одним из таких текстов является рассказ «Чудесно спасенный», действие которого происходит в 60-е годы прошлого века на западных территориях и представляет собой некую культурную и социальную смесь того времени. Предмет выступления - имена собственные, используемые в рассказе, в радиоспектакле и снятом на его основе телефильме. Целью исследования является анализ различных типов

онимов: имен (например, Mikołaj, Hanka), фамилий (например, Biesaga, Jamrozik), прозвищ (например, Lola), названий животных (например, Cygan, Kosmos), географических названий (например, Lutomyśl, Trembowla, Krowinka) и микротопонимы (например, Siarcza Łąka). В статье я представлю результаты сравнительного анализа, целью которого будет показать источники используемых онимов и, прежде всего, их социолингвистическую функцию, позволяющую показать мультикультурализм провинциального сообщества Западных земель 1960-х годов.

литературная ономастика, Анджей Муларчик, Чудесно спасенный, киноономастика, антропонимы, зоонимы, топонимы, микротопонимы

Jaromír KRŠKO (Katedra języka słowackiego i komunikacji
WF UMB Bańska Bystrzyca; Słowacja)

Яромир Кршко (Департамент словацкого языка
и коммуникации WF UMB Банска Бистрица; Словакия)

Logonim jako część krajobrazu językowego

Artykuł poświęcony jest badaniu krajobrazu językowego Bańskiej Bystrzycy. Autor koncentruje się na logonimach jako części krajobrazu językowego, który analizuje pod kątem formalnym, zwraca również uwagę na liczbie używanych języków. Jednocześnie traktuje o bieżących onomastycznych badaniach nad logonimią na Słowacji i za granicą oraz stronniczości badań pod względem krajobrazu językowego.

krajobraz językowy, Bańska Bystrzyca, logonim

Logonymum ako súčasť jazykovej krajiny

Príspevok je venovaný výskumu jazykovej krajiny v meste Banská Bystrica. Autor sa zameriava na logonymá ako súčasť jazykovej krajiny, ktoré analyzuje po formálnej stránke, pozornosť venuje aj počtu použitých jazykov. Zároveň venuje pozornosť doterajším onomastickým výskumom logonymie na Slovensku a v zahraničí a posunu výskumu z pohľadu jazykovej krajiny.

jazyková krajina, Banská Bystrica, logonymum

Logonyms as elements of the linguistic landscape

In this paper, the linguistic landscape of Banska Bystrica is discussed. More specifically, selected logonyms are analysed from a formal perspective. The number of languages used in the area was taken into consideration. Additionally, the author discusses the current trends in onomastic research concerning logonyms (in Slovakia and abroad) and highlights the partiality of studies researching linguistic landscapes.

Linguistic landscape, Banska Bystrica, logonym

Логоним как часть языкового ландшафта

Статья посвящена изучению языкового ландшафта Банской Бистрицы. Автор уделяет внимание логонимам как части языкового ландшафта, который он анализирует с формальной точки зрения, а также выделяет количество используемых языков. В то же время в статье рассматриваются текущие ономастические исследования логонимии в Словакии и за рубежом, а также предвзятость исследований с точки зрения языкового ландшафта.

лингвистический ландшафт, Банска Бистрица, логоним

Joanna KUĆ (Uniwersytet w Białymostku, Polska)

Иоанна Куць (Белостокский университет, Польша)

Nazwy własne w komunikacji społecznej na przykładzie podlaskich źródeł notarialnych z XIX wieku

Referat będzie poświęcony opisowi i interpretacji językoznawczej niektórych przejawów funkcjonowania imion i nazwisk w komunikacji społecznej uwarunkowanej rodzajem sytuacji komunikacyjnej i typem kontaktu językowego. Tekst zwraca uwagę na problemy gramatyczne nazewnictwa własnego w komunikacji kancelaryjnej w kontekście rozstrzygnięć normatywnych i trudności wynikające z tendencji w funkcjonowaniu nazwisk w XIX-wiecznych aktach notarialnych z Podlasia. Jako elementy rzeczywistości pozajęzykowej, społecznej i prawnej imiona i nazwiska w dokumentach urzędowych są obligatoryjne, priorytetowe, stanowią swoistą własność człowieka, wyznaczają jego przestrzeń osobistą, komunikacyjną, publiczną, z odniesieniem do szerszych zbiorowości społecznych, lokalnych i narodowych. Pokazują ścieranie się ze sobą różnych pierwiastków etnicznych, kulturowych, wyznaniowych, dowodzą dziedziczności nazwisk w przeciwieństwie do imion. Funkcjonują jako oficjalne, urzędowo

zatwierdzone miana w komunikacji urzędowej, nawet te uznawane za nieobligatoryjne (przydomki) okazują się niezbędne w pewnych działaniach urzędowych.

nazwy własne, komunikacja urzędowa, źródła podlaskie, XIX wiek

Proper names in social communication. Researching the 19th-century notarial documents in Podlasie

The paper analyses the function of first and last names, including the communicative and linguistic contexts in which these anthroponyms appear. Several issues are discussed, including the lack of consensus in terms of grammatical conventions and other difficulties stemming from the naming tendencies in the 19th century. Proper names in legal documents create an extra-linguistic, social, and legal reality; they define the boundaries of an individual's personal, communicative, and public space. Last names reflect the interplay of various ethnic, cultural, and religious elements, and contrary to first names, they signal heredity. Thus, they are indispensable elements of the official, notary communication. Surprisingly, some non-obligatory naming elements, for example, nicknames, are sometimes necessary for such official proceedings.

Proper names, official communication, notary resources from Podlasie, the 19th century

Имена собственные в социальной коммуникации на примере подляских нотариальных источников XIX века

Статья будет посвящена описанию и лингвистической интерпретации некоторых проявлений функционирования имен и фамилий в социальном общении, обусловленных типом коммуникативной ситуации и типом языкового контакта. Текст обращает внимание на грамматические проблемы собственных наименований в служебном общении в контексте нормативных решений и трудностей, возникающих из-за тенденций в функционировании фамилий в нотариальных актах XIX века Подлясья. Поскольку элементы экстралингвистической, социальной и правовой реальности, имена и фамилии в официальных документах являются обязательными, приоритетными, то они составляют конкретную человеческую собственность, определяют его личное, коммуникативное и общественное пространство применительно к более широким социальным сообществам, местным и местным национальным общинам. Они показывают столкновение различных этнических,

культурных и религиозных элементов, доказывают наследственность фамилий, а не имен. Они функционируют как официальные, официально утвержденные титулы в официальном общении, даже те, которые считаются необязательными (псевдонимы), оказываются необходимыми в некоторых официальных мероприятиях.

имена собственные, официальное сообщение, Подляские источники, 19 век

Irena KULIK (absolwentka KUL, Polska)

Иrena Кулик (выпускница Люблинского католического университета, Польша)

Nazwy własne na podstawie powieści Zbigniewa Żakiewicza „Wilcze Łąki”

Pierwszą częścią „Tryptyku wileńskiego” (Gdańsk 2005) Zbigniewa Żakiewicza, który urodził się w 1933 roku w Wilnie, jest opowieść biograficzna pt. „Wilcze Łąki” składająca się z 22 opowiadań oraz napisana w stylu skojarzeniowo-fantastycznym, która pierwotnie ukazała się drukiem w 1982 roku (wydawnictwo Czytelnik, Warszawa). Opowiada o kresowym utraconym świecie na pograniczu II RP (obecnie zachodni teren Białorusi), małej wielokulturowej ojczyźnie z perspektywy siedmioletniego głównego bohatera Rysia Wołczackiego. Autor, tworząc mitologię kresów wschodnich, przybliżył polsko-litewsko-białoruskie pogranicze i w ten sposób ukazał odrębność miejscowej kultury, krzyżując różne zjawiska o charakterze kulturalnym, obyczajowym i językowym, co również jest widoczne na przykładzie nazw własnych, jak np. w określeniu głównego bohatera: „[...] Wałczok.. – szepczą chłopcy. Wałczonak... – Wołczacki! – twardo mówi ojciec, podnosząc na czoło okulary, a jest gruby i potężny. – Wołk-Wołczacki! „A jakżeż, Wauczacki” [...]. (s.44); [...] „Wołczackij? [...] (s.76). W powieści zauważalne są trzy typy obiektu nazewniczego: 1) nazwy literackie bezpośrednio odnoszące się do obiektów autentycznych, takie jak np.: Rzym, Wilno, Wilia, radio Philips; 2) obiekty świata przedstawionego są fikcyjne, lecz realistyczne, np.: nazwy miejscowości z typowym odlewskim sufiksem dzierżawczym -iszki: Piekieliszki, Mysikiszki, Apsikiszki; 3) obiekty świata przedstawionego są fantastyczne, np.: dziedydziaerule – Podprożny, Nasturcjowy. Dlatego mam zamiar ukazać i wyjaśnić w znacznej mierze fikcyjne nazwy literackie, które Żakiewicz utworzył

według modeli typowych dla nazewnictwa uzualnego z cechami języka po-granicza wielokulturowego oraz niewielkie realistyczne.
onomastyka literacka

Proper names in the novel “Wolf Meadows” by Zbigniew Żakiewicz

A biographical story entitled “Wolf Meadows” is the first part of the Vilnius Trilogy written by Zbigniew Żakiewicz, the author born in Vilnius in 1933. “Wolf Meadows” consists of 22 fantasy stories originally published in 1982 (The Czytelnik Publishing House, Warsaw). It tells a story about the lost world on the borderlands of the Second Polish Republic (present-day western Belarus) from the perspective of a 7-years-old boy, Ryś Wołczacki. By creating the mythology of the Eastern Borderlands, the author portrays the cultural, social, and linguistic diversity of the area. This divergence is also clearly recognisable in the proper names used to address the main character. Three naming tendencies are dominant in the novel: literary names related to authentic objects (e.g. Rome, Vilnius, Wilia, Philips), fictional names resembling real toponyms (e.g. created by adding a Lithuanian possessive suffix -iszki: Piekieliszki, Mysikiszki, Apsikiszki), or purely fantastic names (e.g. Podprożny, Nasturcjowy). The analysis concentrates on the fictional names created for the purpose of the novel and a selection of names related to authentic objects.

Literary onomastics

Имена собственные по роману Збигнева Жакевича «Волчья луга»

Первая часть «Вильнюсского триптиха» (Гданьск 2005) Збигнева Жакевича, родившегося в 1933 году в Вильнюсе, представляет собой биографический рассказ под названием «Волчья луга», состоящая из 22 рассказов и написанная в ассоциативно-фантастическом стиле, впервые опубликована в 1982 году (издательство Czytelnik, Варшава). В нем рассказывается о затерянном мире на окраине Второй Речи Посполитой (ныне западная часть Беларуси), маленькой мультикультурной родине с точки зрения семилетнего главного героя Рыса Волчацкого. Автор, создавая мифологию восточных окраин, приблизил польско-литовско-белорусское пограничье и тем самым показал своеобразие местной культуры, пересекая различные культурные, социальные и языковые явления, что также видно на примере имен собственных, например, в описании главного героя: „[...] Валчок .. – шепчут мальчики. Валчонак... – Волчацкий! – твердо говорит отец, приподнимая на лбу очки, а он толстый и сильный. –

Волк-Волчацкий! «А как же, Баучаки» [...]. (стр. 44); [...] «Волчацкий? [...]» (стр. 76). В романе выделяются три типа именования предметов: 1) литературные названия, непосредственно относящиеся к аутентичным предметам, такие как, например, Рим, Вильнюс, Вилия, радио Philips; 2) объекты изображаемого мира вымышлены, но реалистичны, например: топонимы с типичным литовским притяжательным суффиксом -iszki: Piekieliszki, Mysikiszki, Apsikiszki; 3) предметы представленного мира фантастические, например: деды – дедули – Podprożny, Nasturtium. Вот почему я собираюсь представить и объяснить в значительной степени вымышленные литературные имена, которые Жакевич создал в соответствии с моделями, типичными для обычных наименований, с чертами мультикультурного пограничного языка и несколько реалистичных наименований.

литературная ономастика

Małgorzata KUŁAKOWSKA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)

Малгожата Кулаковска (Жешувский университет, Польша)

Agnieszka KOPACKA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)

Агнешка Копацка (Жешувский университет, Польша)

Kobieta i jej świat w chrematonimach marketingowych (na przykładzie nazw zakładów usługowych)

Autorzy nazw marketingowych niejednokrotnie tworząc je sięgają do utrwalonych w języku wyobrażeń, czyli do stereotypów językowych. Analiza nazw zakładów usługowych, takich jak salony piękności, zakłady fryzjerskie, studia fitness itp. pozwoli ustalić jaki jest językowo-kulturowy obraz kobiecości utrwalony w chrematonimach użytkowych. Wśród nazw tych obiektów są onimy motywowane odwołaniami do rozpoznawalnych kodów kulturowych kojarzonych z pięknem i kobiecością (np. Nefretete), oraz takie, które powstały w wyniku mody językowej (np. Michelle). Większość analizowanych chrematonimów to nazwy firm związanych z pielęgnacją urody – celem wystąpienia będzie także ustalenie czy nazwy te uruchamiają konotacje związane z zakresem wykonywanej działalności.
chrematonyms, stereotyp językowy, językowy obraz kobiecości

Women in marketing chrematonyms

While designing a name for a brand or a company, creators frequently rely on linguistic stereotypes. The paper analyses names of establishments, for example, beauty parlours, hair salons, fitness studios, in an effort to scrutinise the linguistic and cultural image of a woman in marketing chrematonyms. Several naming tendencies were identified, including the use of cultural referents symbolising beauty and femininity (Nefertiti) or the names that were inspired by foreign languages (Michelle).

As the chrematonyms analysed are related to the beauty industry, the study seeks to determine whether the names are suggestive of services provided by an establishment.

Chrematonyms, linguistic stereotype, the linguistic image of women

Женщина и ее мир в маркетинге хрематонимов (на примере названий предприятий сферы услуг)

Авторы маркетинговых названий часто ссылаются на закрепленные в языке образы, то есть на языковые стереотипы. Анализ названий заведений обслуживания, таких как салоны красоты, парикмахерские, фитнес-студии и т. д., даёт возможность определить, какой лингвистический и культурный образ женственности запечатлен в служебных хрематонимах. Среди названий этих объектов есть узнаваемые культурные коды, связанные с красотой и женственностью (например, Нефертити), и те, которые возникли в результате языковой моды (например, Мишель). Большинство проанализированных хрематонимов – это названия компаний, связанных с косметикой. Целью презентации также будет определить, вызывают ли эти названия коннотации, связанные с объемом выполняемой деятельности.

хрематонимы, лингвистический стереотип, лингвистический образ женственности

Tomasz KURDYŁA (Uniwersytet Jagielloński, Polska)

Томаш Курдыла (Ягеллонский университет, Польша)

Pochodzenie i geografia nazwiska Kurdyła (i nazwisk pokrewnych)

Wystąpienie będzie poświęcone nazwisku Kurdyła oraz innym nazwiskom opartym na rdzeniu kurd-/kord, a także nazwiskom od innych rdzeni, lecz tworzonym za pomocą sufiku -yla. W słownikach onomastycznych nazwi-

ska te mają kilka odmiennych, zdaniem autora w większości mało prawdopodobnych motywacji. W dotarciu do odkrycia właściwej powinno pomóc zbadanie geografii tych nazwisk: miano Kurdyła jest najbardziej charakterystyczne dla wsi polskich w otoczeniu lemkowski, nazwiska pokrewne w większości występują na pograniczu wschodnio-południowym. Pomoce będzie również zbadanie słownictwa gwarowego z rdzeniem kurd-/kord- oraz geografii gwarowego typu słowotwórczego: rzeczownik + yła.
onomastyka, antroponimia, nazwisko, pogranicze językowe, słowotwórstwo

The origins of the surname Kurdyła and its derivatives

The paper analyses the origins of the last name Kurdyła, the names based on the kurd/kord stem, and the names formed through the incorporation of the suffix -yla. Onomastic dictionaries offer no or very little consensus on the subject. The study is driven by a firm belief that establishing the geographic origins will contribute to the understanding of the motives leading to the formation of the names in question. The analysis indicated that the last name Kurdyła is highly typical for villages in Lemkovyna and the last names derived from the surname are popular in the eastern and southern borderlands. In the analysis, the cryptolects using the kurd/kord stem and the names created by the incorporation of -yla suffix are also taken into consideration.

Onomastics, anthroponymy, last name, linguistic borderlands, word-formation

Происхождение и география фамилии Курдыла (и родственных ей фамилий)

Выступление будет посвящено фамилии Курдыла и другим фамилиям, основанным на корне курд- / корд, а также фамилиям из других корней, но созданных с суффиксом -ыла. В ономастических словарях эти фамилии имеют несколько различных, по мнению автора, маловероятных мотивов. Чтобы сделать правильное открытие, следует изучить географию этих фамилий: фамилия Курдила наиболее характерно для польских деревень в окрестностях Лемки, в основном родственные фамилии, встречающиеся на восточно-южной окраине. Также будет полезно изучить диалектную лексику с корнем курд- / корд- и диалектическую географию словаобразовательного типа: существительное + ыла.

ономастика, антропонимия, фамилия, языковое пограничье, словообразование

Danuta LECH-KIRSTEIN (Uniwersytet Opolski, Polska)
Данута Лех-Кирстейн (Опольский университет, Польша)

Wartości uniwersalne w śląskich nazwach geograficznych pochodzących od nazw ptaków

Przedmiotem referatu są nazwy geograficzne Śląska pochodzące od nazw ptaków. Punktem wyjścia rozważań jest teza, że nazwy własne tworzone z leksykalnego budulca można przełożyć na płaszczyznę semantyczną i analizować ich znaczenie, w tym znaczenie konotacyjne. Analiza materiału onimicznego doprowadza do wniosku, że obrazy językowe polski i niemiecki nie różnią się zbytnio, a nazwy własne są nośnikami wartości uniwersalnych.

nazwy geograficzne, onomastyka śląska, onomastyka kulturowa, konotacje nazw własnych, wartościowanie

Universal values in Silesian geographic names derived from bird names

The paper investigates the Silesian geographic names derived from the names of birds. The meanings and connotations of selected proper names are discussed. The analysis indicated that proper names, regardless of whether of German or Polish origin, may be perceived as vessels carrying universal values.

geographic names, Silesian onomastics, cultural onomastics, connotation, the language of values

Универсальные ценности в силезских географических названиях, происходящих от названий птиц

Предметом статьи являются географические названия Силезии, образованные от названий птиц. Отправной точкой для рассмотрения является тезис о том, что имена собственные, созданные из лексических строительных блоков, могут быть переведены в семантическую плоскость и их значение может быть проанализировано, включая коннотативное значение. Анализ онимического материала приводит к выводу, что польские и немецкие языковые образы не сильно различаются, а имена собственные являются носителями общечеловеческих ценностей.*географические названия, силезская ономастика, культурная ономастика, коннотации имен собственных, оценка*

Agata ŁOJEK (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Агата Лойек (Варшавский университет, Польша)

Chłop, mieszczanin, szlachcic? Społeczne aspekty badań antroponimii historycznej (XVII–XIX w.) obszaru Kielecczyzny (na przykładzie parafii Daleszyce)

Referat stanowi próbę zaprezentowania wstępnej analizy socjolingwistycznej nazwisk wyekscerpowanych z ksiąg metrykalnych (ksiąg urodzeń) parafii Daleszyce (woj. świętokrzyskie) z lat 1602–1617, 1702–1717, 1802–1817 (badania prowadzone w ramach projektu realizowanego w programie „Diamentowy Grant”). W wystąpieniu podejmę próbę odpowiedzi na pytanie, czy w wypadku – kolejno – siedemnastowiecznych, osiemnastowiecznych i dziewiętnastowiecznych formacji antroponomicznych można mówić o tzw. nazwiskach „szlacheckich”, „mieszczańskich” i „chłopskich” oraz czy pochodzenie społeczne miało wpływ na kształt językowy i motywację nazwisk. Obszarem prowadzonych poszukiwań jest antroponimia społeczności kilkutysięcznej parafii, na której terenie przez lata egzystowały różne kultury (chrześcijańska i żydowska), narodowości (polska, żydowska i niemiecka) oraz grupy społeczne (zamieszkująca miasto szlachta, daleszycy mieszczanie i chłopi z okolicznych wsi). Celem wystąpienia jest wskazanie podobieństw i różnic w sposobach identyfikacji przedstawicieli tych warstw społeczeństwa oraz wskazanie związku językowego kształtu antroponimów ze społeczną identyfikacją człowieka (w początkach kształtowania się dwuelementowego systemu identyfikacji jednostki i później). W wystąpieniu poruszę także kwestię modelowości badanych nazwisk, czyli wykorzystywania modelu nazwisk z sufiksem *-ski* jedynie jako modelu strukturalnego oderwanego od ich pierwotnej odmiejscowej motywacji.

antroponimia, nazwiska, socjolingwistyka, Kielecczyzna, księgi metrykalne

A peasant, a burgher, or a nobleman? Researching historical anthroponyms in Kielce and the adjacent territories from a social perspective

The aim of the paper is to present the preliminary outcomes of a sociolinguistic analysis of the names recorded in the metrical books of the parish in Daleszyce (Świętokrzyskie province) in the years 1602-1617, 1702-1717, and 1802-1817. The research was conducted as a part of the “Diamond Grant” program. The primary motivation of the study is to establish whether

social status may be communicated through a surname and to verify the influence of the status on the shape of a last name. The data were drawn from the birth books of the parish in the small town, which was highly diverse in terms of culture (Christian and Jewish), nationality (Polish, Jewish, and German) and social groups. The analysis highlights similarities and differences in the way different social groups were addressed. It was concluded that the shape of an anthroponym is, to a large extent, determined by the social status of a person. The use of the names with the suffix *-ski* as a structural model for name-formation processes is also discussed.

Anthroponyms, last names, sociolinguistics, Kielce, metrical books

Крестьянин, мещанин, дворянин? Социальные аспекты исследования исторической антропонимии (17-19 вв.) на территории города Кельце и окрестностей (на примере прихода Далешице)

В статье предпринята попытка провести предварительный социолингвистический анализ имен из метрических книг (книги о рождении) прихода Далешице (Свентокшиское воеводство) 1602-1617, 1702-1717, 1802-1817 гг. (проект реализован в рамках программы «Бриллиантовый грант»). В своем выступлении я попытаюсь ответить на вопрос, можем ли мы, в свою очередь, в случае антропонимических образований семнадцатого, восемнадцатого и девятнадцатого веков говорить о так называемых фамилиях «дворянских», «мещанских» и «крестьянских» и влияние социального происхождения на языковую форму и мотивацию фамилий. Область поиска - это антропонимия общины прихода в несколько тысяч человек, где представлены различные культуры (христианские и еврейские), национальности (польские, еврейские и немецкие) и социальные группы (дворянство, проживающее в городе, мещане из Далешице и крестьяне из близлежащих деревень) жили годами. Цель презентации - показать сходства и различия в способах идентификации представителей этих социальных слоев и показать лингвистическую взаимосвязь между формой антропонимов и социальной идентификацией человека (в начале формирования двухэлементная система идентификации личности и позже). В презентации я также затрону вопрос моделирования исследуемых фамилий, то есть использование модели фамилий с суффиксом «-ски» только как структурной модели, оторванной от их исходной нелокализованной мотивации.

антропонимия, фамилии, социолингвистика, Келецкий край, метрические книги

Małgorzata MAGDA-CZEKAJ (Instytut Języka Polskiego

Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, Polska)

Малгожата Магда-Чекай (Институт польского языка

Польской академии наук в Кракове, Польша)

Archetypiczne nazwy ikon prawosławnych

Przedmiotem mojego referatu będą archetypiczne nazwy ikon prawosławnych. W swoich rozważaniach oprę się na ikonach znanych ikonografów russkich, bułgarskich i polskich. Moim zamiarem jest pokazanie wybranych nazw ikon oraz ich funkcji w porównaniu z funkcją ikony.

ikononim, ikonografia, funkcje tytułu

Archetypal names of orthodox icons

In the paper, the archetypal names of orthodox icons created by renowned Ruthenian, Bulgarian, and Polish iconographers are analysed. The primary aim of the research is to compare the function of a name selected for an icon and the role of the icons themselves.

Iconyms, iconography, title function

Архетипические названия православных икон

Предметом моей статьи будут архетипические имена православных икон. В своих размышлениях я буду использовать иконы известных русинских, болгарских и польских иконописцев. Я намерена показать избранные названия икон и их функции по сравнению с функцией икон.

икононим, иконография, титульные функции

Radosław MARCINKIEWICZ (Uniwersytet Opolski, Polska)
Радослав Марцинкевич (Опольський університет, Польща)

Eponimiczny? O pewnym typie tytułu albumu fonograficznego

Specyfika warstwy onimicznej publikacji fonograficznych ulega zmianom. W muzyce popularnej pewien stopień standaryzacji nazewnictwa osiągnięto w latach 60. XX wieku, co w wypadku albumów zaowocowało „dwustopniowym” sposobem identyfikowania dzieł tego typu, uwzględniającym oprócz ideonimu także artifonim wykonawcy. Należy zauważyć, że w szczególnych wypadkach albumy opisywane są jedną nazwą własną, pełniąącą funkcję zarówno artifonimu, jak i ideonimu. Mimo iż w taki sposób najczęściej opisywane są płyty debutanckie, co ma ułatwić publiczności zapamiętanie nazwy wykonawcy dopiero rozpoczynającego karierę, w referacie problem zostanie zaprezentowany jako bardziej złożony i wykraczający poza sytuacje stereotypowe, posłużenie się tytułem eponimicznym nie zawsze bowiem wynika z potrzeby zredukowania liczby onimów i może być motywowane także innymi, wielorakimi czynnikami. W wystąpieniu podjęte zostaną również kwestie: utrudnień związanych z delimitacją tytułów dzieł fonograficznych (co jest istotne np. podczas sporządzania zestawień dyskograficznych), nieoficjalnych i oficjalnych ekwiwalentów ideonimów tego typu, a także wpływu zróżnicowania typologicznego albumów muzycznych na odnoszące się do nich nazwy własne.

ideonimy, artifonimy, onimia muzyczna, fonografia

An investigation into the eponymous character of selected musical albums

Proper names selected for musical albums are constantly changing. Certain consensus in the naming nomenclature was reached in the 1960s so that now most album names contain an ideonym and a name of a musical group. However, some names are eponymous in the sense that a name of a musical group serves as a title of an album. This is more typical for debut albums as it aids the new musical groups in reaching a wider audience. The article analyses the issue from a more complex perspective, as the selection of such a title is not always driven by the need to reduce the number of proper names. Other issues are also raised in the paper, including the difficulties related to the selection of a proper name for a musical album as well as the influence of musical genre on the naming tendencies.

Ideonyms, proper names of musical groups, phonographic album

Одноименный? Об определенном типе названия фонографического альбома

Меняется специфика онимического слоя фонографических изданий. В популярной музыке определенная степень стандартизации наименований была достигнута в 1960-х годах, что в случае альбомов привело к «двухэтапному» методу идентификации произведений этого типа, включая, помимо идеонима, артифоним художника. Следует отметить, что в особых случаях альбомам присваивается единое собственное имя, которое одновременно является и артифонимом, и идеонимом. Независимо от того, что именно так описывают дебютные альбомы чаще всего, чтобы публике было легче запомнить имя исполнителя, который только начинает свою карьеру, в статье проблема представляется как более сложная и выходит за рамки стереотипных ситуаций. Использование одноименного названия не всегда является следствием необходимости сократить количество онимов, а также может быть мотивировано другими, множественными факторами. В докладе также будут затронуты вопросы: трудности, связанные с разграничением названий фонографических произведений (что важно, например, при составлении дискографических списков), неофициальные и официальные эквиваленты этого типа идеонимов, а также влияние типологической дифференциации музыкальных альбомов на имена собственные, относящиеся к ним.

идеонимы, художественные названия, музыкальное имя, фонография

Iza MATUSIAK-KEMPA

(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)

Иза Матусяк-Кемпа

(Варминско-Мазурский университет в Ольштыне, Польша)

Od mikrotekstu do wielkich narracji. Udział osobowych nazw własnych w tworzeniu wspólnotowej wizji świata

Celem referatu jest próba spojrzenia na sferę antroponimiczną języka jako na sposób odtwarzania wspólnotowych narracji, które są podstawowym sposobem rozumienia praw rządzących światem i relacjami społecznymi. W wystąpieniu podjęta zostanie próba spojrzenia na system antroponimiczny jak na dzieło literackie o budowie szkatułkowej. Będę argumentować na rzecz tezy, że analiza osobowych nazw własnych – jako nośników

treści istotnych z punktu widzenia wspólnoty – może wspomagać odtwarzanie wspólnotowych narracji. Na onimiczną „opowieść” składają się pojedyncze akty kreacji nazewniczych (mające charakter dynamicznych negocjacji), układające się z kolej w większe zbiory semantyczne, formalne i pragmatyczne, deszyfrowane zgodnie z określonymi regułami kategoryzacji świata i nazewniczego kodu. Spojrzenie zaś na sam system nazywania osób, zarówno w aspekcie synchronicznym, jak i diachronicznym, jest jedną z alternatywnych dróg prowadzących do poznawania wspólnotowych celów i sposobów ich osiągania.

antroponimia, jezykoznawstwo kulturowe, wielkie narracje

Proper names as indicators of a community's view of the world

The paper analyses selected anthroponyms in efforts to recreate a community's perception of the laws governing the world and social interactions. The anthroponymic system is approached as a collection of a number of selected proper names. Proper names convey the values important for a given community, and, consequently, the analysis of the anthroponyms may be of tremendous help in recreating the community's perception of the world. The onymic 'casket' consists of several diverse, ever-changing proper names, which together form larger semantic, formal, and pragmatic sets. These sets may only be decoded through the application of certain beliefs typical for a given community. It is concluded that a diachronic and synchronic analysis of proper names is instrumental in unravelling the goals of a studied community as well as the means used to accomplish these goals.

Anthroponyms, cultural linguistics

От микротекста до великих повествований. Участие собственных имен в создании видения мира сообществом

Целью статьи является попытка взглянуть на антропонимическую сферу языка как на способ воссоздания нарративов сообщества, которые являются основным способом понимания законов, управляющих миром и социальными отношениями. В презентации будет предпринята попытка взглянуть на антропонимическую систему как на литературное произведение со структурой шкатулки. Я буду приводить доводы в пользу тезиса о том, что анализ личных имен собственных - как носителей контента, важного с точки зрения сообщества - может поддержать реконструкцию нарративов сообщества. Онимическая «история» состоит из единичных актов

именования творений (имеющих характер динамических переговоров), которые, в свою очередь, образуют более обширные семантические, формальные и прагматические наборы, расшифрованные в соответствии с определенными правилами категоризации мира и кодом именования. Взгляд на саму систему именования людей, как в синхронном, так и в диахроническом аспектах, является одним из альтернативных способов узнать о целях сообщества и о том, как их достичь.

антропонимия, культурная лингвистика, великие повествования

Anna MEZENKO

(Witebski Uniwersytet Państwowy im. P.M. Maszerowa, Białoruś)

Анна Мезенко (Витебский государственный университет имени П.М. Машерова)

Stosunek płci w lustrze urbanonimikonów Witebska i Białegostoku na początku XXI wieku: aspekt porównawczy

Celem artykułu jest analiza i opis słownictwa urbanonimicznego w związku ze zjawiskiem płci. Ustalono osobliwości reprezentacji składnika płciowego w urbanonimach miasta Witebska (wschodnia Białoruś) i Białegostoku (wschodnia Polska). Przedstawione są wspólne i szczegółowe w zbiorach nazw „kobiecych” i „męskich” obiektów liniowych systemu urbanonimicznego Witebska w porównaniu z białostockim. Zidentyfikowano sfery aktywności kobiet i mężczyzn, które z punktu widzenia społeczeństwa zasługują na uwiecznienie pamięci w nazwach miejskich. Podkreślono związek między różnicami w używaniu imion męskich i żeńskich do tworzenia urbanonimów z kulturowymi i historycznymi różnicami społeczeństw.

płeć, urbanonim, urbanonimikon, leksyka urbanonimiczna, społeczeństwo

A comparative analysis of gender-related urbanonyms in Vitebsk and Białystok at the beginning of the 21st century

The paper analyses selected urbanonyms and their relation to gender. Certain peculiarities were identified in terms of the occurrence ratio of female and male names in Vitebsk (eastern Belarus) and Białystok (eastern Poland). Names of linear structures in both cities were contrasted. The analysis indicated that certain female and male activities were commemorated in the names selected for urban objects. The gender-related

differences in the creation of urbanonyms were linked to the cultural and historical differences between communities of Vitebsk and Białystok.

Gender, urbanonym, urban nomenclature. society

Гендерное соотношение в зеркале урбанонимиконов Витебска и Белостока начала XXI в.: сопоставительный аспект

Доклад посвящен осмыслению и описанию урбанонимной лексики в связи с феноменом гендера. Устанавливаются особенности презентации гендерного компонента в урбанонимиках восточнобелорусского города Витебска и восточнопольского Белостока. Показывается общее и специфическое в наборах «женских» и «мужских» названий линейных объектов витебской урбанонимной системы в сравнении с белостокской. Выявляются сферы деятельности женщин и мужчин, которые, с точки зрения общества, достойныувековечения памяти во внутригородских названиях. Подчеркивается связь различий в использовании женских и мужских имен для создания урбанонимов с культурными и историческими различиями социумов.

гендер, урбаноним, урбанонимикон, урбанонимная лексика, социум

David MIFFEK (Katedra języka czeskiego
Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego)

Давид Миффек (кафедра чешского языка,
философский факультет Остравского университета)

Urbanonimia miasta Most w pierwszej połowie XX wieku

Artykuł traktuje o zmianach urbanonimii w północno-czeskim mieście Most (region Uście nad Łabą – Czechy). Osada ta położona jest na terenie dawnych Sudetów, czyli na terenie, na którym przed II wojną światową mieszkała ludność niemieckojęzyczna. Historyczne kamienie milowe pierwszej połowy XX wieku (istnienie Austro-Węgier, powstanie niepodległej Czechosłowacji, okupacja Sudetów przez niemiecki Wehrmacht, powojenne wygnanie ludności niemieckiej i napływ ludności czechosłowackiej z terenów wewnętrznych i emigrantów, dojście komunistów do władzy w Czechosłowacji) reprezentują znaczące historyczne zwroty, które naturalnie muszą znaleźć odzwierciedlenie również w zmianach w urbanonomicznej przestrzeni miasta Most. Będziemy obserwować nie tylko ideologiczny i polityczny wpływ na zmianę nazw przestrzeni publicznych, ale

także to, czy w Moście istniała komisja ustalania nazw miejscowych, czy urbanonimy zostały wybrane spontanicznie, czy też neutralne niemieckie/czeskie urbanonimy zostały zastąpione innymi oznaczeniami.

Most, Sudety, urbanonim, urbanonimia, ideologia

Urbanonymie města Most v první polovině 20. století

Příspěvek se bude věnovat proměnám urbanonymie v severočeském městě Most (Ústecký kraj – Česká republika). Toto sídlo se nachází na území bývalých Sudet, tj. oblasti, kde před druhou světovou válkou žilo především německojazyčné obyvatelstvo. Historické mezníky první poloviny 20. století (existence Rakousko-Uherska, vznik samostatného Československa, obsazení Sudet německým Wehrmachtem, poválečný odsun německého obyvatelstva a příliv československého obyvatelstva z vnitrozemí a reemigrantů, nástup komunistů k moci v Československu) představují významné dějinné zvraty, které se musely zákonitě projevit také na proměnách moštěckého urbanonymického prostoru. Budeme sledovat nejen ideologický a politický vliv na přejmenovávání veřejných prostranství, ale také to, zda v Mostě existovala místopisná komise, nebo zda byla urbanonyma vybírána spontánně, případně zda i neutrální německá/česká urbanonyma byla nahrazována označením jinými.

Most, Sudety, urbanonymum, urbanonymie, ideologie

Urbanonyms in Most in the first half of the 20th century

The paper analyses the evolution of urbanonyms in the town of Most, which is located in the northern part of the Czech Republic. Before WWII, the area was inhabited by Sudeten Germans. Major historical events of the first half of the 20th century (Austro-Hungarian Empire, the Czechoslovak Declaration of Independence, the German occupation, the expulsion of Germans from Czechoslovakia, or the beginning of the Communist regime) are reflected in the urban nomenclature of the town. On top of considering the influences of political and ideological nature, the present study aims to verify whether the urbanonyms were selected in a spontaneous or controlled manner and whether the urbanonyms of German/Czech origin were replaced by other designations.

Most, Sudetes, urbanonym, ideology

Урбанизмия города Мост в первой половине 20 века

В статье рассматривается изменение урбанизмности в северном чешском городе Мост (регион Усти-над-Лабем - Чехия). Это

поселение находится на территории бывших Судетов, то есть в районе, где до Второй мировой войны проживали немецкоговорящие люди. Исторические вехи первой половины 20 века (существование Австро-Венгрии, возникновение независимой Чехословакии, оккупация Судетской области германским вермахтом, послевоенное изгнание немецкого населения, приток чехословацкого населения из внутренних районов и реэмигранты, приход коммунистов к власти в Чехословакии) представляют собой важные исторические повороты, которые, естественно, также должны быть отражены в изменениях в городском пространстве города Мост. Мы будем наблюдать не только за идеологическим и политическим влиянием на переименование общественных пространств, но и за тем, существовала ли комиссия для определения географических названий в Мосте, или урбанонимы были выбраны спонтанно, или были ли заменены нейтральные немецкие / чешские урбанонимы другими обозначениями.

Мост, Судеты, урбаноним, урбанонимия, идеология

Justyna MIKA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
Юстина Мика (Жешувский университет, Польша)

Granice inwencji imienniczej w Polsce – w diachronicznej perspektywie językoznawczej i prawnej

Zgłoszenie narodzin dziecka w urzędzie stanu cywilnego wiąże się m.in. z koniecznością wybrania dla niego imienia. Jakkolwiek wybór należy zasadniczo do rodziców (zgłaszających), prawo nie pozostawia w tym zakresie całkowitej dowolności. Ograniczenia obowiązują także w odniesieniu do ewentualnej zmiany imienia. Co interesujące, w przypadkach granicznych – budzących zastrzeżenia – bywa, że urzędnicy, rodzice bądź sądy zwracają się z prośbą o opinie do Rady Języka Polskiego. Celem referatu będzie przedstawienie anonsowanej problematyki (tym samym próba uchwycenia tytułowych granic) w ujęciu językoznawczym oraz prawnym, tzn. zaprezentowanie przykładów imion, które stały się przyczyną prawnojęzykowych wątpliwości, omówienie argumentacji sądów rozstrzygających zaistniałe w tej materii spory oraz zapatrywań zabierających głos w sprawie językoznawców, wreszcie wskazanie najnowszych – niszowych, zarówno formalnie zaakceptowanych, jak i nie, polskich propozycji imienniczych. Przedmiotem wcześniejszej analizy uczynione zostaną w związku z tym

orzeczenia sądowe, opinie Rady Języka Polskiego o imionach, udostępnione publicznie w Internecie listy imion nadanych dzieciom w 2020 r. oraz materiały prasowe.

nazwa własna, imię, prawo

The boundaries of name creativity in Poland – a linguistic and legal analysis

Reporting childbirth involves, amongst others, the necessity to choose a name. Although parents are generally at the freedom of selecting a name for their offspring, some names are considered illegal. Similar restrictions may apply in case of a name change. Should parents, officials, and courts encounter difficulty reaching a consensus, the Polish Language Council is occasionally requested to formulate an opinion regarding a specific name choice. In this paper, such ‘outlawed’ names are discussed from both legal and linguistic perspectives. Additionally, the newest naming trends, regardless of whether considered legal or not, are also presented. The data were drawn from several sources, including court rulings, PLC opinions, the list of popular names in Poland in 2020, and press publications.

Proper name, name, law

Пределы креативности, касающейся имён в Польше – в диахронической лингвистической и правовой перспективе

Сообщение о рождении ребенка в ЗАГС предполагает, среди прочего, необходимость выбрать ему имя. Хотя выбор в основном остается за родителями, закон не даёт им абсолютной свободы. Ограничения также распространяются на возможное изменение имени. Интересно, что в сложных случаях - когда возникают трудностями в достижении консенсуса - чиновники, родители или суды спрашивают мнение Совета по польскому языку. Целью статьи будет представить заявленные проблемы (и, таким образом, попытку уловить титульные пределы) в лингвистических и юридических терминах, то есть представить примеры имен, которые стали причиной юридических или лингвистических сомнений, обсудить аргументы. о судах, разрешающих споры, возникающие по этому поводу во взглядах лингвистов, и, наконец, указать на новейшие, как формально принятые, так и нет, предложения новых польских имён. Таким образом, предметом анализа будут решения судов, заключения Совета по польскому языку об именах, списки имен, данные детям в 2020 году, опубликованные в Интернете, и материалы для прессы.

Ewa MŁYNARCZYK
(Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Polska)
Ева Млынарчик
(Краковский педагогический университет, Польша)

Nazwy zakładów rzemieślniczych jako świadectwo współczesnych przemian społecznych i kulturowych

Nazwy zakładów rzemieślniczych innych niż kosmetyczne lub fryzjerskie rzadko są obiektem językoznawczych opracowań. Część placówek, w których wykonuje się tradycyjne usługi rzemieślnicze, nosi nazwę o wyłącznym deskrytywnym charakterze, wskazującą jednoznacznie rodzaj prowadzonej działalności. W wyniku przeobrażeń cywilizacyjnych i kulturowych niektórzy rzemieślnicy widzą jednak konieczność wyróżniania swoich placówek, zwłaszcza w przestrzeni internetowej. Referat jest próbą odpowiedzi na pytanie, na ile w nazwach placówek tradycyjnych usług rzemieślniczych odzwierciedlają się współczesne tendencje onimiczne obserwowane w innych firmonimach, jak właściciele tego typu miejsc dostosowują się do zróżnicowanego językowo i kulturowo społeczeństwa.

chrematonymia, firmonimy, tendencje nazwotwórcze, zakłady rzemieślnicze

Social and cultural changes reflected in the names of craft businesses

The names of craft businesses other than beauty parlours or hairdressers are rarely investigated. Some names of the traditional craft companies are purely descriptive, and their primary aim is to specify the type of service provided. However, a growing number of owners understands the need to distinguish their businesses in order to attract new customers, especially on the Internet. The main aim of the paper is to analyse to what extent the names of traditional craft businesses reflect the contemporary naming tendencies typical for other companies and how the owners adjust the names to match the needs of a diversified consumer society.

Chrematonymy, naming tendencies, craft establishments

Названия ремесленных мастерских как свидетельство современных социальных и культурных изменений

Названия ремесленных предприятий, кроме косметических или парикмахерских, редко являются предметом лингвистических исследований. Названия некоторых заведений, где предоставляются традиционные ремесленные услуги, носят лишь описательный характер и четко указывают на вид деятельности, которую они ведут. В результате цивилизационных и культурных преобразований некоторые мастера видят необходимость выделить свои заведения, особенно в Интернет-пространстве. Статья представляет собой попытку ответить на вопрос, в какой степени названия традиционных ремесленных заведений отражают современные онимические тенденции, наблюдаемые в названиях других компаний, и как владельцы таких мест адаптируются к лингвистическому и культурному разнообразию общества.

хрематонимия, фирмы, тенденции в наименованиях, ремесленные мастерские

Michał MORDAŃ (Uniwersytet w Białymstoku, Polska)
Михал Мордань (Белостокский университет, Польша)

Patronimy (otčestva) w parafii prawosławnej w Łapach (1898–1915)

Tematem wystąpienia będą imiona odojcowskie wyekscerpowane z zapisów metrykalnych parafii prawosławnej w Łapach w latach jej funkcjonowania, przypadających na schyłek okresu przynależności Białostoczyzny do Cesarstwa Rosyjskiego. W referacie zostaną omówione formy patronimów oraz ich wariantywność wynikająca głównie z wykorzystania różnych (nie zawsze kanonicznych) odmianek fonetyczno-morfologicznych imion chrzestnych. Obecność form imion odojcowskich przejawia się także na płaszczyźnie strukturalnej i jest skutkiem zastosowania, obok typowych dla omawianego okresu patronimów na -ov, -ev, -in (tzw. poluotčestv), formacji wzbogaconych o sufiks -ič. Imiona odojcowskie poświadczone w metrykach parafii prawosławnej w Łapach pozwalają przyjrzeć się funkcjonowaniu w lokalnym antronomastykonie elementu formuły antroponomicznej charakterystycznego dla rosyjskiej tradycji nazewniczej. Podjęcie proponowanego tematu wynika również ze stosunkowo niewielkiego zainteresowania badaczy problematyką otčestw na Białostoczyźnie (czy ogólnie na ziemiach znajdujących się pod zaborem rosyjskim).

onomastyka, antronomastyka, patronimy, otčestwa, Białostoczyzna

Patronymys in the orthodox parish in Łapy between 1898 and 1915

The paper analyses paternal names sourced from the records of the orthodox parish in Łapy. The existence of the parish overlapped with the end of the period when the Bialystok area belonged to the Russian Empire. In the paper, both the form and variability of names are discussed, with the latter factor showing a significant tendency towards the use of different phonetic and morphological variations of godparent' names. The alterations are also visible on the structural level, with the suffix – ič being the most typical example. The analysis revealed the strong influence of the Russian naming tradition on the proper names selected in the Orthodox parish in Łapy. The paper represents an attempt to fill the gap concerning the research of proper names in the former parts of the Russian Empire.

Onomastics, anthroponyms, patronymys, proper names, Bialystok area

Отчества в православном приходе в Лапах (1898–1915)

Темой выступления станут отчества, взятые из метрикальных записей православного прихода в Лапах за годы его деятельности, приходящиеся на конец периода, когда Белостокский край входил в состав Российской империи. В статье будут обсуждаться формы отчества и их вариативность, возникающая в основном из-за использования различных (не всегда канонических) фонетических и морфологических разновидностей крестных родителей. Чередование форм отчества проявляется также на структурном уровне и является результатом использования образований -ов, -ев, -ин (так называемых полеотчеств), обогащенных суффиксом -иč, помимо отчества, типичного для рассматриваемый период. Отцовские имена, зафиксированные в записях православного прихода в Лапах, позволяют проследить действие элемента антропономической формулы, характерного для русской традиции именования, в местной антропономастике. Обращение к предложенной теме также связано с относительно низким интересом исследователей к проблемам отчеств в районе Белостока (или в целом на землях, находящихся под властью России).

ономастика, антропонимия, отчества, Белостокский район

Agnieszka MYSZKA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
Агнешка Мышка (Жешувский университет, Польша)

Kategoria pamięci w urbanonimii Rzeszowa

Pamięć zbiorowa stanowi narzędzie poznania, a zarazem pełni rolę kulturotwórczą. Jednym z nośników tej pamięci są bez wątpienia nazwy własne. W referacie analizowany będzie wpływ zachowanych w urbanonimach elementów i procesów pamięciowych na kształtowanie się po pierwsze, obrazu, po wtóre, tożsamości miasta. Celem wystąpienia będzie ponadto próba odpowiedzi na pytanie, dlaczego dana społeczność (w tym wypadku społeczność Rzeszowa) zapamiętuje i utrwała w nazwach te, a nie inne wydarzenia, osoby, miejsca z przeszłości. Aby pamięć istniała, musi być stale aktualizowana (często przywoływana, reinterpretowana, wzmacniania), a nazwy pełnią w tym procesie rolę swoistego medium, środka kodowania pamięci. Ważne staje się zatem pytanie o relacje między pamięcią a „zapominaniem” i poszukiwanie odpowiedzi na to, jakie elementy bywają wymazywane z nazewnicy przestrzeni miasta. Okazuje się, że zwłaszcza nazwy uznaniowe i pamięć w nich utrwalana jest zmienna, subiektywna, upolityczniona, czasami „zniewolona”.

pamięć zbiorowa, urbanonimii, zapominanie, nazwy uznaniowe

Urban objects in collective memory. An investigation into urbanonyms of Rzeszow

On top of allowing people to comprehend the surrounding world, collective memory plays a critical role in cultural development and, thus, is often reflected in proper names. The paper analyses how the elements of memory present in the urbanonyms shape the image and identity of the city. An additional goal of the project is to establish why certain events, people, and places are more likely to be commemorated by a given community than others. Memory cannot perform its functions without being constantly updated, reinterpreted, and reinforced, and proper names are one of the means of memory coding. The paper raises another critical issue, that is why some elements (urbanonyms) were erased from the linguistic landscape of the city. The analysis revealed that some commemorative proper names (and the memory reflected in them) might be unstable, subjective, politicised and sometimes even “enslaved”.

Collective memory, urbanonyms, commemorative names

Категория памяти в урбанонимии Жешув

Коллективная память - это инструмент познания и, в то же время, такая память исполняет культурообразующую роль. Имена собственные, несомненно, являются одним из носителей этой памяти. В статье будет проанализировано влияние элементов и процессов памяти, сохраненных в урбанонимах, на формирование образа и, во-вторых, идентичности города. Целью выступления также будет попытка ответить на вопрос, почему данное сообщество (в данном случае сообщество Жешув) помнит и фиксирует в названиях определённые события, людей и места из прошлого. Чтобы память существовала, её необходимо постоянно обновлять (часто вспоминать, переосмысливать, укреплять), а имена в этом процессе играют роль определенного носителя, средства кодирования памяти. Поэтому становится важным вопрос о соотношении памяти и «забывания» и поиск ответов на то, какие элементы иногда стираются из пространства имен города. Оказывается, сугубо дискреционные имена и сохраненная в них память вариативна, субъективна, политизирована, а иногда и «поработочена».

коллективная память, урбанонимия, забвение, дискреционные имена

Irena MYTKIŃSKA (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Ирена Мытник (Варшавский университет, Польша)

Antroponimia mieszkańców w dawnej ziemi wołyńskiej i chełmskiej

W referacie zostanie przedstawione ukraińskie i polskie imiennictwo stanu mieszkańców w dawnej ziemi wołyńskiej i chełmskiej w kontekście antroponimii innych regionów Ukrainy oraz imiennictwa kresowego i ziem rdzennych dawnej Rzeczypospolitej. Omówione zostaną podobieństwa i różnice w zakresie środków i sposobów identyfikacji, związek pewnych typów nazwisk oraz ich struktury językowej z przynależnością etniczną i społeczną nosicieli oraz charakter interferencji językowej w obrębie obu systemów antroponimicznych.

polski system antroponimyczny, ukraiński system antroponimyczny, interfe- rence międzyjęzykowe, stan mieszkańców, województwo wołyńskie, ziemia chełmska

Proper names of burghers in Volhynia and Chełm

The paper contrasts the names of Polish and Ukrainian burghers from Volhynia and Chełm with anthroponyms found in other parts of Ukraine, Eastern Borderlands, and the indigenous lands of the former Polish-Lithuanian Commonwealth. The similarities and differences in the identification methods are discussed. In the paper, the association is drawn between certain proper names and the social and ethnic status of their owners. The interference of the two anthroponymic systems is discussed.

Polish anthroponyms, Ukrainian anthroponyms, language interference, burghers, Volhynia, Chełm

Антропонимия горожан на бывших волынских и хелмских землях

В статье будут представлены украинские и польские названия мещан на бывших волынских и хелмских землях в контексте антропонимии других регионов Украины, а также названия окраин и коренных земель бывшей Речи Посполитой. Будут обсуждены сходства и различия в средствах и методах идентификации, взаимосвязь определенных типов фамилий и их языковой структуры с этнической и социальной принадлежностью их носителей, а также характер языковой интерференции в рамках обеих антропонимических систем.

Польская антропонимическая система, украинская антропонимическая система, межъязыковая интерференция, мещанство, Волынское воеводство, Хелмская земля

Iwona NOBIS (Instytut Języka Polskiego
Polska Akademia Nauk w Krakowie, Polska)

Ивона Нобис (Институт польского языка Польской академии
наук в Кракове, Польша)

Etnonimy w polskiej ojkonimii

Tematem wystąpienia będą ojkonimy, dla których podstawę motywacji stanowią antroponimy odetniczne pochodzące od nazw członków plemion, ludów, później narodowości oraz mieszkańców regionów. W referacie zostaną wzięte pod uwagę nazwy miejscowości (samodzielnych jednostek osadniczych) utworzone od nazwisk równych etnonimom (lub ich zapelatywizowanym odpowiednikom) oraz odetnicznych nazwisk derywowanych słowotwórczo i paradygmatycznie. Zebrane ojkonimy będą poddane analizie słowotwórczej, omówione zostaną sufiksy, przy udziale których je

utworzono; wskazane zostaną: chronologia i geograficzne rozmieszczenie badanych nazw miejscowych. Materiał nazewniczy zostanie zaczerpnięty z opublikowanych tomów słownika Nazwy miejscowe Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany oraz z kartoteki tegoż słownika.

ojkonimy, etnonimy, podstawy motywujące, nazwy osobowe pochodzenia etnicznego

Ethnonyms in selected Polish oeconyms

The paper analyses oeconyms derived from ethnic anthroponyms. More specifically, the investigation concerns oeconyms derived from surnames as well as ethnic last names, which emerged as a result of word-formation processes. The analysis of word-formation processes involves aspects such as suffixation, chronology, and spatial distribution of the names in question. The data were drawn from a dictionary of the Polish local names (Nazwy miejscowości Polski. Historia. Pochodzenie. Zmiany).

Oeconyms, ethnonyms, ethnic proper names, naming tendencies

Этнонимы в польской ойконимии

Темой выступления станут ойконимы, в основе мотивации которых лежат этнические антропонимы, образованные от имен представителей племен, народов, затем национальностей и жителей регионов. В статье будут учитываться названия населенных пунктов (самостоятельных поселений), образованные от фамилий, приравненных к этнонимам (или их приставочных эквивалентов), и от этнических фамилий, образованных от словаобразования и парадигмы. Собранные псевдонимы будут подвергнуты словообразовательному анализу, будут обсуждены суффиксы, с которыми они были созданы; будет указано следующее: хронология и географическое распространение исследуемых местных названий. Именной материал будет взят из опубликованных томов словаря: «Польские местные названия. История. Источники. Изменения».

ойконимы, этнонимы, основы мотивации, личные имена этнического происхождения

Marta NOWAK (Uniwersytet w Lublanie, Słowenia)
Марта Новак (Университет Любляны, Словения)

Fonotaktyka nazw własnych

Przeprowadzone dotychczas badania (Orzechowska, Nowak, Porębski: w druku) pokazały, że na intuicję fonotaktyczną rodzinnych użytkowników języka wpływa istnienie zbitki oraz dobre ukształtowanie pod względem brzmienia i jakości samogłosek. Sylaby powszechnie preferowane pod względem brzmienia są łatwo identyfikowane jako możliwe, podczas gdy sylaby dyspreferowane są łatwo identyfikowane jako mało prawdopodobne w języku polskim. Celem tego wystąpienia jest zweryfikowanie, czy te same wnioski można wysnuć na podstawie analizy reakcji rodzinnych użytkowników na nazwy własne, czy osoby posługujące się innym językiem słowiańskim (tutaj słoweńskim) uzyskają podobne wyniki oraz czy i jak na ich reakcję wpływa stopień znajomości języka polskiego.

fonotaktyka, onomastyka, nazwy własne, propria, glottodydaktyka

Phonotactic acceptability of proper names

The study of Orzechowska et al. (in press) showed that factors such as the presence of clusters and vowel quality influence the phonotactic intuition of Polish native speakers. Depending on sound preferences, some syllables are more eagerly classified as acceptable, whereas others are deemed as not likely to occur in the Polish language. The aims of the paper are threefold: to verify whether the above conclusions could be extrapolated to the proper names present in the Polish language, to establish whether similar tendencies could be observed in native speakers of Slovak, and, finally, to verify whether the knowledge of Polish influences phonotactic intuition of Slovak speakers.

Phonotactics, onomastics, proper names, glottodidactics

Фонотактика имен собственных

Проведенные до сих пор исследования (Orzechowska, Nowak, Porębski: в печати) доказали, что интуиция интуиции носителей языка была достигнута. Предпочтительны звуковые слоги, при условии, что их можно легко идентифицировать, они могут быть легко слогами как легко представить на польском языке. Цель данной презентации – проверить, следует ли делать эти выводы на основе анализа реакций пользователей на имена, используя другое славянское слово (здесь

словенское), чтобы получить к ним доступ и как проверить их адреса или аналогичные данные. одинаковые проверки на знание языка.
фонотактика, ономастика, имена, propria, глottодидактика

Pavol ODALOŠ (Wydział Filozoficzny Uniwersytetu Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Słowacja)

Павол Одалош (философский факультет Университета Матея Бела в Банска-Бистрице, Словацкая Республика)

Syntetyczny system słowiańskiej terminologii onomastycznej

Celem tekstu jest "na podstawie analizy i syntezy rozwoju słowiańskiej terminologii onomastycznej w 12 językach słowiańskich w latach 1973-2020, które publikowaliśmy w kilku naszych artykułach w latach 2010-2020" przedstawienie możliwej formy słowiańskiego systemu terminologii onomastycznej poprzez formę słowackiego systemu terminologii onomastycznej. Podstawą tej oceny jest fakt, że w ciągu 50-letniego rozwoju systemu słowiańskiej terminologii onomastycznej w różnych słowiańskich onomastykach przedstawiono różne możliwości rozwoju terminologii i systemu terminologii, które można wykorzystać do rozwijania terminologii, uzupełniania jej i modyfikowania do postaci, która będzie syntetycznym systemem słowiańskiej terminologii onomastycznej w zakresie wprowadzania zmian do postaci terminologii i będzie jednym z możliwych punktów wyjścia do dyskusji na temat aktualnego kształtu systemu słowiańskiej terminologii onomastycznej, który był unikalnym na skalę światową dziełem terminologicznym i nadal jest jedną z najbardziej dopracowanych kompleksowych systemowych klasyfikacji onomastycznych.

onomastyka, terminologia, syntetyczny system słowiańskiej terminologii onomastycznej

Syntetická sústava slovanskej onomastickej terminológie

Zámerom textu je „na základe analýzy a syntézy vývoja slovanskej onomastickej terminológie v 12 slovanských jazykoch v období 1973 až 2020, ktorú sme zrealizovali vo viacerých našich príspevkoch v rokoch 2010-2020“ predstaviť možnú podobu sústavy slovanskej onomastickej terminológie prostredníctvom podoby sústavy slovenskej onomastickej terminológie. Vychádzame zo skutočnosti, že počas 50-ročného vývoja sústavy slovanskej onomastickej terminológie boli v rôznych slovanských onoma-

stíkách predstavené viaceré možnosti vývoja terminológie aj sústavy terminológie, ktoré je možné využiť na rozvinutie terminológie, jej doplnenie a na jej celkové modifikovanie do podoby, ktorá bude syntetickou sústavou slovanskej onomastickej terminológie v zmysle zapracovania zmien do podoby terminológie a bude jedným z možných východísk do diskusie o súčasnej podobe sústavy slovanskej onomastickej terminológie, ktorá bola jedinečným terminologickým dielom v celosvetovom meradla a doteraz patrí k najprepracovanejším uceleným onomastickým systémovým klasifikáciám.

onomastika, terminológia, syntetická sústava slovanskej onomastickej terminológie

A comprehensive classification of Slavic onomastic terminology

The paper organises and analyses the Slavic onomastic terminology recorded in the years 1973-2020. The data originates from 12 different languages, and various interpretations of the dataset were published in different academic papers between 2010 and 2020. The classification has been developed over the past 50 years, showing diversified trends in the development of onomastic terminology. This knowledge could be further utilised to develop a more comprehensive classification of Slavic onomastic terminology. Nevertheless, the classification remains to be one of the most complex and extensive classifications to date.

Onomastics, terminology, classification of Slavic onomastic terminology

Синтетическая система славянской ономастической терминологии

Цель выступления - «на основе анализа и синтеза развития славянской ономастической терминологии в 12 славянских языках в 1973-2020 годах, которые мы опубликовали в нескольких наших статьях в 2010-2020 годах», представить возможную форму системы славянской ономастической терминологии через форму системы словацкой ономастической терминологии. Основанием для этой оценки является тот факт, что в течение 50-летнего развития системы славянской ономастической терминологии различные славянские ономастики представили различные возможности для развития терминологии и системы терминологии, которые можно использовать для разработки терминологии, ее дополнения и изменения в форму, которая станет синтетической системой славянской ономастической терминологии с точки зрения внесения изменений в форму

терминологии и станет одной из возможных отправных точек для обсуждения нынешней формы системы славянской ономастической терминологии, которая была терминологической работой, уникальной в мировом масштабе и до сих пор остается одной из наиболее разработанных всеобъемлющих системных ономастических классификаций.

ономастика, терминология, синтетическая система славянской ономастической терминологии

Marek OLEJNIK

(Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, Polska)

Марек Олейник

(Университет Марии Кюри Склодовской в Люблине, Польша)

Antroponimia mieszkańców wąwolnickich z drugiej połowy XV wieku

Celem wystąpienia jest przedstawienie wyników analizy antroponimii mieszkańców wąwolnickich (kobiet i mężczyzn). Materiał pochodzi z ksiąg sądowych miasta Wąwolnicy prowadzonych w latach 1475-1500. Do realizacji tego celu zastosowano klasyfikację zaproponowaną przez J. Bubaka. W wystąpieniu omówiony zostanie także skład formuł identyfikacyjnych tej grupy społecznej.

onomastyka, antroponimia, mieszkańców, Wąwolnica

Anthroponyms in Wąwolnica in the second half of the 15th century

The study investigates female and male anthroponyms in the town of Wąwolnica in the second half of the 15th century. The data were drawn from the court records between 1475 and 1500 and were analysed according to the classification of J. Bubak. The specific means used to identify the townspeople are also discussed.

Onomastics, anthroponymy, townspeople, Wąwolnica

Антропонимия горожан Вонвольницы второй половины XV века

Цель выступления - представить результаты анализа антропонимии市民 Вонвольницы (мужчин и женщин). Материал взят из судебных книг города Вонвольница, хранящихся в 1475-1500 годах. Для достижения этой цели была использована классификация,

предложенная Й. Бубаком. В выступлении также будет рассмотрен состав идентификационных формул данной социальной группы.
ономастика, антропонимия, мещане, Вонвольница

Ewa ORONOWICZ-KIDA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
Ева Оронович-Кида (Жешувский университет, Польша)

Pogranicza językowe i kulturowe w nieoficjalnym nazewnictwie powiatu jarosławskiego

Tytułowe pogranicze rozumiane jest w referacie nie tylko jako układ terytorialnych uwarunkowań, ale także jako relacje zachodzące między przeszłością i teraźniejszością, a przede wszystkim między językiem i kulturą. Nazewnictwo powiatu jarosławskiego w postaci nieoficjalnych antroponimów i mikrotoponimów jest traktowane i analizowane jako egzemplifikacja sfery zetknięcia i współczystowania różnych zjawisk, nie tylko na granicy geograficznego polsko-ukraińskiego sąsiedztwa, ale przede wszystkim na płaszczyźnie polszczyzny i języka ukraińskiego, głównie w aspektach leksykalnych, fonetycznych i morfologicznych.

pogranicze, język, mikrotoponimy, antroponimy nieoficjalne

Linguistic and cultural borderlands: unofficial proper names in the Jarosław district

In the present analysis, the term ‘borderland’ is used to signal not only a geographic region but also to refer to an interplay between the past and present and, above all, between language and culture. Unofficial anthroponyms and microtoponyms from the Jarosław district were analysed by taking into consideration the proximity of the Polish-Ukrainian border as well as the linguistic, phonetic, and morphological influences of both languages.

Borderlands, language, microtoponyms, unofficial anthroponyms

Лингвистические и культурные границы в неофициальной номенклатуре Ярославского округа

Границы (пограничье) – это не только система связанная с территорией, но отношения между прошлым и настоящим, и прежде всего между языком и культурой. Наименования Ярославского округа в виде неофициальных антропонимов и микротопонимов рассматриваются и анализируются как пример сферы соприкосновения и сосуществования различных явлений не только на

границе географического польско-украинского соседства, но прежде всего на границе польского и украинского языков, в основном в лексическом, фонетическом и морфологическом аспектах.

пограничье, язык, микротопонимы, неофициальные антропонимы

Liubov OSTASH (Lwowski Uniwersytet Narodowy
imienia Iwana Franki, Ukraina)

Любов Осташ (Львівський національний університет
імені Івана Франка)

Slowiańskie nazwy autochtoniczne w antroponimiku ukraińskim: tradycje i nowoczesność

Slowiańskie nazwy autochtoniczne mają długą tradycję używania w ukraińskiej antroponimii. Interesujące jest przyjrzenie się ich aktualnemu stanowi. Wystąpienie analizuje słowiańskie imiona autochtoniczne funkcjonujące w ukraińskiej antroponimii XXI wieku. Zidentyfikowano aktualne trendy w ich wykorzystaniu. Badano często używane i rzadko używane słowiańskie nazwy autochtoniczne. Badany jest ich repertuar, rodzaje, częstotliwość użycia i specyfika dystrybucji w różnych regionach Ukrainy. Zwrócono uwagę na aspekty pisowni nazwisk.

słowiańska nazwa autochtoniczna, antroponimia ukraińska, repertuar imion

Searching for the traces of Slavonic indigenous names in Ukrainian anthroponyms

Indigenous names of Slavonic origin have been long used in the Ukrainian anthroponymic space. The paper analyses the influence of Slavonic indigenous names on Ukrainian anthroponyms in the 21st century. Several issues are addressed in the paper, including the current naming trends, the frequency and range of names used, spelling variability, and spatial distribution of these names in different regions of Ukraine.

Slavonic indigenous name, Ukrainian anthroponymy, name repertoire
Осташ/Осташ Любов/Liubov (Львівський національний університет імені Івана Франка/Lwowski Uniwersytet Narodowy imienia Iwana Franki)

Слов'янські автохтонні імена в українському антропоніміконі: традиції і сучасність

Слов'янські автохтонні імена мають давню традицію вживання в українському антропоніміконі. Цікаво поглянути на їх сучасний стан. У виступі проаналізовано слов'янські автохтонні імена, які функціонують в українському антропоніміконі XXI століття. Визначено актуальні тенденції в їх уживанні. Досліджено частовживані та рідковживані слов'янські автохтонні імена. Вивчено їх репертуар, типи, частотність уживання та особливості поширення в різних регіонах України. Звернено увагу на аспекти правопису імен. *слов'янське автохтонне ім'я, українська антропонімія, репертуар імен*

Kazimierz OŻÓG (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)

Казимеж Ожуг (Жешувский университет, Польша)

Nazwy własne w polskich pieśniach religijnych – na styku tradycji religijnych i kultur

Autor na podstawie badań licznych polskich pieśni religijnych, zawartych w *Śpiewniku kościelnym* ks. Jana Siedleckiego określił występujące w nich grupy nazw własnych i przybliżył ich funkcje. Są to przede wszystkim określenia Boga i świętych Pańskich. Analiza wykazała cztery wielkie zbiory tych nazw - z pochodzenia hebrajskie, greckie, łacińskie i słowiańskie/ Bardzo interesująca jest motywacja ich użycia; zwykle pragmatyczna z nacechowaniem emocjonalnym.

pieśni religijne, nazwy własne, funkcje, motywacja

An interplay between religion and culture. An investigation into proper names in sacred music

The article analyses and categorises the function of proper names used in religious songs contained in "Śpiewnik kościelny" by Rev. Jan Siedlecki. The majority of proper names analysed refer to God or Catholic Saints and are of Hebrew, Greek, Latin or Slavic origin. The analysis revealed that the names were selected due to pragmatic and emotional reasons.

Sacred music, proper names, function, motivation

Имена собственные впольских религиозных песнях - на стыке религиозных традиций и культур

На основании исследования многочисленных польских религиозных песен, содержащихся в *Церковном песеннике* священника Яна Седлецкого, автор выступления определил входящие в них группы имен собственных и представил их функции. Это прежде всего имена Бога и святых. Анализ выявил четыре больших собрания этих имен - еврейского, греческого, латинского и славянского происхождения. Мотивация их использования очень интересна; обычно она прагматичная с эмоциональным акцентом.

религиозные песни, имена собственные, функции, мотивация

Vladimír PATRÁŠ (Uniwersytet Macieja Bela
w Bańskiej Bystrzycy, Słowacja)

Владимир Патраш
(Университет Матея Беля в Банска-Бистрице)

Odmiany form nazwisk żeńskich w mediach internetowych w ujęciu pragmatycznym

Relacje między językowymi i pozajęzykowymi warunkami w nazwiskach żeńskich są tworzone, uwarunkowane i komunikatywnie realizowane na przecięciu czynników wariantowych (unikalnych) i niezmiennych (wspólnych), które występują w sferze onimicznej danego języka. Oceniając legałność, skuteczność i stosowność używania nazwiska żeńskiego w komunikacji, aktywowana jest istota ontologiczna, koncepcyjna podstawa proprii oraz indywidualność nosicielki/ użytkowniczki własnego imienia z naturalnym prawem do istnienia z jej "proprialnym logotypem" w różnych językach. Jednocześnie przedstawiony obiekt przesąduje o społeczno-kulturowej, pragmatycznej i praktycznej przestrzeni do analizy, porównania i interpretacji z wpływem na konkretne językowe i komunikatywne ukształtowanie imienia własnego. Celem artykułu jest przybliżenie warunków wariantowego stosowania żeńskich proprii w wydarzeniach komunikacyjnych zachodzących w sferze komunikacyjnej dziennikarstwa internetowego.

Kontrastowo skonstruowane badanie ze wsparciem narzędzi analizy programowej opisuje warunki i ogranicza przestrzeń wykorzystania żeńskich proprii w językach charakteryzujących się różnorodnymi możliwościami strukturalnymi w mocji. Podstawę merytoryczną i bazę dyskusyjną zapewnia serwis informacyjny internetowych periodyków drukowanych w języku słowackim, czeskim i chorwackim.

proprium, stylistyka pragmatyczna, dziennikarstwo internetowe, gatunek online, kolokacja, korpus

Variácie podôb ženských priezvisiek v onlinových médiách z pragmaštylistického hľadiska

Vzťahy medzi lingválnymi a extralingválnymi podmienkami pri ženských priezviskách sa utvárajú, podmieňujú a komunikačne realizujú na priesečníku variantných (jedinečných) a invariantných (všeobecných) faktorov, vyskytujúcich sa v onymickej sfére príslušného jazyka. Pri posudzovaní oprávnenosti, účinnosti a vhodnosti uplatňovania ženského priezviska v dorozumievaní sa aktivizuje ontologická podstata, pojmový základ propria a individualita nositeľky/používateľky vlastného mena s prirodzeným právom jestvoať s jej „propriálnym logotypom“ v rozmanitých jazykoch. Zobrazovaný objekt pritom predurčuje propriu aj sociokultúrny, pragmaštylistický a prakticistický priestor na analýzy, porovnávania a interpretácie s dosahom na konkrétnie jazykovo-komunikačné stvárnenie vlastného mena. Cieľom príspevku je priblížiť podmienky variantného nasadzovania ženských proprií do komunikačných udalostí, ktoré sa vyskytujú v komunikačnej sfére onlinovej žurnalistiky. Kontrastívne vybudovaná štúdia s podporou softvérových analytických nástrojov načrtáva podmienky a limituje priestor používania ženských proprií v jazykoch charakteristických rozmanitými štruktúrnymi možnosťami pri prechýľovaní. Materiálový základ a argumentačnú platformu poskytuje spravodajská produkcia onlinových periodík printového typu v slovenčine, češtine a chorvátcine.

proprium, pragmaštylistika, webová žurnalistika, onlinový žáner, kolokácia, korpus

A pragmatic analysis of the variability of female surnames in the Internet

Female surnames may be viewed as a result of the interplay between unique and constant factors constituting the onymic sphere of a language. The assessment of legality, effectiveness, and appropriateness of a given female name in a communicative context involves the activation of the ontological essence, highlighting the uniqueness of a name holder. This, in turn, determines the sociocultural, pragmatic, and practical context of analysis, and influences the linguistic and communicative shape of a proper name. The article discusses the variability of female surnames across different communicative events in online journalism. The project, with the help of

the tools designed for program analysis, describes the conditions and defines the limits of using female proper names in languages characterised by various structural properties in terms of grammatical gender. The data were drawn from online periodicals, publishing texts in Slovak, Czech, and Croatian.

propria, pragmatical stylistics, online journalism, online genre, collocation, corpus

Разновидности форм женских фамилий в интернет-СМИ с прагматико-стилистической точки зрения

Отношения между языковыми и экстралингвистическими условиями в женских фамилиях создаются, обуславливаются и передаются на пересечении вариантовых (уникальных) и неизменных (общих) факторов, которые возникают в онимической сфере данного языка. При оценке законности, эффективности и целесообразности использования женской фамилии в общении учитывается онтологическая сущность, концептуальная основа *propria* и индивидуальность носителя собственного имени с естественным правом на существование со своим «проприальным логотипом» на разных языках. В то же время представленный объект определяет социокультурное, прагматическое и практическое пространство для анализа, сравнения и интерпретации с воздействием на конкретное языково-коммуникативное формирование имени собственного. Цель статьи - представить условия альтернативного использования женских наименований в коммуникативных событиях, происходящих в коммуникативной сфере онлайн-журналистики. Контрастно построенное исследование при поддержке инструментов программного анализа описывает условия и ограничивает пространство использования женских наименований в языках, характеризующихся различными структурными возможностями во власти. Содержание и дискуссионная база обеспечивается информационной службой периодических онлайн-изданий на словацком, чешском и хорватском языках.

proprium, прагматическая стилистика, онлайн-журналистика, онлайн-жанр, словосочетание, корпус

Renata PRZYBYLSKA (Uniwersytet Jagielloński /
Instytut Języka Polskiego PAN Kraków, Polska)

Рената Пшибыльска (Ягеллонский университет, Институт
польского языка Польской академии наук в Кракове, Польша)

Zmiany w polskim nazewnictwie miejskim w ostatnim pięćdziesięcioleciu

Przedmiotem wystąpienia będzie omówienie najważniejszych aspektów, w ramach których obserwujemy kierunki zmian we współczesnym polskim nazewnictwie miejskim. W szczególności zostaną omówione i potwierdzone materiałowo następujące aspekty: 1. zmiany w inwentarzu obiektów miejskich noszących nazwy własne, 2. zmiany w wydźwięku aksjologicznym i estetycznym nazw 3. zmiany w popularności typów strukturalnych nazw, 4. zmiany funkcji niektórych nazw miejskich.

urabnonimia, ewolucja nazewnictwa miejskiego, aspekty aksjologiczne nazw miejskich, funkcje nazw miejskich

The evolution of Polish urban proper names over the past five decades

In the paper, the evolution of contemporary Polish urban nomenclature is discussed. More specifically, the analysis is concerned with aspects such as the growing range of proper names given to urban objects, axiological and aesthetic evolution of names, and functional and structural changes to the proper names selected for city objects.

Urbanonyms, axiology of proper names, the function of proper names

Изменения в номенклатуре польских городов за последние 50 лет

Предметом выступления будет обсуждение наиболее важных аспектов, в рамках которых мы наблюдаем направления измененияй в современных польских городских наименованиях. В частности, будут обсуждены и подтверждены на материале следующие аспекты: 1. изменения в инвентаре городских объектов, имеющих собственные имена, 2. изменения аксиологического и эстетического подтекста названий, 3. изменения популярности структурных типов названий, 4. изменение функций некоторых названий городов.

урабнонимия, эволюция городских наименований, аксиологические аспекты названий городов, функции названий городов

Magdalena PUDA-BLOKESZ (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska)

Магдалена Пуда-Блокеш (Педагогический университет им. Национальной комиссии по образованию в Кракове, Польша)

Nazwy własne o proweniencji antycznej (grecko-rzymskiej) w polskiej powieści kryminalnej Marka Krajewskiego

Jednym z istotnych elementów zasobu leksykalnego polszczyzny są nazwy własne (nomina propria) wywodzące się ze starożytnej kultury grecko-rzymskiej, z greki i łaciny. Część z nich, w rozwoju wielu kultur i języków wyrosłych na spuściznie antyku klasycznego, funkcjonuje do dziś. Owe onimy, ze względu na ich konwencjonalne źródło, kojarzy się z nauką, z tzw. literaturą wysoką, z literacką, książkową, głównie pisaną odmianą polszczyzny czy z językiem elit, ludzi wykształconych. Jak się jednak okazuje, owo językowe dziedzictwo może również stanowić istotny składnik współczesnej polskiej kultury popularnej, której wytworem jest choćby powieść kryminalna, adresowana do mas, mająca zapewnić rozrywkę. Bogactwo nazw własnych o antycznym źródle, wykorzystanych w różnych celach w retro powieściach kryminalnych Marka Krajewskiego, zarówno na poziomie paratekstualnym (tytuły, śródtytuły, motta, komentarze, przypisy), jak i samej narracji, niejako obrazuje istnienie i sposób funkcjonowania owych jednostek w polszczyźnie. Zebrana materia ukazuje zatem: (I) onimy o antycznej proweniencji używane w prymarnym odniesieniu, w celu identyfikacji desygnatów kojarzonych z kulturą antyku klasycznego (np. nazwy osobowe twórców i filozofów antycznych, nazwy miejsc, ideo-nimy); (II) nazwy własne, których podstawą są wywodzące się z języków klasycznych i z antyku onimy (transonimizacja) lub formy apelatywne (onimizacja); (III) eponimizmy antyczne, czyli nazwy pospolite, u których podstawą leżą antyczne nomina propria (apelatywizacja/deonimizacja); w tym również (IV) apelatywne formy derywowane pochodzące od greckich bądź łacińskich onimów (derywacja słowotwórcza), a także (V) różnego typu mniej lub bardziej utrwalone związki wyrazowe zawierające w swym składzie bądź onimy o proweniencji antycznej, bądź powstałe od nich formy apelatywne czy derybowane (frazeologizacja). Poddana oglądowi materia językowa jest świadectwem wpływów antyku klasycznego na polszczynę, której jakość jest wyraźnym odbiciem wielokulturowości i intertekstualności. Zasób współczesnej polszczyzny nadal odsyła użytkowników języka (tutaj czytelników) do tego, co pozostawili po sobie w spadku starożytni Grecy i Rzymianie. Jednocześnie pokazuje wciąż trwającą recepcję antyku

w kulturze polskiej. W rozważaniach trzeba także podkreślić wyjątkowość źródła onimicznej podstawy materiałowej planowanego oglądu, warunkowaną wyjątkowością jego autora – Marek Krajewski, pisarz uznawany za pioniera w zakresie wielu płaszczyzn rozwoju polskiej powieści kryminalnej, to filolog klasyczny, który wyraźnie eksponuje swoją wiedzę i zainteresowania w tworzonych przez siebie powieściach.

nazwa własna, antyk grecko-rzymski, polska powieść kryminalna, Marek Krajewski

Ancient origins of proper names in the Polish crime novels by Marek Krajewski

Proper names of Greek and Roman origin are essential elements of the Polish vocabulary. The proper names are often associated with science, classic literature, and the language used by educated individuals. However, this linguistic heritage may also constitute an important element of the contemporary Polish pop culture, for instance, crime novels dedicated to the mass audience. The abundance of ancient proper names in the retro crime novels written by Marek Krajewski seems to validate the above claim. The author uses the proper names in titles, subtitles, mottos, comments, footnotes, and in the narrative itself, which shows how common these proper names are in the Polish language. The data includes ancient proper names used to designate classical antiquity (e.g. names of ancient authors and philosophers, names of places, ideonyms), proper names derived from Greek or Latin (transonimisation/onimisation), eponyms based on antic proper names (appelativisation/deonimisation); appellative forms derived from Greek or Latin oenyms (derivation), and fixed expressions based on antic oeonymys, including possible derivations (phraseologisation). The impact of the multiculturalism and intertextuality of ancient Greece and Rome remains easily recognisable in the Polish language. It should be highlighted, however, that the uniqueness of the analysed data should be credited solely to the author. Marek Krajewski is a pioneer amongst Polish crime novelists, and writing novels is one of the ways of sharing his immense expertise.

Proper names, classical antiquity, Polish crime novel, Marek Krajewski

Имена собственные древнего (греко-римского) происхождения в польском детективном романе Марека Краевского

Одним из важнейших элементов польского лексического ресурса являются имена собственные (*nomina propria*), происходящие из древней греко-римской культуры, греческого и латинского языков. Некоторые из них действуют по сей день в развитии многих культур и языков, выросших на наследии классической древности. Эти названия связаны с наукой, с так называемой высокой литературой, литературной, книжной, преимущественно письменным вариантом польского языка, или с языком элиты, образованных людей. Оказывается, это языковое наследие также может составлять важный компонент современной польской популярной культуры, продуктом которой является, например, криминальный роман, адресованный массам и предназначенный для развлечения. Обилие имен собственных с древним источником, используемых для различных целей в криминальных романах в стиле ретро Марека Краевского, как на паратекстуальном уровне (заголовки, подзаголовки, девизы, комментарии, сноски), так и в самом повествовании, так или иначе иллюстрирует существование и функционирование этих единиц в польском языке. Таким образом, собранный материал показывает: (I) онимы древнего происхождения, используемые в первичной ссылке для идентификации обозначений, связанных с культурой классической античности (например, личные имена древних авторов и философов, названия мест, идеонимы); (II) имена собственные, в основе которых лежат классические и древние языки (трансонимизация) или апеллятивные формы (онимизация); (III) древние эпонимизмы, т. е. общие имена, основанные на древнем *nomina propria* (аппеллятивизация / деонимизация); а также (IV) апеллятивные формы, производные от греческих или латинских онимов (словообразование производных слов), и (V) различные типы более или менее фиксированных выражений, содержащие в своем составе либо онимы древнего происхождения, либо апеллятивные формы, производные от их или производные от них апеллятивные формы или производные формы (фразеологизация). Рассмотренный лингвистический вопрос является свидетельством влияния классической античности на польский язык, качество которого является четким отражением мультикультурализма и интертекстуальности. Современные польские языковые ресурсы по-прежнему отправляют носителей языка (в данном случае читателей) к тому, что оставили после себя древние греки и римляне. В то же

время они указывают на все еще продолжающуюся рецепцию античности в польской культуре. Также необходимо подчеркнуть уникальность источника онимической материальной базы планируемого обзора, обусловленную уникальностью его автора – Марека Краевского, писателя, считающегося пионером на многих уровнях развития польских криминальных романов, классического филолога, ясно раскрывающего свои знания и интересы в создаваемых им романах.

имя собственное, греко-римская античность, польский детективный роман, Marek Kраевский

Marcin RAIMAN (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
Марцин Раиман (Ягеллонский университет, Польша)

Przymiotniki utworzone od brazylijskich nazw miejscowych w języku Polonii brazylijskiej na podstawie czasopism „Gazeta Polska w Brazylii” i „Lud”

„Gazeta Polska w Brazylii” oraz „Lud” „dwa czasopisma publikowane niegdyś w Kurytybie” są bardzo dobrym źródłem do badań języka Polonii brazylijskiej. Drukowane w tych periodykach teksty zawierają liczne nazwy własne, w tym toponimy charakteryzujące się zróżnicowanym stopniem adaptacji do języka mieszkańców w Brazylii Polaków i ich potomków. W niniejszym referacie wykorzystuję dane zebrane podczas badań, które dotyczyły adaptacji nazw miejscowych i opierały się na 148 numerach wymienionych powyżej czasopism opublikowanych w 1930 roku. W trakcie tych badań oprócz nazw miejscowych wynotowałem również pochodzące od nich przymiotniki, a ich analiza uwzględnia głównie aspekty słowotwórcze, jak np. rodzaje sufiksów i podstawa słowotwórczych, występowanie form obocznych oraz wpływ języka portugalskiego na derywację przymiotnikową w języku Polonii brazylijskiej.

język polski w Brazylii, adaptacje nazw własnych, przymiotniki odtoponimiczne, polsko-portugalskie kontakty językowe

Adjectives derived from Brazilian toponyms used by the Poles in Brazil

The two magazines published in Curitiba, namely “Gazeta Polska in Brazil” and “Lud”, constitute an excellent source for researching the language of the Poles living in Brazil. The texts published in these magazines contain various proper names, including toponyms, which reflect the degree

of adaptation to the Brazilian reality by the Poles and their descendants. The data were sourced from 148 issues, and the texts were selected to show the degree of adoption of local toponyms. The derivatives of these toponyms were also analysed, with most attention devoted to aspects such as suffixation, language stems, collateral forms, and the influence of Portuguese on adjective derivation in the Brazilian language used by the Polish community.

Poles in Brazil, proper names adaptation, adjective derivation, the influence of Portuguese on the Polish language

Прилагательные, образованные от бразильских топонимов в языке польской иммиграции в Бразилии, на основе журналов "Польская газета в Бразилии" и "Народ"

Два журнала «Польская газета в Бразилии» и «Народ», которые когда-то издавались в Куритибе, являются очень хорошим источником для изучения языка польской диаспоры в Бразилии. Тексты, напечатанные в этих периодических изданиях, содержат многочисленные имена собственные, в том числе топонимы, которые в той или иной степени адаптированы к языку поляков, проживающих в Бразилии, и их потомков. В этой статье я использую данные, собранные в ходе исследования адаптации географических названий, и основываясь на 148 выпусках вышеупомянутых журналов, опубликованных в 1930 году. В ходе этого исследования, помимо местных названий, я также отметил прилагательные, производные от них, и их анализ учитывает в основном аспекты словообразования, такие как типы суффиксов и словообразовательные основы, наличие сопутствующих форм и влияние португальского языка на происхождение прилагательных в бразильском польском языке.

польский язык в Бразилии, адаптации имен собственных, оттопонимические прилагательные, польско-портugальские языковые контакты

Riemer REINSMA (Holandia)
Ример Рейнсма (Нидерланды)

Przewiska prowadzące donikąd: o pseudonimach, które przekraczają granice państweowe i językowe

Przezwiska, które nie wskazują na żaden rzeczywisty obszar geograficzny, występują w wielu językach. Badanie przeprowadzone przez Reinsma w 2020 pokazało, że te przezwiska, które zazwyczaj powstają w bogatszych częściach kraju, w bardzo szybkim tempie rozprzestrzeniają się na całe państwo. Niektóre przezwiska przekraczają też granice państwowego, np. niemiecki pseudonim Hintertupfingen zdobył popularność w Austrii, Szwajcarii i Luksemburgu. Z kolei przezwiska w języku niderlandzkim rzadko przekraczają granicę belgijsko-holenderską. Jedyny wyjątek stanowi słowo Bommelkont(en). Niektóre nazwy, które powstały w Holandii, np. Boerenkoolstronkeradeel, są zupełnie nieznane Belgom, podczas gdy Holendrzy nie rozumieją belgijskiego przezwiska Poepkapelle. Obserwacje te zdają się sugerować, że dla części przezwisk granice państwowego mogą stanowić barierę nie do przekroczenia. Podobnie wygląda sytuacja na granicy niemiecko-holenderskiej, gdzie swój koniec ma niemiecki pseudonim Pose-muckel czy holenderskie przezwisko Boerenkoolstronkeradeel. Jedyny wyjątek stanowi para przezwisk Möckebömmele (niemiecki)/ Mukkebummelen (holenderski), która została zgłoszona w regionie przygranicznym rzeki Maas i regionu Sauerland.

Granice państwowego, granice językowe, przezwiska, fikcyjne lokalizacje

Nicknames indicating the middle of nowhere: to what extent do they cross state and/or language borders?

Nicknames denoting ‘the middle of nowhere’ are known in several countries. Previous investigation (Reinsma 2020) has pointed out that such names spread over the country from the socio-economical center of the country where it was created. One might therefore expect that they will not easily pass the state borders. Some, however, do. For example, the German nickname Hintertupfingen, probably originated in Germany, penetrated to Switzerland, Austria and Luxemburg. Likewise, many other German ‘middle of nowhere nicknames’ are found in all German speaking countries. State borders are no obstacles, here. Contrarily, nicknames in the Dutch language area hardly ever cross the Belgian-Dutch state border. Bommelkont(en) [the devil’s ass] is the only exception. Names that originated in the Netherlands, like Boerenkoolstronkeradeel [boerenkool = kale, stronk= stembase, deel = municipality] are unknown in Belgium, while Belgian Poeppkapelle [Fuck chapel] is unknown in the Netherlands. This would suggest that the state border may be an obstacle. The same applies to the German-Dutch state border: the German nickname Posemuckel stops at this border, and so do Dutch nicknames like Boerenkoolstronkeradeel. One exception, however, with regard to the German-Dutch border, is the nickname

couple Möckebömmele (German)/ Mukkebummelen (Möcke = mosquito, Bömmel = tassel?) reported in the border region confined by Sauerland and the river Maas.

state border, language border, nickname, fictive location, imaginary location

Прозвища, ведущие в никуда: о псевдонимах, пересекающих национальные и языковые границы

Прозвища, не указывающие на реальный географический регион, встречаются во многих языках. Исследование (Reinsm 2020) показало, что те прозвища, которые обычно возникают в более богатых частях страны, очень быстро распространяются по всей стране. Некоторые прозвища также пересекают национальные границы, например, немецкое прозвище Hintertupfingen приобрело популярность в Австрии, Швейцарии и Люксембурге. С другой стороны, голландские прозвища редко пересекают бельгийско-голландскую границу. Единственное исключение – слово Bommelkont (en). Некоторые имена, возникшие в Нидерландах, такие как Boerenkoolstronkeradeel, совершенно неизвестны бельгийцам, в то время как голландцы не понимают бельгийского прозвища Poerkapelle. Эти наблюдения, кажется, предполагают, что для некоторых прозвищ национальные границы могут стать непреодолимым препятствием. Похожая ситуация на немецко-голландской границе, где заканчивается немецкое прозвище Posemuckel или голландское прозвище Boerenkoolstronkeradeel. Единственное исключение – пара прозвищ Möckebömmele (немецкий) / Mukkebummelen (голландский), о которых сообщалось в пограничном районе реки Маас и регионе Заурланд.

государственные границы, языковые границы, прозвища, вымышленные места

Artur REJTER (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska)

Артур Рейтер (Силезский университет в Катовицах, Польша)

Onim – dyskurs – wielokulturowość. Wokół współczesnego podróżopisarstwa

Referat zostanie poświęcony kwestiom funkcjonowania nazw własnych w dyskursie podróżniczym wobec problemu wielokulturowości. Materiał

stanowić będą współczesne teksty reportażowe o tematyce podróżniczej. Podstawowe pytania, jakie stawia sobie autor, to: jak obszar onimii funkcjonuje w analizowanych tekstach?, w jaki sposób onomastykon stanowi odniesienie do różnych kultur i języków?, jak nazwy własne konstytuują współczesny dyskurs podróżniczy w różnych jego aspektach? Wystąpienie mieścić się będzie w kręgu badań nad onomastyką dyskursu i onomastyką literacką.

nazwa własna, wielokulturowość, dyskurs, dyskurs podróżniczy, onomastyka dyskursu

The influence of multiculturalism on proper names in the contemporary travel discourse

The impact of multiculturalism is easily recognisable in many domains, including the travel discourse. The study represents an effort to address the way onyms function within the analysed texts, how proper names reflect different cultures and languages, and the influence of proper names on the contemporary travel discourse. The study adopted the methodology typical for literary and discursive onomastics.

Proper names, multiculturalism, discourse, travel discourse, discursive onomastics

Оним – дискурс – мультикультурализм. Вокруг современных путевых заметок

Статья будет посвящена функционированию имен собственных в дискурсе путешествий в связи с проблемами мультикультурализма. Материалом будут современные репортажные тексты о путешествиях. Основные вопросы, поставленные автором, следующие: как функционирует область ононимии в анализируемых текстах? как ономастикон относится к различным культурам и языкам? как имена собственные составляют современный дискурс путешествий в различных его аспектах? Презентация станет частью исследования дискурсивной ономастики и литературной ономастики.

имя собственное, мультикультурализм, дискурс, дискурс путешествий, ономастика дискурса

Gabriel ROŽAI (Katedra języka słowackiego i komunikacji Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Macieja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Słowacja)

Габриэль Рожай (Отделение словацкого языка и коммуникации, философский факультет, Университет Матея Бела в Банска-Бистрице)

Speleonimiczny obraz świata na przykładzie speleonimii Rudaw Słowackich

W artykule zwracamy uwagę na językowe aspekty badań speleonimii słowackiej. Analiza oparta jest na materiale nieoficjalnych speleonimów występujących w okolicach Rudaw Słowackich. Celem badań jest analiza, przy wykorzystaniu autorskiego materiału, percepcji przestrzeni podziemnych w mikro-związkach grotołazów (tj. profesjonalnie określone uchwycenie pojęciowe, przetrwanie lub ocena przestrzeni podziemnej) oraz przedstawienie charakterystycznych cech obrazu speleonimicznego na świecie.

toponomastyka, speleoniomika nieoficjalna, obraz językowy świata

Speleonymický obraz sveta na príklade speleonymie Slovenského rudohoria

V príspevku venujeme pozornosť lingvokulturologickým aspektom výskumu slovenskej speleonymie. Analýzu realizujeme na materiáli neoficiálnych speleonymov z oblasti Slovenského rudohoria. Cieľom výskumu je analyzovať prostredníctvom propriálneho materiálu percepciu podzemných priestorov v mikrosociete jaskyniarov (t. j. profesijne determinované pojmové uchopenie, prežívanie či hodnotenie podzemného priestranstva) a predstaviť charakteristické črty speleonymického obrazu sveta.

toponomastika, neoficiálna speleonymia, jazykový obraz sveta

Speleonyms of the Slovak Ore Mountains

The article analyses the linguistic aspects of the research concerning Slovak speleonyms. More specifically, unofficial speleonyms used by the speleologists to describe and evaluate the underground space in the region of the Slovak Ore Mountains are analysed. Additionally, the characteristic features of the proper names related to the underground world are presented and discussed.

Toponymy, unofficial speleonyms, the linguistic image of the world

Спелеонимический образ мира на примере спелеонимии Словацких Рудных гор

В статье мы обращаем внимание на лингвистические аспекты исследования словацкой спелеонимии. Анализ основан на материале неофициальных спелеонимов, встречающихся в окрестностях Словацких Рудных гор. Цель исследования - проанализировать, используя оригинальный материал, восприятие подземных пространств в микрокомпонентах спелеологов (т.е. профессионально определенный концептуальный захват, выживание или оценка подземного пространства) и представить характерные черты спелеонимного изображения в Мир.

топономика, неофициальные спелеонимы, языковой образ мира

Agata RUPIŃSKA (Katedra języka czeskiego Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Ostrawskiego, Czechy)

Агата Рупиньска (Кафедра чешского языка, Философский факультет Остравского университета)

"Ale przecież on nie nazywa się Jawornicki" – autorskie odzwierciedlenie imion własnych w twórczości czeskich pisarzy

Tematem prezentacji jest odzwierciedlenie nazw własnych (zwłaszcza antroponimów) w dziełach czeskich pisarzy. W szczególności jest to analiza opinii na temat propriei w tekstach niejęzykowych, które rozważę na przykładzie dziennikarstwa artystycznego, na przykład esejów, felietonów, kolumn trzech czeskich pisarzy - Jana Nerudy, Karla Čapka i Karla Poláčka. Refleksje pisarza na temat mocji, zapożyczeń propriei, znaczenia stylistycznego itp. prezentują inny sposób zainteresowania nazwami własnymi niż fachowe teksty lingwistyczne, ale wyrastają na tle współczesnego spojrzenia na ten problem i odzwierciedlają m.in. omówienie konkretnych problemów. Artykuł oparty jest na przygotowanej rozprawie "Problematyka językowa i językoznawcza i jej odzwierciedlenie w twórczości wybranych pisarzy czeskich". Jego celem jest analiza poglądów na język i odzwierciedlenie problemów językowych w tekstach autorów, którzy nie byli językoznawcami, oraz ocena autorskich koncepcji języka czeskiego z uwzględnieniem ówczesnego i dzisiejszego myślenia o języku czeskim i językoznawstwie.

analiza tekstów artystycznych, antroponimów, pisarze czescy, odzwierciedlenie nazw własnych

„Vždyť on se, prosím, nejmenuje Javornický” – Autorská reflexe vlastních jmen v díle českých spisovatelů

Předmětem prezentace je reflexe vlastních jmen (především antroponym) v díle českých spisovatelů. Konkrétně se jedná o analýzu názorů na propria v nelingvistických textech, což budu zkoumat na příkladě umělecké publicistiky, např. esejů, fejetonů, sloupků, tří českých spisovatelů – Jana Nerudy, Karla Čapka a Karla Poláčka. Spisovatelovo uvažování o přechylování, výpůjčkách propriei, stylové příznakovosti atd. prezentuje jiný způsob zájmu o vlastní jména než odborné lingvistické texty, přičemž ale vzniká na pozadí dobových názorů na daný problém a reflekтуje např. diskuze o konkrétních problémech. Příspěvek tematicky vychází z připravené disertační práce Jazyková a jazykovědná problematika a její reflexe v díle vybraných českých spisovatelů. Jejím cílem je analýza názorů na jazyk a reflexe jazykovědných problémů v textech autorů, kteří nebyli lingvisti, a vyhodnocení autorských konceptů českého jazyka s ohledem na tehdejší a dnešní uvažování o češtině a jazykovědě.

analýza uměleckých textů, antroponyma, čeští spisovatelé, reflexe vlastních jmen

Proper names through the eyes of Czech writers

The paper analyses the presentation of proper names, especially anthroponyms, in the works of Czech writers. The data were excerpted from essays and newspaper columns of three Czech writers: Jan Neruda, Karl Čapek and Karl Poláček. The authors' interpretations of proper names differ from the conclusions typical for onomastic research, nevertheless, they do concern specific linguistic issues. The paper is based on the dissertation titled „Linguistic issues in the works of selected Czech writers”. The main aim of the thesis is to analyse the attitude towards language and linguistic issues of the authors who are not linguists. Additionally, the dissertation investigates the authors' perceptions of the Czech language by considering former and contemporary attitudes towards the language.

Analysis of artistic texts, anthroponyms, Czech writers, presentation of proper names

«Но ведь его не зовут Яворницкий» – авторское отражение собственных имен в произведениях чешских писателей

Предмет презентации – отражение имен собственных (особенно антропонимов) в произведениях чешских писателей. В частности, это анализ мнений о наименованиях в неязыковых текстах, который я рассмотрю на примере художественной журналистики, например, очерков, колонок, колонок трех чешских писателей – Яна Неруды, Карла Чапека и Карла Полячека. Размышления автора о полномочиях, собственных заимствованиях, стилистическом значении и т. д. представляют собой иной способ интереса к собственным именам, чем профессиональные лингвистические тексты, но они возникают в контексте современного подхода к этой проблеме и отражают, среди прочего, обсуждение конкретных проблем. Статья основана на диссертации «Лингвистические и лингвистические проблемы и их отражение в творчестве избранных чешских писателей». Её цель – проанализировать взгляды на язык и отразить лингвистические проблемы в текстах авторов, не являющихся лингвистами, а также оценить авторские концепции чешского языка с учетом современного и современного мышления о чешском языке и лингвистике.

анализ художественных текстов, антропонимы, чешские писатели, отражение собственных имен

Małgorzata RUTKIEWICZ-HANCZEWSKA
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
Малгожата Руткевич-Ханчевская
(Университет Адама Мицкевича в Познани, Польша)

Misterium dobra i zła w dawnym oraz współczesnym nazewnictwie

Artykuł jest poświęcony nazwom motywowanym rzeczownikami anioł i diabeł oraz ich pochodnymi pod względem formalnym i semantycznym. Wpisuje się w problematykę tzw. onomastyki kulturowej. Jego przedmiot stanowi podstawowa opozycja semantyczna, jaka wyznacza oś ludzkiego działania, myślenia, widzenia i oceniania oraz nazywania otaczającej człowieka rzeczywistości. Ten sposób profilowania świata pokazuje się w artykule w odniesieniu do najstarszych nazw własnych, tj. tworzonych spontanicznie, jak i tych najnowszych, powstających w procesie ich świadomej kreacji.

anioł, diabeł, czart, antroponimy, toponimy, chrematonimy

The mystery of good and evil in old and modern proper names

In the article, a formal and semantic analysis of the nouns angel and devil (and their derivatives) is conducted. The semantic opposition influences the way human beings act, think, perceive, and evaluate the elements of their existence and reality. The analysis includes the oldest proper names, which were formed spontaneously, as well as the modern names, which are products of conscious name formation.

Angel, devil, anthroponyms, toponyms, chrematonyms

Тайна добра и зла в старой и современной номенклатуре

Статья посвящена именам, мотивированным существительными ангел и дьявол и их производными в формальном и семантическом выражении. Это часть так называемой культурной ономастики. Её предметом является базовая смысловая оппозиция, которая обозначает ось человеческого действия, мышления, взгляда, оценки и наименования окружающей действительности. Такой способ профилирования мира показан в статье применительно к древнейшим собственным именам, то есть созданным спонтанно, а также новейшим, созданным в процессе их сознательного создания.

ангел, дьявол, дьявол, антропонимы, топонимы, хрематонимы

Mariusz RUTKOWSKI

(Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Polska)

Мариуш Рутковски

(Варминско-Мазурский университет в Ольштыне, Польша)

Metodologie onomastyczne a kultura

Związki między nazwami a kulturą są wielowymiarowe, odciskają one również wyraźne piętno na praktyce badania nazw. W referacie zostaną przedstawione metody onomastyczne w kontekście ujawniania relacji między nazwami a kulturą. Szeroko pojęta kultura jest obecna niemal we wszystkich badaniach onomastycznych, ale niektóre z tych metod bardziej świadomie ją eksponują w taki sposób, że staje się dominantą metodologiczną. Akcent zostanie położony na te właśnie metodologie, ich narzędzia, sposoby opisu nazw i efekty badań w postaci wniosków o charakterze ogólnokulturowym.

metodologia, praktyka badawcza, kultura

The influence of culture on the onomastic research methodology

The nature of the relationship between proper names and culture is multi-dimensional. The paper analyses how this interplay influences the methodology selected to research proper names. Culture, in a broad sense, impacts all branches of onomastic research. However, it appears that cultural influences are more typical for some methodologies. The present project is focused on these methodologies, including tools, methods of proper name description, and general results.

Methodology, research, culture

Ономастические методологии и культура

Отношения между наименованиями и культурой многогранные, они также оставляют четкий след в практике исследования имен. В статье представлены ономастические методы в контексте выявления связи между именами и культурой. Широко понимаемая культура присутствует почти во всех ономастических исследованиях, но некоторые из этих методов более сознательно раскрывают ее таким образом, что она становится методологической доминантой. Акцент будет сделан на этих самых методологиях, их инструментах, методах описания имен и результатах исследований в форме общекультурных выводов.

методология, исследовательская практика, культура

Larisa SADOVA (Średnia Szkoła I-III stopnia w Baivsku, Ukraina)

Лариса Садова (Баївська ЗОШ І-ІІІ ст)

Specyfika wiejskich imion obwodu wołyńskiego drugiej połowy XIX wieku: wpływ kalendarza kościelnego na imię dziecka jako początkowy motyw nominacji

Artykuł analizuje imiona noworodków we wsiach Brany i Rżyszczów według „Księgi Metrycznej z lat 1971-1891”. Określa się stopień wpływu kalendarza kościelnego na wybór imienia dla noworodków.

antroponim, antroponimia, imię, kalendarz kościelny

Rural names in Volyn Oblast in the second half of the 19th century: the influence of the liturgical calendar on name selection

The article analyses the names of newborns in the villages of Brany and Rzyscow recorded between 1871 and 1891. More specifically, the study was initiated in an effort to scrutinise the impact of the liturgical calendar on name selection.

Anthroponym, anthroponymy, first name, liturgical calendar

Специфіка сільського іменника півдня Волинської області другої половини XIX ст: вплив церковного календаря на називання дитини як визначальний мотив номінації

У статті проаналізовано імені новонароджених у селах Брані та Ржищів за „Метричною книгою 1871-1891 рр”. Визначено ступінь впливу церковного календаря на вибір імені для новонароджених.

Антропонім, антопонімія, ім'я, церковний календар

Mirosława SAGAN-BIELAWA

(Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Polska)

Мирослава Саган-Белява

(Ягеллонский университет в Кракове, Польша)

Między Galicją a Małopolską. Zmiany w nazewnictwie na przykładzie zawartości „Gazety Lwowskiej” z lat 1918-1923

Referat omawia frekwencję, wariantywność i zakres nazw Małopolska i Galicja oraz wyrazów pochodnych w zróżnicowanych gatunkowo tekstuach publikowanych w dzienniku „Gazeta Lwowska”. W okresie formowania się ustroju i granic II Rzeczypospolitej nazwa Galicja stosowana w okresie zaborów była stopniowo zastępowana przez nazwę Małopolska, która stała się symbolem zerwania z austriacką przeszłością i miała podkreślać związek obszaru byłej Galicji z Polską. Ten proces przechodzenia od jednej nazwy do drugiej zostanie pokazany na przykładzie zawartości sześciu kolejnych roczników „Gazety Lwowskiej” (od 1918 r., czyli od ostatniego roku wojny, do roku 1923, kiedy Konferencja Ambasadorów oficjalnie zatwierdziła granice wschodnie państwa polskiego).

nazwy geograficzne, funkcja nazw własnych, Druga Rzeczpospolita, „Gazeta Lwowska”, język prasy

The evolution of proper names used in Gazeta Lwowska between 1918 and 1923

The paper investigates the frequency and variability of the names Galicia and Małopolska (and their derivatives) in various texts published in Gazeta Lwowska. During the formation of the political system and borders of the Second Polish Republic, the name Galicia was gradually replaced by the name Małopolska, a symbol of severing ties between Poland and Austria. The shift is portrayed based on the texts published in Gazeta Lwowska, starting from the last year of the war (1918) till 1923, when the eastern borders of Poland were finally approved.

geographic names, the function of proper names, the Second Polish Republic, Gazeta Lwowska, the language of the press

Между Галицией и Малой Польшей. Изменения в номенклатуре на примере содержания "Львовской газеты" за 1918-1923 гг.

В статье обсуждается частота, вариативность и диапазон названий Малая Польша и Галиция (Галичина), а также производные слова в текстах различных жанров, публикуемых в ежедневной газете «Львовская газета». Во время формирования политической системы и границ Второй Речи Посполитой название Галиция, использовавшееся во время разделов, было постепенно заменено названием Малая Польша, которое стало символом разрыва с австрийским прошлым и должно было подчеркнуть отношения между терриориями бывшей Галиции и Польши. Этот процесс перехода от одного названия к другому будет проиллюстрирован содержанием шести лет изданий подряд «Львовской газеты» (с 1918 года, то есть с последнего года войны, до 1923 года, когда Конференция послов окончательно утвердила восточные границы польского государства).

географические названия, функция имен собственных, Вторая Речь Посполитая, «Львовская газета», язык прессы

**SHAPOSHNIKOV Aleksandr (Instytut Języka Rosyjskiego
im. W.W. Winogradowa Rosyjskiej Akademii Nauk)**

**Шапошников Александр (Институт русского языка
им. В. В. Виноградова РАН)**

Wspólnota huńska Akatzirów / Ohotzirów i turańska onomastyka północno-wschodniej Polski

Celem wystąpienia jest szczegółowa analiza w ujęciu semazjologicznym wczesnośredniowiecznej społeczności huńskiej Akatsirov / Okhotsir na północno-wschodnich peryferiach Polski wczesnopiastowskiej. Uogólnione są interpretacje etymologiczne nazewnictwa (ethnonimy, eponimy, antroponimy, toponimy) i danych apelacyjnych pochodzenia turańskiego (wschodnioirańskiego) ze stanów językowych staropolskich z lat 700-950 i staropolskich z lat 1000-1250. Turańskie dziedzictwo językowe i kulturowe ujawnia się w ogólnopolskim obszarze językowym i kulturowym.

semazjologia, etymologia, wspólnota etniczna, ethnonim, eponim, antroponim, toponim, etymon, apelatyw, turański (wschodnioirański), „sarmacki”, staropolski, stan językowy, obszar językowo-kulturowy.

The Akatziri and Ohotziri tribes – names of Turanian origin in north-eastern Poland

The paper is devoted to a semasiological analysis of proper names used by the Akatziri and Ohotziri tribes, who lived in north-eastern Poland at the beginning of the Piast dynasty. The paper analyses the etymology of selected ethnonyms, eponyms, anthroponyms, and toponyms in two timeframes, namely from 700 to 950 and from 1000 to 1250. It was concluded that it is possible to identify the influences of Turanian origin in the Polish language and culture.

Semasiology, etymology, ethnic community, ethnonym, eponym, anthroponym, toponym, Turanian, Sarmatian, linguistic and cultural area

Гуннская общность Акациров/ Охочириов и туранская ономастика Северо-восточной Польши

В докладе подробно исследуется в семасиологическом плане раннесредневековая гуннская общность Акациров / Охочириов на северо-восточной периферии древнепольского государства. Обобщаются этимологические толкования ономастических

(этнонимы, эпонимы, антропонимы, топонимы) и апеллятивных данных туранского (восточно-иранского) происхождения древнепольского (700-950 гг.) и старо-польского (1000-1250 гг.) языковых состояний. Выявляется туранское языковое и культурное наследие в обще-польском лингво-культурном ареале.

семасиология, этимология, этническая общность, этноним, эпоним, антропоним, топоним, этимон, апеллятив, туранский (восточно-иранский), „сарматский”, древнепольский, старо-польский, языковое состояние, лингво-культурный ареал.

Andrzej SIERADZKI

(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)

Анджей Серадски

(Университет Адама Мицкевича, Польша)

Nazwy niedziel w kalendarzu katolickim oraz greckokatolickim i prawosławnym

Nazwy niedziel mają podwójną motywację: z jednej strony są to przypisane do danej niedzieli obchody liturgiczne, z drugiej przyjęty w danym kalendarzu liturgicznym podział roku. Te dwa czynniki nakładają się na podstawową dla poszczególnych wyznań tradycję nazewnictwa, która wywodzi się z języka łacińskiego i greckiego. W znacznie mniejszym zakresie na kształt językowy nazwy ma wpływ tradycja lokalna. W referacie przedstawiam, jak wspomniane czynniki kształtują nazewnictwo niedziel w języku polskim, rosyjskim, ukraińskim i bułgarskim.

nazwy niedziel, motywacja nazwy, kalendarz liturgiczny, katolicyzm, prawosławie, grekokatolicyzm

Liturgical proper names of Sundays in Catholic, Greek Catholic, and Orthodox calendars

The proper names selected for Sundays may perform two primary functions, namely to inform of a liturgical celebration assigned to a given Sunday and to divide the liturgical calendar. The influence of these two factors on the linguistic shape of a name is much stronger than the impact of a local tradition. The paper investigates the impact of the above-mentioned factors on proper names in Polish, Russian, Ukrainian and Bulgarian languages.

Sunday proper names, motives, liturgical calendar, Catholicism, Greek Catholic Church, Orthodox Church

Названия воскресенья в католическом, грекокатолическом и православном календаре

Названия воскресенья имеют двойную мотивацию: с одной стороны, это литургические праздники, назначенные на данное воскресенье, а с другой стороны, разделение года, принятые в данном литургическом календаре. Эти два фактора пересекаются с основной традицией наименования, происходящей из латинского и греческого языков. Местная традиция оказывает гораздо меньшее влияние на языковую форму названия. В статье я представляю, как вышеупомянутые факторы формируют наименования воскресенья на польском, русском, украинском и болгарском языках.

наименования воскресенья, мотивация названия, литургический календарь, католицизм, православие, грекокатолицизм

Adam SIWIEC

(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)

Адам Сивец

(Университет Марии Кюри-Склодовской в Люблине, Польша)

Między powielaniem wzorów i językową inwencją. Uwagi do opisu nazw w mieście związanych ze środkami konsumpcji

Przedmiotem wypowiedzi jest refleksja nad dwiema przeciwnymi tendencjami, które dają o sobie znać w nazywaniu obiektów miejskich identyfikowanych ze środkami konsumpcji. Pierwsza z nich łączy się z wprowadzaniem do obiegu nazw według określonego wzoru (układających się w serie, mających charakter modelowy w szerokim rozumieniu) i z działaniem różnych semiotycznych konwencji, druga przejawia się w dążeniu do niepowtarzalności w nominacji i w postawieniu na onimiczną inwencję. Ta ostatnia daje o sobie znać zwłaszcza w nazwach jako komunikatach i wystąpieniach językowych, które mają służyć reklamie i które cechuje samozwrotność właściwa tekstem reklamowym.

wzory nazewnicze, konwencje, inwencja onimiczna, nazwy w mieście, środki konsumpcji

Duplication of patterns and linguistic innovation. Urban proper names related to consumer goods

The analysis concerns two opposing naming tendencies in the proper names selected for urban objects. In the first trend, the names are created according to a specific pattern (names are arranged in series), making use of various semiotic conventions. The second trend, on the other hand, favours innovative, unique proper names, which serve advertising purposes.

Naming tendencies, conventions, onymic innovation, proper names of urban objects, consumer goods

Между дублированием шаблонов и лингвистической изобретательностью. Примечания к описанию городских названий, относящихся к средствам потребления

Предмет выступления - размышление о двух противоположных тенденциях, которые проявляются в именовании городских объектов, отождествляемых со средствами потребления. Первый связан с введением в оборот имен по определенной схеме (выстроены последовательно, имеют модельный характер в широком смысле) и с действием различных семиотических условностей, второй проявляется в стремлении к уникальности в номинации и в творческой изобретательности. Последнее особенно заметно в именах в виде сообщений и лингвистических утверждений, которые предназначены для использования в рекламных целях и характеризуются саморефлексивностью, характерной для рекламных текстов.

образцы наименований, условности, онимическая изобретательность, названия в городе, средства потребления

Robert SŁABCZYŃSKI (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
Роберт Слабчинский (Жешувский университет, Польша)

Symptomy pogranicza – na przykładzie mikrotoponimii Beskidu Nielskiego

Celem referatu jest opis mikrotoponimów na pograniczu polsko-słowackim. Materiał badawczy pochodzi z kilkunastu miejscowości położonych w południowo-wschodniej części powiatu krośnieńskiego, czyli z obszaru zamieszkianego przed II wojną światową głównie przez Łemków, a także Polaków, Żydów, Romów i Słowaków. Punkt wyjścia do analizy zgromadzonego nazewnictwa stanowi ujęcie mikrotoponimu, które uwzględnia definiowane na gruncie semiotyki pojęcie znaku jako symptomu, indeksu,

wskaźnika [Ch. Pierce, T. Milewski, D. Chandler]. W takim ujęciu mikrotoponimy można interpretować jako znaki językowe ujawniające zjawiska, procesy związane z przebywaniem obok siebie grup ludzi różniących się językiem, kulturą, wyznaniem. W referacie zostaną przedstawione wybrane zagadnienia dotyczące mikrotoponimów jako symptomów pogranicza etnicznego, językowego, religijnego, socjokulturowego.

mikrotoponim, pogranicze, symptom

Microtoponyms of the Low Beskids

The main aim of the paper is to analyse the microtoponyms typical for the area of the Polish-Slovak border. The data were sourced from several towns in the south-eastern part of the Krosno district. Before World War II, the area was inhabited by the Lemkos, Poles, Jews, Slovaks, and the Romani people. To analyse the microtoponyms, the approach suggested by Pierce et al. was used (in this approach, microtoponyms can be interpreted as linguistic signs revealing phenomena and processes related to coexisting groups of people who differ in terms of language, culture, and religion). In the paper, microtoponyms are described as signs of ethnic, linguistic, religious, and socio-cultural borders.

Microtoponym, borderlands, symptom

Симптомы приграничья – на примере микротопонимии Низких Бескидов

Статья представляет собой попытку проанализировать механизмы использования образа собственных детей представителями польского шоу-бизнеса для создания нового, более привлекательного индивидуального качества, т.е. персонального маркетинга. Дети становятся так называемой опорой компетентности; реквизитом повседневной жизни, благодаря которому знаменитости отечественного шоу-бизнеса завоевывают расположение публики. Ребенок – один из «гаджетов». О безличном обращении с детьми, по мнению психологов и социологов, свидетельствуют нетрадиционные имена, даваемые потомкам. Будут проанализированы оригинальные / ультрасовременные имена детей отечественных знаменитостей, таких как Вивьен Вена, Леа, Мия или Аликиа Илия.

языковая мода, знаменитость, самореклама, антропоним, собственное имя

Pavel SKORUPA
(Instytut Języka Litewskiego, Wilno, Litwa)
Павел Скорупа (Институт литовского языка)

Motywacje nazewnicze i semantyka współczesnych opozycji toponimycznych powiatu wileńskiego na podstawie przestrzennego położenia obiektu

Celem wystąpienia jest przedstawienie motywacji nazewniczych i semantyki wybranych opozycji toponimycznych powiatu wileńskiego w ujęciu synchronicznym i diachronicznym. Analiza została dokonana na podstawie przestrzennego położenia obiektów; względne położenie jest cechą wspólną dla każdej klasy toponimów: oiknimów, potamonimów, limnonimów, itp.

Na poziomie gramatycznym wskazuje na to zestawienie nazwy przedrostkowej z nazwą nieoznaczającą, podczas gdy w przypadku pełnych i niepełnych opozycji toponimycznych „górne” lub „dolne” umiejscowienie obiektu w przestrzeni może być wyrażane za pomocą przymiotników jakościowych, np. ukštasis „wysoki; wyższy” – žemasis „niski; niższy”, kalninis ‘góry/wzgórza’ – klöninis ‘doliny’. W wielu rejonach toponimy podlegają przekształceniom na skutek współoddziałania kultur i języków.

Motywacje nazewnicze, opozycje toponimiczne, gramatyczne opozycje toponimiczne, toponimy w ujęciu diachronicznym i synchronicznym

Motivation and Semantics of the Present-day Vilnius County Toponym Oppositions Based on the Concept of the Object's Position in Space

The report presents both synchronic and diachronic analysis of the motivation and semantics of the selected present-day Vilnius County lexical and grammatical toponym oppositions based on the concept of position in space. The relative position of objects in space is characteristic of merely any class of toponyms: oikonyms, potamonyms, limnonyms, etc. At the grammatical level this is indicated by the correlation of the prefix derived name with the unmarked name in opposition, whereas in both complete and incomplete lexical toponym oppositions, the „upper” or „lower” position of the objects is expressed by the antonymic correlation of pronominal qualitative adjectives Lith. aukštasis ‘the high; higher’ – žemasis ‘the low; lower’, simple qualitative adjectives Lith. áukštas ‘high’ – žēmas ‘low’, and Lith. kalninis ‘of the mountain/hill’ – klöninis ‘of the valley’. In many cases, toponyms of the region are affected by language interactions due to cultural periphery and long-term multilingualism of the local population.

toponym semantics, toponym motivation, toponym lexical oppositions, toponym grammatical oppositions, toponym synchronic and diachronic analysis

Мотивы наименований и семантика современных топонимических противопоставлений Вильнюсского округа на основе пространственного расположения объекта

Цель выступления - представить мотивы наименований и семантику избранных топонимических противопоставлений Вильнюсского округа с синхронной и диахронической точки зрения. Анализ производился на основе пространственного расположения объектов; относительное положение - это характеристика, общая для каждого класса топонимов: ойкнимов, потамонимов, лимнонимов и т.д.

На грамматическом уровне это указывается сопоставлением префикса имени с необозначенным названием, тогда как в случае полных и неполных топонимических противопоставлений может быть выражено «верхнее» или «нижнее» расположение объекта в пространстве качественными прилагательными, например *ukštasis* „высокий; высший”- *žemasis* „низкий; нижний”, *kalniniš* 'горы / холмы' - *klōninis* 'долины'. Во многих регионах топонимы трансформируются в результате взаимодействия культур и языков.

мотивы наименований, топонимические противопоставления, грамматические топонимы, топонимы в диахронических и синхронных терминах

Katarzyna SKOWRONEK (Instytut Języka Polskiego,
Polska Akademia Nauk, Kraków, Polska)

Катажина Сковронек (Институт польского языка Польской
академии наук, Краков, Польша)

Nazwy własne jako symptomy kultury (popularnej)

W referacie autorka przedstawia koncepcję symptomatologii kultury (M. Garber). Ukazuje też propozycję badania onimicznych znaków funkcjonujących w obrębie kultury popularnej jako pewnych symptomów zachowań, postaw, emocji współczesnego człowieka. Prezentuje możliwości takich studiów zarówno z perspektywy onomastycznej, jak i kulturoznawczej. Wskazuje na te teksty/dyskursy/przestrzenie kultury popularnej, w której tego typu analizy nazewnictwa mogłyby być szczególnie istotne.

onomastyka, kulturoznawstwo, nazwy własne jako symptomy, kultura popularna, kultura partycipacji

Proper names as symptoms of culture

The paper adopts the methodology outlined by M. Garber and analyses proper names as cultural referents. In the study, proper names are perceived as symptoms of human behaviour, attitudes, and emotions. The paper outlines future research avenues for onomastic and cultural studies by indicating which texts, discourses, and aspects of popular culture are suitable for such an analysis of proper names.

onomastics, cultural studies, proper names as symptoms of culture, pop culture, culture

Имена собственные как признаки культуры

В статье автор представляет концепцию симптоматологии культуры (М. Гарбер). В статье представлено предложение исследования онимических знаков, функционирующих в рамках массовой культуры как определенных симптомов поведения, отношений и эмоций современного человека. В нем представлены возможности таких исследований как с точки зрения ономастики, так и с точки зрения культурологии. Он указывает на те тексты / дискурсы / пространства популярной культуры, в которых этот тип анализа наименований может быть особенно важен.

ономастика, культурология, имена собственные как симптомы, популярная культура, культура участия

Anetta Bogusława STRAWIŃSKA
(Uniwersytet w Białymostku, Polska)
Анетта Богуслава Стравинская
(Белостокский университет, Польша)

Modne imiona dzieci polskich celebrytów. Perspektywa kulturowa

Artykuł jest próbą analizy mechanizmów wykorzystywania wizerunku własnych dzieci przez przedstawicieli polskiego show biznesu w kreowaniu nowej atrakcyjniejszej indywidualnej jakości, to znaczy marketingu osobistego. Potomstwo staje się tak zwanyimi rekwizytami kompetencji; rekwizytami życia codziennego dzięki, którym reprezentanci rodzimego ce-

lebrity pozyskują przychylność audytoria. Dziecko to jeden „z wielu gądżetów”. O przedmiotowym traktowaniu dzieci, zdaniem psychologów i socjologów, świadczy nadawanie potomstwu niekonwencjonalnych imion. Analizie poddane zostaną oryginalne/ekstranowoczesne imiona dzieci rodzinnych celebrytów typu: Vivienne Vienna, Lea, Mia czy Alikia Ilia.

moda językowa, celebrity, autopromocja, antroponim, nazwa własna

A cultural analysis into non-traditional children names of Polish celebrities.

The article analyses the use of children's image in building a more attractive personal brand among Polish celebrities. In this form of marketing, a child becomes an everyday prop, a gadget, allowing a celebrity to target a specific audience. According to psychologists and sociologists, selecting unconventional names is a sign of objectification. Several different names are analysed, including Vivienne Vienna, Lea, Mia or Alikia Ilia.

Language trends, celebrity, auto-promotion, anthroponym, proper name

Модные имена детей польских знаменитостей. Культурная перспектива

Статья представляет собой попытку проанализировать механизмы использования образа собственных детей представителями польского шоу-бизнеса для создания нового, более привлекательного индивидуального качества, т.е. персонального маркетинга. Дети становятся так называемой опорой компетентности; реквизитом повседневной жизни, благодаря которому знаменитости отечественного шоу-бизнеса завоевывают расположение публики. Ребенок - один из «гаджетов». О безличном обращении с детьми, по мнению психологов и социологов, свидетельствуют нетрадиционные имена, даваемые потомкам. Будут проанализированы оригинальные / ультрасовременные имена детей отечественных знаменитостей, таких как Вивьен Вена, Леа, Мия или Аликиа Илия.

языковая мода, знаменитость, самореклама, антропоним, собственное имя

Dorota SUSKA (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy
im. Jana Długosza w Częstochowie, Polska)

Дорота Суска (Университет гуманитарных и естественных наук
им. Яна Длугоша в Ченстохове, Польша)

Funkcje dyskursywne nazw własnych w osiemnastowiecznych gazetach rękopiśmiennych

Przedmiotem analiz są teksty polskich gazet rękopiśmiennych pierwszej i drugiej połowy 18. wieku., celem „mediolingwistyczny opis stosowanych w nich nazw własnych. W wieku 18. miał miejsce dynamiczny proces transformacji listu informacyjnego do formy listu publicznego (rozpo-wszechnianego w kręgach korespondencyjnych), który w II połowie 18 w. uzyskał już status formy prasowej. W tym okresie (do lat 80.) listowne gazety odgrywały istotną rolę w komunikacji społecznej i tworzyły alterna-tywny (wobec prasy drukowanej) obieg informacyjny. W referacie przed-stawiany jest dyskursywny potencjał nazw własnych w strukturze rękopi-śmiennych gazet. Nazwy osobowe i miejscowe były m.in. elementami zmieniającej się ramy teklowej (nagłówki epistolarne i prasowe, zakoń-czenia), stawały się wykładnikami prasowości listów” jako sygnały wiary-godności przekazu (incipity źródłowe), sygnały określonego ujęcia treści (informacyjnego, publicystycznego, tabloidowego). Ich rolę wiązać można zatem z kształtowaniem się praktyk komunikacyjnych charakterystycznych dla nieoficjalnego dyskursu prasowego, reprezentowanego przez gazety rę-kopiśmienne (listy-gazety).

18.wiek, listy informacyjne, listy-gazety, gazety rękopiśmienne, nieoficjalny obieg informacji

The discursive function of proper names in 18th-century handwritten newspapers

The paper is devoted to a mediolinguistic description of proper names used in Polish handwritten newspapers of the 18th century. The 18th century was the era of rapid transformations, including the shift from informative letters towards public letters. Until the 1780s, handwritten newspapers were an essential part of social communication and constituted an alternative to the printed press. In the article, the discursive potential of proper names ex-cerpted from handwritten newspapers is analysed. More specifically, proper names were used to create a frame for a text (epistolary headlines and end-ings), to add to the credibility of a text, or to signal the character of the newspaper's contents (informative, journalistic, tabloid etc.). It was con-

cluded that proper names, to a large margin, shape the communication practices typical for unofficial press discourse, including handwritten newspapers.

18th century, informative letters, handwritten newspapers, unofficial press

Дискурсивные функции имен собственных в рукописных газетах XVIII века

Предметом анализа являются тексты польских рукописных газет первой и второй половины XVIII века с целью медиолингвистического описания используемых в них имен собственных. В XVIII веке происходил динамичный процесс трансформации информационного письма в публичное письмо (распространяемое в заочных кругах), которое во второй половине 18 века уже получило статус печатной формы. В этот период (до 80-х годов) газеты в форме письменной корреспонденции играли важную роль в социальной коммуникации и создавали информационный обмен (как альтернатива печатной прессе). В статье представлен дискурсивный потенциал имен собственных в структуре рукописных газет. Личные имена и географические названия были, среди прочего, элементами изменяющегося текстового фрейма (эпистолярные и пресс-заголовки, окончания) стали экспонентами пресс-характера писем как сигналы достоверности сообщения (исходные инципиты), сигналы особого подхода к содержанию (информационного, публицистического, таблоидного). Таким образом, их роль может быть связана с развитием коммуникативных практик, характерных для дискурса неофициальной прессы, представленного рукописными газетами (газетными письмами).

18 век, информационные письма, газетные письма, рукописные газеты, неофициальное распространение информации

Joanna SZCZEPĀŃSKA (Serbski Institut, Niemcy)
Иоанна Щепаньска (Сербский институт)

Dolnoserbske mjenja | Niedersorbische Namen – serwis internetowy poświęcony dolnolużyckim nazwom własnym

W roku 2020 chociebuski oddział Instytutu Łużyckiego rozszerzył poświęcony językowi dolnołużyckiemu portal dolnoserbski.de | niedersorbsisch.de o serwis gromadzący informacje na temat dolnołużyckich nazw własnych. Korzysta on z wyników wcześniejszych projektów Instytutu, wprowadza

także nowe opracowanie i udostępnienie w wygodnej hipertekstowej formie materiału onomastycznego zebranego ze starych i nowych źródeł. Istotnym aspektem projektu (a także sorabistyki w ogóle) jest wielokulturowy kontekst i związane z nim wyzwania. Problematyka ta obejmuje tak różne zagadnienia, jak np. *funkcjonalna relacja pomiędzyłużyckim a niemieckim wariantem nazwy *normalizacja pisowni nazw własnych (szczególnie nazwisk) *nieprzekładalność pewnych kategorii słowotwórczych *niezgodność systemów opisu na poziomie ontologicznym *wreszcie wielojęzyczna konstrukcja interfejsu użytkownika. Planowane jest rozszerzenie serwisu o egzonimy, przy czym należy dodatkowo wziąć pod uwagę wyjątkowe uwarunkowania geopolityczne Łużyc oraz skomplikowane związki j. dolnołużyckiego nie tylko z j. niemieckim ale także z siostrzanym górnolużyckim.

dolnołużycki, niemiecki, dwujęzyczność, wielokulturowość, toponimy, antroponimy, popularyzacja wiedzy

Dolnoserbske mjenja | Niedersorbische Namen – a website dedicated to proper names in the Lower Sorbian language

In 2020, a decision was made at the Sorbian Institute to upgrade the dolnoserbski.de | niedersorbisch.de website with an additional section dedicated to the study of proper names in the Lower Sorbian language. Based on the former studies conducted at the Institute, the new section organises the onomastic material in a highly convenient, hypertextual form. Bearing in mind the multicultural context of the project, the Institute had to address several issues concerning, for example, the functional relationship between the Sorbian and German variants of a proper name, spelling standardisation (e.g. surnames), the lack of compatible word-formation processes, or a multilingual user interface. Additionally, the Institute plans to upgrade its resources with exonyms. However, due to the complicated nature of the relationship between the Lower Sorbian language with German and the Upper Sorbian language, this is highly challenging a task.

Lower Sorbian language, German, bilingualism, multiculturalism, toponyms, anthroponyms

Дольносербске Менъя | Niedersorbische Namen – веб-сайт, посвященный нижнелужицким именам собственным

В 2020 году филиал Лужицкого института расширил портал dolnoserbski.de, посвященный нижнесорбскому (нижнелужицкому) языку | Niedersorbisch.de за службу, которая собирает информацию о нижнесорбских именах собственных. Он использует результаты

предыдущих проектов Института, представляет новую разработку и делает доступным в удобной гипертекстовой форме ономастический материал, собранный из старых и новых источников. Важным аспектом проекта (как и исследований сорбов в целом) является мультикультурный контекст и проблемы, связанные с ним. Эти проблемы включают в себя такие различные проблемы, как, например, * функциональная связь между сорбским и немецким вариантами имени * стандартизация написания имен собственных (особенно фамилий) * несовместимость определенных категорий словообразования * несовместимость систем описания в онтологический уровень * наконец, многоязычная конструкция пользовательского интерфейса. Планируется расширить веб-сайт экзонимами, дополнительно учитывая уникальные geopolитические условия Лужицы и сложные отношения нижнелужицкого языка не только с немецким, но и с родственным ему верхнелужицким.
нижнелужицкий, немецкий, двуязычие, мультикультурализм, топонимы, антропонимы, популяризация знаний

Anna SZCZĘSNY (Uniwersytet Warszawski, Polska)
Анна Шченсны (Варшавский университет, Польша)

Eklezionimy w tłumaczeniu i w działaniach paratranslatorskich (na przykładach z języka rosyjskiego i polskiego)

Referat poświęcony jest specyfice eklezionimów w kontekście przekładu pisemnego oraz w działaniach paratranslatorskich, rozumianych jako zbiegi stosowane wyłącznie w odniesieniu do wybranych elementów tekstu, który nie jest tłumaczony, lecz tworzony w języku ojczystym autora. Na wstępie autorka omawia pokrótkę miejsce eklezionimów wśród onimów, szczególnie ich powiązania z hagionimami, heortonimami oraz ikonimami (jak również z chrematonimami), zwracając uwagę na te ujęcia onomastyczne, które mogą być zastosowane w przekładzie pisemnym tekstów nie-literackich na jego różnych etapach (analizy wstępnej, ustalania ekwiwalencji, technik tworzenia odpowiedników). Autorka wyróżnia czynniki determinujące wybory tłumacza, w tym wariantywność, oficjalność-nieoficjalność nazwy, kryterium obrządku. Przykłady dotyczą kontaktów kulturo-wo-językowych w parze języków rosyjski / polski i tłumaczeń w obu kierunkach.

eklezjonim, hagionim, heortonim, ikonim, chrematonim, ekwiivalent uznany, nazwa oficjalna i nieoficjalna, techniki tłumaczeniowe

Translating proper names of sacral objects – a case study of Polish-Russian translations

The paper is devoted to the analysis of proper names of sacral objects in written translations and paratranslational activities. The associations between sacral proper names and other onyms, for example, hagionyms, heortonyms and inconyms are discussed, with emphasis on the onomastic approaches useful in translating non-literary texts (including preliminary analysis, establishing equivalence, and equivalent formation). Several factors which influence the process are identified, including variability and formality of a name. The analysis focuses on Polish-Russian and Russian-Polish translations.

Sacral proper names, hagionym, heortonym, iconym, chrematonymy, equivalents, official and unofficial names, translation techniques

Экклезионимы в переводческой и парапереводческой деятельности (на примере русского и польского языков)

Статья посвящена специфике экклезионимов в контексте письменного перевода и парапрансляционной деятельности, понимаемой как процедуры, применяемые только к избранным элементам текста, который не переведен, но написан на родном языке автора. Вначале автор кратко обсуждает место экклезионимов среди онимов, особенно их связь с хагионимами, иортонимами и иконимами (а также с хрематонимами), обращая внимание на те ономастические подходы, которые могут быть использованы в письменном переводе нелитературных произведений на различных этапах (предварительный анализ, установление эквивалентности, приемы создания эквивалентов). Автор различает факторы, определяющие выбор переводчика, в том числе вариативность, официальность и неофициальность имени, и критерий обряда. Примеры касаются культурных и языковых контактов в языковой паре русский / польский, а также переводов в обоих направлениях.

экклезионимы, хагионим, иортоним, иконим, хрематоним, признанный эквивалент, официальное и неофициальное название, методы перевода

Pavel ŠTĚPÁN

(Instytut języka czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej)

Павел Штепан (Институт чешского языка Академии наук
Чешской Республики)

Ocena słowiańskich imion w Instytucie języka czeskiego. Aspekty ilościowe, socjolingwistyczne i ortograficzne

Artykuł oparty jest na materiałach działu onomastyki Instytutu języka czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej, v. v. i., w Pradze, który od 2009 r. sprawdza imiona i nazwiska w celu ich wpisu do rejestru urodzeń i dokumentów osobistych. W szczególności zostanie zwrócona uwaga na omarwiane imiona pochodzące z poszczególnych języków słowiańskich. Zostaną podane główne cechy ilościowe analizowanego materiału. Nacisk zostanie położony również na poszczególne aspekty socjolingwistyczne (w szczególności na pochodzenie zgłaszających, ich stosunek do konkretnych imion i języków). Ponadto na szczególną uwagę zasługują również problemy ortograficzne związane z rejestracją imion pochodzących z języków używających cyrylicę.

antroponymy, imiona, socjolingwistyczne aspekty wyboru imion, transkrypcja imion z cyrylicy

K posuzování slovanských rodných jmen v Ústavu pro jazyk český. Aspekty kvantitativní, sociolinguistické i pravopisné

Příspěvek vychází z materiálu oddělení onomastiky Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., v Praze, které od roku 2009 ověřuje rodná jména a příjmení pro účely jejich zápisu do matričních a osobních dokladů. Konkrétně bude pozornost věnována posuzovaným rodným jménům pocházejícím z jednotlivých slovanských jazyků. Bude podána základní kvantitativní charakteristika analyzovaného materiálu. Důraz bude dále kladen na jeho vybrané sociolinguistické aspekty (zejména původ žadatelů, jejich postoj ke konkrétním jménům a jazykům). Zvláštní pozornost dále zasluhují pravopisné problémy spojené se zápisem jmen pocházejících z jazyků užívajících cyrilici.

antroponyma, rodná jména, sociolinguistické aspekty volby rodných jmen, transkripce jmen z cyrilice

An investigation into the issues related to Slavonic names in the records of the Institute of the Czech Language

Since 2009, the Institute of the Czech Language has been actively involved in the verification and documentation of first names and surnames. The names of Slavonic origin were excerpted from the database and subjected to analysis. The article investigates the frequency of names and the sociolinguistic aspects of name selection (nationality of applicants and their attitude towards specific names and languages). Additionally, the spelling difficulties stemming from the conversion from the Cyrillic alphabet are also analysed and discussed.

Anthroponyms, first names, sociolinguistic aspects of name selection, conversion from the Cyrillic alphabet

Оценка славянских имен в Институте чешского языка. Количественные, социолингвистические и орфографические аспекты

Статья основана на материалах отдела ономастики Института чешского языка Академии наук Чешской Республики в Праге, который с 2009 года проверял имена и фамилии на предмет внесения в регистр рождений и личных данных. В частности, внимание будет уделено рассматриваемым именам, происходящим из отдельных славянских языков. Приведены основные количественные характеристики анализируемого материала. Акцент также будет сделан на конкретных социолингвистических аспектах (в частности, происхождении кандидатов, их отношении к конкретным именам и языкам). Кроме того, особого внимания заслуживают проблемы орфографии, связанные с регистрацией имен, происходящих из языков, использующих кириллицу.

*антропонимы, имена, социолингвистические аспекты выбора имен,
транскрипция имен с кириллицы*

Veronika ŠTĚPÁNOVÁ

(Instytut języka czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej)
Вероника Штепанова (Институт чешского языка Академии
наук Чешской Республики)

Problematyka nazw własnych w bazie danych poradni lingwistycznej

Pod koniec 2019 r. udostępniono publicznie internetową bazę danych z odpowiedziami na pytania językowe, za pomocą której pytający kontaktują się z poradnią językową, która od dawna jest kierowana przez dział kultury językowej Instytutu języka czeskiego Akademii Nauk Republiki Czeskiej. W artykule zostaną przedstawione części tej bazy danych, która dotyczy problematyki nazw własnych. Są to więc nie tylko pytania dotyczące pochodzenia i interpretacji proprii, ale także kwestie ich formy graficznej i dźwiękowej, intonacji, transliteracji, a następnie ich standaryzacji, kodyfikacji itp. Dzięki możliwościom szczegółowego filtrowania w dokładnie notowanych wpisach można statystycznie określić ilościowo, które kategorie zapytań o nazwy własne są najczęstsze, a które wręcz przeciwnie, są niedostatecznie reprezentowane. W artykule skupię się także na poszczególnych konkretnych kwestiach, które zasługują na uwagę, na przykład z punktu widzenia motywacji ankietera, standaryzacji/kodyfikacji proprii lub potrzeby interdyscyplinarnego podejścia do tworzenia odpowiedzi na nie (szczególnie w przypadku nazw własnych pochodzących z języków obcych).

nazwy własne, onomastyka, język czeski, baza zapytań językowych, poradnictwo językowe

Problematika vlastních jmen v databázi dotazů jazykové poradny

Na konci roku 2019 byla veřejnosti zpřístupněna on-line databáze odpovědí na jazykové dotazy, s nimiž se tazatelé obracejí na jazykovou poradnu, jejíž provoz dlouhodobě zajišťuje oddělení jazykové kultury Ústavu pro jazyk český AV ČR. Příspěvek představí ty části této databáze, do nichž spadá problematika vlastních jmen. Jedná se tedy nejen o dotazy týkající se původu a výkladu proprií, ale i o otázky jejich grafické a zvukové podoby, skloňování, přechylování, dále pak jejich standardizace a kodifikace atp. Díky možnostem podrobného filtrování v detailně anotovaných záznamech lze statisticky kvantifikovat, které kategorie dotazů na vlastní jména jsou vysoce frekventované a které naopak málo zastoupené. Příspěvek se zaměří i na vybrané konkrétní dotazy, které jsou pozoruhodné např. z hlediska motivace tazatele, z pohledu standardizace/kodifikace proprií nebo kvůli nutnosti interdisciplinárního přístupu při tvorbě odpovědí na ně (zejména v případě vlastních jmen pocházejících z cizích jazyků).

vlastní jména, onomastika, čeština, databáze jazykových dotazů, jazykové poradenství

Issues with proper names – a case study of the language clinic database

In 2019, the Institute of the Czech Language at the Czech Academy of Sciences published the list of questions directed to the language clinic run by the Institute. The article concentrates on the queries related to the study of proper names, including the origins, interpretation, graphical and sound representation, intonation, transliteration, and codification. Several filters were incorporated in the database so that a user can effortlessly establish which questions concerning proper names are the most common. Several issues are raised in the article, including standardisation and codification of proper names, researchers' motivation, or the need for an interdisciplinary approach while addressing such queries. The latter is of particular importance for explaining the origins of foreign proper names.

Proper names, onomastics, the Czech language, language clinic database, language clinic

Проблема имен собственных в базе лингвистической консультации

В конце 2019 года онлайн-база данных с ответами на языковые вопросы стала общедоступной, через которую опрашивающие связываются с языковой консультацией, которой долгое время руководит отдел лингвистической культуры Института чешского языка Академии Наук Чехии. В статье будут представлены части этой базы данных, которые касаются вопроса имен собственных. Следовательно, это не только вопросы о происхождении и интерпретации *propria*, но и вопросы их графической и звуковой формы, интонации, транслитерации, а затем их стандартизации, кодификации и т. п. Благодаря возможности детальной фильтрации тщательно процитированных записей, можно статистически количественно определить, какие категории запросов на имена собственные являются наиболее распространенными, а какие, наоборот, недостаточно представлены.

В статье я также остановлюсь на конкретных вопросах, которые заслуживают внимания, например, с точки зрения мотивации интервьюера, стандартизации / кодификации *propria* или необходимости междисциплинарного подхода к созданию ответов на них (особенно в случае имен собственных, полученных из иностранных языков).

имена собственные, ономастика, чешский язык, база данных языковых запросов, языковая консультация

Dagmara ŚWIERKOWSKA
(Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska)
Дагмара Сверковска
(Университет Адама Мицкевича в Познани, Польша)

Skąd taka nazwa? O czym mówią pseudonimy przedstawicieli i przedstawicielek polskiej sceny slamerskiej

Turnieje slamerskie odbywają się w Polsce nieprzerwanie od piętnastu lat. Możliwość wykorzystania elementów wykraczających poza te werbalne tj. mowy ciała, interakcji z publicznością, przyciąga twórców reprezentujących różne grupy społeczne. Slamerki i slamerzy przedstawiający podczas turniejów autorskie utwory, przygotowane z myślą o oralnej prezentacji, przybierają często osobliwe pseudonimy (np. Smutny Tuńczyk, Wania Łania, Noicoztego, Wieszcz Leszcz, Raban). Slammerskie imiona mają różnorodny charakter. Czasem ich przybranie determinują względy praktyczne np. chęć zachowania anonimowości, innym razem pseudonimy mają charakter artystyczny: łączą się z poruszonymi w tekstach zagadnieniami i wpływają na kreowanie scenicznej postaci, często alter ego autora. Wykorzystywane antropomimy budzą zainteresowanie odbiorców, którzy próbują dociec, skąd wzięło się dane miano. W planowanym wystąpieniu zwróci uwagę na funkcje pseudonimów polskich twórców związanych ze środowiskiem slamu poetyckiego oraz wyjaśnienie pochodzenia niektórych z nich w oparciu o analizę tych wypowiedzi, które można potraktować jako autoprezentację czy swoistą wizytówkę slamerki lub slamera.

antropomimy, poezja oralna, slam poetycki, analiza dyskursu, socjolingwistyka

An analysis into the nicknames of Polish slam poets

Slam poetry competitions have been held in Poland for the last fifteen years. As such competitions allow performers to use both verbal and non-verbal means of expression, for example, body language or interaction with the audience, more and more people are attracted to this form of art. The performers, who often take quite peculiar nicknames (Smutny Tunczyk, Wania Łania, Noicoztego Wieszcz Leszcz, Raban), present their original compositions during the contests. Whereas some nicknames may be motivated by practical reasons, for example, a desire to remain anonymous, other pseudonyms are artistic in the sense that they are connected with the issues raised in texts or influence the creation of a stage character. This diversity fuels audiences' curiosity, with people delving into the origins of a given

name. As some of the nicknames can be treated as means of self-presentation, the paper represents an attempt to explain the origins of pseudonyms selected by Polish slam poets.

anthroponyms, oral poetry, poetic slam, discourse analysis, sociolinguistics

Откуда это название? О чём говорят прозвища представителей польской слэм-сцены?

Турниры Slammer проводятся в Польше непрерывно уже пятнадцать лет. Возможность использования элементов, выходящих за рамки словесных, т.е. языка тела, взаимодействия с аудиторией, привлекает творческих людей, представляющих различные социальные группы. Слэмеры (женского и мужского пола), представляющие свои оригинальные песни во время турниров, подготовленные с учетом устного выступления, часто получают своеобразные прозвища (например, Smutny Tuńczyk, Wania Łania, Noicoztego, Wieszcz Leszcz, Raban). В именах Slammer есть множество символов. Иногда это определяется практическими причинами, например, желанием оставаться анонимным, иногда псевдонимы являются художественными: они связаны с проблемами, поднятыми в текстах, и влияют на создание сценического персонажа, часто alter ego автора. Используемые антропонимы вызывают интерес получателей, которые пытаются выяснить, откуда взялось это имя. В планируемом выступлении я обращу внимание на функции псевдонимов польских авторов, связанных со средой поэтического слэма, и объясню происхождение некоторых из них на основе анализа этих высказываний, которые можно трактовать как самопрезентацию или как самопрезентацию или своего рода визитную карточку слэмера.

антропонимы, устная поэзия, поэтический слэм, анализ дискурса, социолингвистика

Piotr TOMASIK
(Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska)
Пётр Томасик
(Университет Казимира Великого в Быдгоще, Польша)

Z ziemi włoskiej do Polski – o kulturowych hybrydach na talerzu i w kartonie

Referat poświęć nazwom pizz nadawanych w wybranych pizzeriach w Polsce. Zamierzam zwrócić szczególną uwagę na połączenie elementów obcych i rodzimych. Spodiewam się, że pewnego rodzaju hybrydyzacja nazw gatunków (rodzajów) pizz odpowiadać będzie postrzeganiu tego dnia przez Polaków.

chrematonim, serionim, hybrydyzacja, aspekt kulturowy

Culinary Polish-Italian hybrids

The present study analyses the names of pizzas served in selected Polish pizzerias, with particular attention paid to the combination of foreign and native elements in the name creation process. It is concluded that the hybridisation of pizza types is a direct result of how Polish consumers perceive the dish.

Chrematonymy, hybridisation, cultural aspect

С итальянской земли в Польшу – о культурных гибридах на тарелке и в картонной коробке

Статья представляет названия пицц, которые подают в некоторых пиццериях в Польше. Особое внимание я уделю сочетанию чужих и родных элементов. Рассчитываю, что какая-то гибридизация названий видов (типов) пиццы будет соответствовать восприятию этого блюда поляками.

хрематоним, серионим, гибридизация, культурный аспект

Samuela TOMASIK
(Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska)
Самуэла Томасик
(Университет Казимира Великого в Быдгоще, Польша)

Dziewiętnastowieczna polska chrematonimia marketingowa. Rekonesans badawczy

Podczas swojego wystąpienia chciałabym zaprezentować pierwsze wyniki badań nazw towarów pochodzących z XIX wieku. W XIX wieku obserwowało umasowanie produkcji i wprowadzenie do sprzedaży produktów w znormalizowanych opakowaniach. Było to przejawem standaryzacji, charakterystycznej dla nowoczesnej formy handlu. W warunkach rodzącej się gospodarki rynkowej producenci i dystrybutory towarów zainteresowani byli szybką i masową sprzedażą. Jednym z nowoczesnych narzędzi stymulujących popyt stały się „energiczna” nazwa własna oraz reklama produktu.

chrematonimia marketingowa, nazwy towarów

Marketing chrematonyms in Poland in the 19th century.

The study reports the initial results of the research into the names of goods from the 19th century. At that time, it was possible to observe gradual massification of goods and standardisation of packaging, similar to the present-day trade. To increase the demand for a good, companies relied on inventing “energetic” proper names and intensified product advertising.

Marketing chrematonyms, product names

Польская маркетинговая хрематонимия XIX века. Первоначальное исследование

В своем выступлении я хотела бы представить первые результаты исследования наименований товаров XIX века. В девятнадцатом веке наблюдалось массовое производство и продажа продуктов в стандартной упаковке. Это было проявлением стандартизации, характерной для современной формы торговли. В условиях развивающейся рыночной экономики производители и дистрибуторы товаров были заинтересованы в быстрых и массовых продажах. Одним из современных инструментов стимулирования спроса стало «энергичное» фирменное наименование и реклама продукта.

маркетинговая хрематонимия, наименования товаров

Maria TRAWIŃSKA (Instytut Slawistyki PAN, Polska)

Мария Травинская

(Институт славистики Польской академии наук, Польша)

Kształtowanie się nazwisk Wielkopolan (na podstawie średniowiecznych ksiąg sądowych)

Nazywanie ludzi w średniowiecznych księgach sądowych charakteryzuje się swobodą operowania różnymi mianami w odniesieniu do tej samej osoby. Im więcej dana osoba ma dóbr i urzędów, tym większa zaznacza się różnorodność w nazywaniu. Przesłanek takiego funkcjonowania nazewnictwa należy upatrywać w potrzebie możliwie precyzyjnego oznaczania osób. Księgi potwierdzają, że wraz ze zmianą okoliczności, takich jak np.: stan posiadania, sprawowany urząd, stan cywilny następuje zmiana określania danej osoby. Tym samym nacisk nie jest kładziony na stałość nazywania, lecz na potrzebę identyfikacji w danym momencie.

średniowiecze, księgi sądowe, protonazwisko

Name formation processes in the Greater Poland based on medieval court books

What is typical for medieval court books is that several different names may be used to address the same person. Name variety is closely related to the social status of an individual. Another reason for the name diversity is the need for an accurate description. The data drawn from the court books justifies the claim that following the change of ownership or marital status, the description of a person is also subject to change. Thus, the focus remains on a temporal identification of a person rather than developing a universal measure of description.

Middle ages, court books, proto name

Образование фамилий великополян (на основании средневековых судебных книг)

Формирование наименований людей в средневековых судебных книгах характеризовалось свободой использования разных имен для одного и того же человека. Чем больше у человека владений и должностей, тем больше разнообразия в наименовании. Предпосылки для такого функционирования наименования следует искать в случае необходимости наиболее точной маркировки людей. Книги подтверждают, что с изменением обстоятельств, таких как, например, владение, должность или семейное положение,

определение данного человека меняется. Таким образом, акцент делается не на постоянстве наименования, а на необходимость идентификации в данный момент.

средневековье, судебные книги, протофамилия

Łukasz TRZECIAK (Akademia Pomorska w Słupsku, Polska)
Лукаш Тшецяк (Поморский университет в Слупске, Польша)

Słowiańskie antroponimy Ormian lwowskich z XVI-XVII wieku

Pierwsi Ormianie przybyli na ziemie polskie w XIV wieku. Do najważniejszych ośrodków posługującej się językiem kipczackim diasporы – skupionej przede wszystkim na Kresach Południowo-Wschodnich – należał Lwów. Źródłem istotnym dla badań antroponomicznych są pochodzące z lat 1598–1638 jasachy (listy zbiórek pieniężnych; rachunki) tamtejszej gminy ormiańskiej. Analizowany materiał jest świadectwem stopniowej slawizacji ormiańsko-kipczackich nazw osobowych.

antroponimia, Ormianie w Polsce, Lwów

Slavic anthroponyms of Lviv Armenians between the 16th and the 17th century

The first Armenians came to Poland in the 14th century. Lviv was one of the most important centres of the Kipchat-speaking diaspora (with most inhabitants on the South-Eastern border). The data were drawn from money collection lists and bills of the local Armenian commune from 1598 to 1638. The paper analyses and highlights the gradual Slavisation of Armenian personal names.

Anthroponyms, Polish Armenians, Lviv

Славянские антропонимы львовских армян XVI-XVII вв.

Первые армяне пришли в Польшу в 14 веке. Львов был одним из важнейших центров кипчатоязычной диаспоры, сосредоточенной в основном на юго-восточных окраинах. Важным источником для антропонимических исследований являются ясахи (списки денежных сборов; счета) местной армянской коммуны 1598–1638 годов. Проанализированный материал свидетельствует о постепенной славянизации армяно-кипчатских личных имён.

антропонимия, армяне в Польше, Львов

Jean-Louis VAXELAIRE (Université de Namur, Belgia)
Жан-Луи Вакселер (Намюрский университет)

Wojny językowe na znakach drogowych: toponimy jako symboliczna broń

Na terytoriach przygranicznych miasta zwykle mają nazwy w każdym języku, na przykład Львів po ukraińsku i Lwów po polsku. Ponieważ kierowcy niekoniecznie znają oba języki, znaki drogowe są zazwyczaj dwujęzyczne. Nasze rozważania zaczniemy od Cypru – kraju, w którym po zakończonej w 1974 roku wojnie, funkcjonują dwa języki. Znaki drogowe zazwyczaj występują w jednym z lokalnych języków oraz języku turystów (języku angielskim), podczas gdy drugi oficjalny język zostaje całkowicie pominięty. Przyjrzymy się również Belgii, gdzie cały czas widoczne są targia między językiem flamandzkim a francuskim. Pomimo faktu, że nazwy miejscowości w języku flamandzkim i francuskim znacząco się od siebie różnią (np. francuskie miasto Lille, którego nazwa w języku flamandzkim brzmi Rijssel), na belgijskich znakach drogowych widoczny jest zazwyczaj tylko jeden wariant. Te swoiste „wojny językowe” prowadzą do licznych absurdów, jak chociażby pominięcie francuskiej nazwy miasta Brugia, podczas gdy angielska wersja znaku już tę nazwę zawiera.

Toponimy, tłumaczenie, bilingwizm, Cypr, Belgia

Road signs and language wars: toponyms as symbolic weapons

When two languages are spoken in adjacent territories, cities usually have a name in each language, for instance Львів in Ukrainian and Lwów in Polish. Since motorists do not necessarily know both languages, road signs may include both versions. We will first talk about Cyprus where the 1974 war left a divided country with two languages. Road signs are in one of the two languages and in English (the language of tourists), as if the language of the neighbour did not exist. We will then look at Belgium, where the tensions between the two languages are still very high. Sometimes it is even a matter of denying the existence of the other language version: road signs only use one language, though the name may be very different (like the French city Lille called Rijssel in Flanders). We can even see a visitor information sign in Flanders that do not use Bruges in a French text but the Flemish version Brugge, though they use Bruges in the English text.

toponyms, translation, bilingualism, Cyprus, Belgium

Языковые войны на дорожных знаках: топонимы как символическое оружие

На приграничных территориях города обычно имеют названия на всех языках, например Львів на украинском языке и Львов на польском языке. Поскольку водители не обязательно знают оба языка, дорожные знаки обычно двуязычны. Мы начнем наши размышления с Кипра – страны, в которой после войны, закончившейся в 1974 году, есть два языка. Дорожные знаки обычно появляются на одном из местных языков и на туристическом языке (английском), а другой официальный язык полностью отсутствует. Мы также посмотрим на Бельгию, где все еще видны трения между фламандским и французским языками. Несмотря на то, что топонимы на фламандском и французском языках значительно различаются (например, французский город Лилль, чье фламандское название – Rijsel), бельгийские дорожные знаки обычно показывают только один вариант. Эти специфические «языковые войны» приводят к многочисленным нелепостям, таким как пропуск французского названия города Брюгге, в то время как английская версия знака уже содержит это название.

Топонимы, перевод, двуязычие, Кипр, Бельгия

Jiatong WENG (Chiny)

Цзятун Вэн (Китай)

Wasilij Iwanowicz SUPRUN (Wołgogradski Państwowy Uniwersytet Społeczno-Pedagogiczny, Wołgograd, Rosja)

Василий Иванович Супрун (Волгоградский государственный социально-педагогический университет, Волгоград)

Leksem „perła” w rosyjskiej onomastyce

Słowo perła zostało po raz pierwszy zapisane w języku rosyjskim w formie жънчюгъ w 1161 r. W napisie na krzyżu księżniczki Eufrozyny (Predsławy) Świątosławny z Połocka (1104-1167). Max Fasmer uważa, że leksem ten wywodzi się ze starożytnego tureckiego jänčü, zapożyczonego z języka chińskiego. Chińskie słowo 珍珠 [zhēnzhū] składa się z dwóch syllab 珍 „rzadki, drogi, cenny” i 珠 „piłka, koraliki”. Leksem perła wszedł do aktywnego słownictwa języka rosyjskiego, stał się powszechny w mowie

Rosjan, posiada dużą liczbą derywatów i związków frazeologicznych wroty stabilnych fraz.

We współczesnym języku rosyjskim perła ma podstawowe następujące znaczenie „cenna substancja perłowa w postaci ziarenek koloru białego, żółtawego, różowawego (rzadziej czarnego), otrzymywanych z muszli niektórych mięczaków”, a także kilka znaczeń przenośnych.. Słowo stało się podstawą wielu rosyjskich antroponimów (Zhemczugov, Zhemchuzhny, Zhemchuzhnikov), nazw miejscowości (Zhemchuzhny, Zhemchuzhnaya), ergonimów (nazwy hoteli, kawiarni, sklepów itp.).

perła, zapożyczenie, wyraz pochodzenia chińskiego, derywat, antroponim, toponim, urbanonim, ergonim

The lexeme „pearl” in the Russian onomastic studies

The word pearl was first used in the Russian language in the form жънчюгъ in 1161 when it was inscribed on the cross belonging to the Princess Euphrosyne of Połock (1104-1167). According to Max Fasmer, the lexeme was derived from the ancient Turkish word jānčü, originally found in Chinese. The Chinese word 珍珠 [zhēnzhū] consists of two syllables, 珍, which could be translated as „rare, expensive, precious”, and 珠, which means “ball, beads.” The lexeme has quickly become a common element of Russian speech, leading to the formation of many derivatives. In the modern Russian language, the lexeme has a basic meaning (a hard, lustrous spherical mass, typically white or bluish-grey, formed within the shell of a pearl oyster or other bivalve mollusc and highly prized as a gem) as well as several figurative meanings. The word was used as the core for many anthroponyms (Zhemczugov ,Zhemchuzhny, Zhemchuzhnikov), place names (Zhemchuzhny, Zhemchuzhnaya), and ergonyms (names of hotels, cafes, shops etc.).

Pearl, borrowing, words of the Chinese origin, derivative, anthroponym, toponym, urbanonym, ergonym

Лексема жемчуг в русской ономастике

Слово жемчуг впервые зафиксировано в русском языке в форме жънчюгъ в 1161 году в надписи на кресте княгини Ефросинии (Предславы) Святославны Полоцкой (1104-1167). Макс Фасмер считает, что эта лексема восходит к древнетюркскому jānčü, которое было заимствовано из китайского языка. Китайское слово 珍珠 [zhēnzhū] состоит из двух слогоморфем 珍 ‘редкий, дорогой, ценнейший’ и 珠 ‘шарик, бисер’. Лексема жемчуг вошла в активный

словарный запас русского языка, получила широкое распространение в речи русских людей, обросла большим количеством дериватов и устойчивых словосочетаний с ними. В современном русском языке жемчуг имеет основное значение ‘драгоценное перламутровое вещество в форме зёрен белого, желтоватого, розоватого (реже чёрного) цвета, добываемое из раковин некоторых моллюсков’, а также несколько переносных значений. Слово стало основой для многих русских антропонимов (Жемчугов, Жемчужный, Жемчужников), топонимов (Жемчужный, Жемчужная), эргонимов (название гостиниц, кафе, магазинов и пр.).

жемчуг, заимствование, китайизм, дериват, антропоним, топоним, урбаноним, эргоним

Wojciech WŁOSKOWICZ (Instytut Języka Polskiego
Polskiej Akademii Nauk, Kraków, Polska)

Войцех Влоскович (Институт польского языка Польской
академии наук, Краков)

Toponimia Bieszczadów Zachodnich w kartografii turystycznej PRL

W okresie II RP Bojkowszczyzna Zachodnia i wschodnia rubież Łemkowszczyzny nie były popularnym obszarem turystycznym. Popularność zaczęły zdobywać dopiero na początku lat 50. XX w. jako surogat Bieszczadów Wschodnich, Gorganów i Czarnohory, czyli obszarów intensywnego rozwoju polskiej turystyki wschodniokarpackiej przed 1939 r. Istotną konsekwencją takiego stanu rzeczy jest to, że do rozleglejszego obiegu językowego użytkowników polszczyzny nazwy geograficzne – a w szczególności nazwy terenowe – Bieszczadów Zachodnich zaczęły przenikać stosunkowo późno, przy czym polscy turyści w niewielkim stopniu mogli wchodzić w kontakt z użyciem nazw przez górali russkich – ostatecznie wysiedlonych w ramach Akcji „Wisła”. Kluczowym nośnikiem toponimii Bieszczadów Zachodnich upowszechnianej wśród użytkowników polszczyzny były więc nieliczne przewodniki i mapy turystyczne (z monopolistyczną pozycją PPWK). Celem wystąpienia jest charakterystyka toponimii Bieszczadów Zachodnich upowszechnianej i stabilizowanej za pomocą kartografii turystycznej okresu PRL. Uwzględniona zostanie jej relacja do kartografii przedwojennej (austriackiej i polskiej) oraz stopień zależności od nazewnictwa ustalonego urzędowo.

Bieszczady Zachodnie, nazwa geograficzna, toponim, kartografia, mapa, turystyka

Tourist cartography in the Polish People's Republic. An analysis of toponyms in the Western Bieszczady

In Interwar Poland, the regions originally inhabited by the Boyko and the Lemko people were not popular tourist destinations. This has begun to change in the 1950s. As the area was unexplored by Polish tourists, the geographical names used in the territory (field names in particular) were relatively unknown. The contact with the Ruthenian highlanders and, consequently, the proper names they used, was further obstructed by the forced resettlement of the minority (Operation Vistula). Due to the reasons specified above, an investigation into the toponyms of the Western Bieszczady relies on a limited number of guidebooks and tourist maps. In the study, the toponyms present in the tourist cartography of the Polish People's Republic are analysed. The data were contrasted with pre-war maps and guidebooks (both Austrian and Polish) and the list of officially recognised names.

Western Bieszczady, geographic name, toponym, cartography, map, tourism

Топонимия Западных Бещад в туристической картографии Польской Народной Республики

Во времена Второй Речи Посполитой Западная Бойковщина и восточные окраины Лемковщины не были популярными туристическими районами. Они начали набирать популярность только в начале 1950-х годов как суррогат Восточных Бещад, Горганов и Чарногоры, то есть областей интенсивного развития польского восточно-карпатского туризма до 1939 года. Важным следствием такого положения вещей является то, что географические названия - в частности, названия территорий - Западные Бещады - начали проникать относительно поздно, в то время как польские туристы с трудом могли пользоваться названиями, которые были характерны для местных русинских горцев - в конечном итоге перемещенных в рамках операции «Висла». Ключевым носителем топонимии Западных Бещад, распространяемой среди пользователей польского языка, были немногочисленные путеводители и туристические карты (с влиятельной ППВК). Цель презентации - описать топонимию Западных Бещад, распространенную и стабилизированную туристической картографией периода Польской Народной Республики. Будет учтено

её отношение к довоенной картографии (австрийской и польской) и степень зависимости от официально установленных наименований.
Западные Бещады, географическое название, топоним, картография, карта, туризм

Marcin WOŁOSZYN (Uniwersytet Rzeszowski, Polska / Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa (GWZO), Leipzig, Germany)

Марцин Волошин (Жешувский университет, Польша / Leibniz-Institut für Geschichte und Kultur des östlichen Europa (GWZO), Лейпциг, Германия)

Badania toponomastyczne okolic Grodów Czerwieńskich

Zagadnienie formowania się najstarszej granicy polsko-ruskiej (X-XIII w.), a zwłaszcza problem tzw. Grodów Czerwieńskich (region nad górnym Bugiem) stanowią już od ponad dekady przedmiot badań międzynarodowego zespołu. Wobec niewielkiej ilości przekazów pisanych w pracach tych ogólną rolę odgrywają badania archeologiczne i z zakresu nauk geograficznych (wykopaliska w Czermnie/Czerwieniu i Gródku/Wołyniu). W naszych pracach uwzględniono także dorobek toponomastyki, zwłaszcza toponimicznego otoczenia badanych archeologicznie stanowisk. Czy stanowiły one centra struktur osadniczych czy może leżały na ich peryferii? Odpowiadając na to pytanie warto wykorzystać ustalenia onomastyki, zwłaszcza, że tego typu studia wykonano już w odniesieniu do struktur osadniczych na terenach czeskich i serbołużyczkich. Przeprowadzone badania w otoczeniu Grodów Czerwieńskich przyniosły interesujące rezultaty. Wsparcie specjalisty z zakresu językoznawstwa jest konieczne na dalszych etapie prac nad Grodami Czerwieńskimi, niestety ze względów organizacyjnych nie jest możliwa ich kontynuacja w dotychczasowym zespole badawczym.

badania archeologiczne, granica polsko-ruska, struktury osadnicze, typy strukturalne nazw miejscowych

An investigation into toponyms from the area of Grody Czerwieńskie

The formation of the oldest Polish-Ruthenian border (between the 10th and the 13th century), including Grody Czerwieńskie in the upper Bug area, has been investigated by an international research team for over a decade. Due to the limited number of written records concerning the area, the analysis

of the toponyms has to be supplemented by archaeological excavations (in Czermno / Czerwien and Gródek / Wołyń) and geographical research. In efforts to establish whether the excavation sites were located in the centre of settlement structures or at towns' peripheries, the findings of onomastic prove to be of tremendous help. Similar studies were carried out in the Czech Republic and the Sorbian territories. The study yielded peculiar results, and it would be interesting for them to be analysed from a linguistic perspective. This, however, was not possible due to the limitations of organisational nature.

Archaeological excavations, Polish-Ruthenian border, settlement structures, toponyms

Топономические исследования в окрестностях Червенских городов

Проблема образования древнейшей польско-русинской границы (10-13 вв.), особенно проблема так называемых Червенских городов (район верхнего Буга) уже более десяти лет является предметом исследований международной группы. Ввиду небольшого количества письменных записей в этих исследованиях огромную роль играют археологические и географические исследования (раскопки в Чермно / Червене и Грудеке / Волыне). В наших работах также учтены достижения топономики, особенно топонимического окружения археологически изученных памятников. Были ли они центрами поселений или располагались на их периферии? Отвечая на этот вопрос, стоит использовать результаты ономастики, тем более что исследования такого типа уже проводились в отношении структур поселений на чешских и сербских территориях. Исследования, проведенные в окрестностях Червенских городов дали интересные результаты. На следующем этапе работ над Червенскими городами необходима поддержка специалиста-лингвиста, но, к сожалению, по организационным причинам их невозможно продолжить в нынешней исследовательской группе.

археологические исследования, польско-русинская граница, строения поселений, структурные типы топонимов

Karolina WRÓBEL-KĄCKA
(Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Polska)
Каролина Врубель-Концка
(Педагогический университет в Кракове, Польша)

Zefiryna, Peregryna, Dydak... o imionach wybieranych dla dzieci nieślubnych w XIX wieku (na przykładzie ksiąg metrykalnych parafii Trzciana i Żegocina)

W referacie scharakteryzowane zostaną imiona nadawane dzieciom nieślubnym w XIX wieku na terenie powiatu bocheńskiego (diecezja tarnowska). Materiał językowy stanowić będą dwie księgi metrykalne (księgi urodzeń) parafii Trzciana oraz Żegocina z lat 1801-1900. Repertuar imion należących do nieprawych dzieci ochrzczonych w tych dwóch probostwach liczy 188 różnych antroponimów.

Podczas wystąpienia szczegółowej analizie poddane zostaną imiona wybierane dla dzieci najczęściej, a także miana rzadkie oraz nietypowe nieodnotowane w imienniku dzieci pochodzących ze związków sformalizowanych. Zbiór imion unikatowych tworzą 33 różne antroponimy należące przeważnie do kanonu imion chrześcijańskich noszonych przez świętych oraz błogosławionych czczonych w Kościele katolickim.

Zaprezentowany repertuar imienniczy skonfrontowany zostanie z imionami dzieci nieślubnych ochrzczonych w innych regionach Polski w okresie badanego stulecia. W dalszej części referatu rozważaniom poddane zostanie również zjawisko wieloimienności, a także czynniki religijne oraz kulturowe decydujące o wyborze omawianych imion.

antroponimia, imiona dzieci nieślubnych, wieloimienność

Zefiryna, Peregryna, Dydak.... - Names of illegitimate children in the 19th century (based on parish records from Trzciana and Żegocina)

The paper discusses the names given to children born out of wedlock in the 19th century in the Bochnia district (Tarnów diocese). The data were drawn from the records of two parishes, namely Trzciana and Żegocina. Between 1801 and 1900, 188 relevant anthroponyms were recorded. The frequency of the names was analysed, and the list of anthroponyms was contrasted with the names given to legitimate children. Following the analysis, 33 names were classified as typical for the children born out of wedlock. In the next stage of the analysis, the data were confronted with similar lists from other parts of Poland. The phenomenon of multiple names is considered, as well as religious and cultural factors that influenced the name choice.

Anthroponymy, illegitimate children, multiple names

Зефирина, Перегрина, Дыдак ... об именах, выбираемых для внебрачных детей в XIX веке (на примере дневников приходов Тшцяна и Жегоцина)

В статье будут описаны имена, данные детям, рожденным вне брака в XIX веке в Быхненском округе (Тарновская епархия). Языковым материалом будут две метрические книги (книги рождения) в приходах Тшцяна и Жегоцина 1801-1900 годов. Сборник имен внебрачных детей, крещенных в этих двух приходах, включает 188 различных антропонимов. В ходе презентации будут подробно проанализированы имена, наиболее часто избираемые для детей, а также редкие и необычные имена, касающиеся имён детей рожденных в официальных браках. Коллекция уникальных имен состоит из 33 различных антропонимов, в основном принадлежащих к канону христианских имен, которые носят святые и блаженные, которым поклоняются в католической церкви. Представленный сборник имен будет сопоставляться с именами внебрачных детей, крещенных в других регионах Польши в течение анализируемого столетия. В дальнейшей части статьи также будет рассмотрен феномен множественных имен, а также религиозные и культурные факторы, которые определяют выбор обсуждаемых имен.

антропонимия, имена внебрачных детей, множественные имена

Ewelina ZAJĄC (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Эвелина Зайонц (Лодзинский университет, Польша)

Fluencja werbalna na przykładzie wybranych kategorii nazw własnych – badania na grupie dzieci 5-letnich

Test fluencji werbalnej jest najbardziej rozpowszechnionym i najprostszym narzędziem diagnozy neuropsychologicznej. Liczba doniesień na temat wyników uzyskanych przez dzieci jest znaczna w porównaniu z badaniami w grupie osób dorosłych. Celem referatu jest przedstawienie wyników oraz analiza badań dotyczących płynności słownej semantycznej (kategorialnej) w zakresie wybranych kategorii nazw własnych (imiona, miasta, rzeki) u dzieci 5-letnich – bez zaburzeń neurologicznych, w normie intelektualnej.
fluencja werbalna, fluencja semantyczna, nazwy własne, badania dzieci przedszkolnych

The test of verbal fluency of 5-years old children based on selected proper names

A test of verbal fluency is one of the most frequently used tools in neuropsychological assessment. Whilst it has been used repeatedly to examine verbal fluency amongst adults, the studies concerning the effectiveness of the tool for the neuropsychological evaluation of children are currently scarce. In the present study, 5-years old children with no neurological disorders were tested to determine their verbal fluency concerning a selection of proper names (names, towns, rivers).

Verbal fluency, semantic fluency, proper names, pre-school children testing

Беглость речи на примере избранных категорий имен собственных - исследование на группе 5-летних детей

Тест на беглость речи - самый распространенный и самый простой инструмент нейропсихологической диагностики. Количество отчетов о результатах, полученных детьми, ничтожно по сравнению с исследованиями в группе взрослых. Целью статьи является представление результатов и анализ исследования семантической (категориальной) беглости речи в области избранных категорий имен собственных (имена, города, реки) у детей 5-летнего возраста - без неврологических нарушений, в пределах интеллектуальной нормы.

вербальная беглость, семантическая беглость, имена собственные, исследования детей дошкольного возраста

Rafał ZAREBSKI (Uniwersytet Łódzki, Polska)
Рафаэль Зарембски (Лодзинский университет, Польша)

Krajobraz onimiczny dawnej Polski i terenów ościennych w wybranych źródłach polsko-francuskich

W wystąpieniu zostaną poruszone zagadnienia związane z krajobrazem onimicznym, rozumianym szeroko jako rodzaj pejzażu językowego, odpowiednio dostosowanego do potrzeb lingwistyki diachronicznej. Bazę materiałową, na której oparto rozważania, uczyniono różne typy dawnych tekstów o charakterze użytkowym (pamiętnikarstwo, korespondencja itd.). Cechą wspólnych tych źródeł jest mieszane, polsko-francuskie tworzywo językowe. Dwujęzyczność źródeł determinuje w znacznym stopniu postać użytych w nich *nomina propria*.

onimia, historia języka, kontakty językowe, bilingwizm, pejzaż językowy

The onymic landscape of Poland and the adjacent territories in the selected Polish and French sources

The paper discusses the issues related to the onymic (linguistic) landscape of Poland and the adjacent territories by adapting the methodology typical for diachronic linguistics. Several historical, functional texts were included in the analysis (e.g., memoirs, correspondence). The material selected for the study was bilingual (Polish and French), which, to a large extent, determined the form of proper names used in the texts.

Onym, language history, language contact, bilingualism, linguistic landscape

Онимический пейзаж бывшей Польши и соседних областей в выбранных польско-французских источниках

В презентации будут обсуждаться вопросы, связанные с онимическим ландшафтом, который в широком смысле понимается как своего рода лингвистический ландшафт, соответствующим образом адаптированный к потребностям диахронической лингвистики. Материальная база, на которой основывались рассуждения, составляла различные типы старых текстов утилитарного характера (мемуары, переписка и т. д.). Общей чертой этих источников является смешанный польско-французский языковой материал. Двуязычие источников во многом определяет форму используемых в них имён собственных (*nomina propria*).

онимия, история языка, языковые контакты, двуязычие, языковой ландшафт

Dominika ZAWADZKA (Uniwersytet Rzeszowski, Polska)
Доминика Завадзка (Жешувский университет, Польша)

Świnia niejedno ma imię – analiza zoonimów

Świnia jako zwierzę gospodarskie często traktowana jest przedmiotowo. Jednak zdarza się, że rolnicy, a nawet hodowcy nadają świniom imiona, co świadczyć może o głębszej więzi, a także upodmotowieniu świń. Referat skupiać się będzie wokół zoonimów, zarówno tych współczesnych, jak i dawnych. Analiza literatury przedmiotu, w której znaleźć można badania nad zoonimami sprzed kilku lat, poparta zostanie badaniami ankietowymi

zbierającymi współcześnie występujące zoonimy ludowe i miejskie. Przeanalizowane zostaną również teksty współczesne i dawne zawierające zoonimy literackie i kulturowe. Przedstawiona analiza zoonimów stanowi wycinek prowadzonych badań nad językowo- kulturowym obrazem świni.
świnia, JOS, zoonimy

An investigation into the image of a pig reflected in proper names

Farm animals, including pigs, are often objectified. Animal protection movements are gaining popularity, and, consequently, the treatment of animals has also improved. Nowadays, it is not an uncommon practice to name farm animals. The paper is devoted to the analysis of old and contemporary proper names given to animals (zoonyms). The data concerning folk and urban zoonyms were collected through the questionnaire designed specifically for the purpose of the study. Literary and cultural zoonyms excerpted from a variety of different texts were also examined. The present analysis is a part of a larger research project investigating the linguistic and cultural image of a pig.

Pig, JOS, zoonyms

У свиньи более одного имени – анализ зоонимов

Свинья как сельскохозяйственное животное часто рассматривается как предмет. Однако бывает, что фермеры и даже свиноводы дают имена свиньям, что может указывать на более глубокую связь, а также на расширение прав и возможностей свиней. Выступление будет посвящено зоонимам, как современным, так и древним. Анализ литературы по этой теме, который включает исследования зоонимов, проведенных несколько лет назад, будет подкреплен анкетным исследованием, в котором собираются современные народные и городские зоонимы. Также будут проанализированы современные и старые тексты, содержащие литературные и культурные зоонимы. Представленный анализ зоонимов является частью исследования языкового и культурного образа свиньи.

свинья, языковая картина мира, зоонимы

Beata ZIAJKA (Uniwersytet Jagielloński, Polska)
Беата Зяйка (Ягеллонский университет, Польша)

Ekspresywność ludowych przezwisk odmiejscowych

Referat będzie stanowił próbę odpowiedzi na pytanie, czy przezwiska określające człowieka ze względu na jego przynależność przestrzenną mogą być nośnikami wartościowania. W większości prac poświęconych przezwiskom panuje przekonanie, że antroponimom mającym charakter deskrypcji nie towarzyszy ekspresja, lecz stwierdzenie faktu. Zebrany w latach 2004-2020 materiał badawczy świadczy jednak o tym, że wiele nieoficjalnych nazwań osobowych ma charakter ekspresywny, z aspektem przestrzennym wiąże się bowiem cała sfera konotacji przyporządkowująca określonymu obszarowi i ludziom z niego pochodząącym pewne stereotypowe cechy, o których wnioskuje się na podstawie zaistniałego kontaktu kulturowego.
nieoficjalna antroponimia, ekspresywność, język mieszkańców wsi

The expressiveness of local folk nicknames

The paper represents an attempt to verify whether personal nicknames related to a geographical affiliation can convey valence. The studies researching descriptive anthroponyms indicated that nicknames are more likely to convey facts rather than being used as an expressive measure. However, the research material collected between 2004 and 2020 proves that many unofficial personal names are expressive in a sense they convey multiple, often stereotypical, connotations specific to a given region or its inhabitants.
unofficial anthroponomy, expressiveness, the language of the villagers

Выразительность местных народных прозвищ

В статье будет предпринята попытка ответить на вопрос, могут ли клички, описывающие человека в силу его пространственной принадлежности, быть носителями оценки. В большинстве работ, посвященных прозвищам, считается, что описательные антронимы сопровождаются не выражением, а констатацией факта. Однако материалы исследований, собранные в 2004-2020 гг., доказывают, что многие неофициальные личные имена являются выразительными, поскольку пространственный аспект связан с целой сферой коннотаций, которые приписываются определенной области и людям, выходящим из нее, определенные стереотипные черты, которые появляются на основании произошедшего культурного контакта.
неофициальная антронимия, выразительность, язык жителей села

Piotr ZŁOTKOWSKI

(Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)

Пётр Злотковский

(Университет Марии Кюри-Склодовской в Люблине, Польша)

Imiennictwo mieszkańców brańskich w XVII-XVIII wieku

Tematem referatu uczyniono charakterystykę imiennictwa kobiet w Brańsku na Podlasiu do końca XVIII wieku. Analizie antroponimicznej poddane będą formy oficjalne i nieoficjalne imion kobiecych, co pozwoli za ustalenie cech językowych imion należących do rzymskiego i bizantyjskiego kręgu kulturowego. W oparciu o zachowane księgi metrykalne parafii katolickiej w Brańsku zostanie również zbadana frekwencja imion nadawanych dziewczynkom na chrzcie w XVII i XVIII stuleciu.

imię chrzestne, antroponimia kobiet, Brańsk, Podlasie

Female names in Brańsk between the 17th and the 18th century

The paper is devoted to the description of female names in Brańsk in Podlasie until the end of the 18th century. Both official and unofficial names were subjected to the analysis, which allowed the researcher to link the names to either Roman or Byzantine cultural circles. The frequency of female baptismal names was also analysed based on the records of the Christian church in Brańsk.

Baptismal name, female anthroponymy, Brańsk, Podlasie

Имена горожанок из Браньска 17-18 веков

Предмет статьи - описание имен женщин в Бранске в Подлясье до конца XVIII века. Антропонимический анализ будет охватывать официальные и неофициальные формы женских имен, что позволит определить языковые особенности имен, принадлежащих римским и византийским культурным кругам. На основе сохранившихся журналов католического прихода в Бранске также будет изучена частота имен, даваемых девушкам при крещении в 17-18 веках.

крестное имя, антропонимия женщин, Бранск, Подлясье

Christian ZSCHIESCHANG
(Serbski institut, wótnožka za dolnoserbske slěženja)
Христиан Зсцхиесчанг (Сербский институт)

Wyjaśnienia nazw dla wszystkich – o modułowej strukturze artykułów dotyczących pochodzenia nazw własnych w serwisie internetowym Dolnoserbske mjenja | Niedersorbische Namen

W procesie digitalizacji dolnołużyckiego dziedzictwa językowego uwzględniane są liczne łużyckie nazwy własne (por. referat Joanny Szczepańskiej). Jednym z celów chociebuskiego oddziału Instytutu Łużyckiego jest objaśnienie ich pochodzenia w sposób przystępny dla każdego. Problematyczne jest jednak w tym przypadku to, że poza środowiskiem onomastycznym podstawowa wiedza o budowie i funkcji nazw jest mało rozpoznaiona. Przedstawiona w słownikach nazw własnych etymologia ograniczona do leksemów bazowych pozostaje często niezrozumiała. Z tego powodu dla serwisu Dolnoserbske mjenja | Niedersorbische Namen została wypracowana nowa metoda przedstawiania objaśnień. Dla znaczących aspektów (typ nazwy, pole semantyczne, motywacja itd.) opracowano specjalne moduły tekstowe. Objaśnienie każdej nazwy jest zestawione z odpowiednich modułów w taki sposób, że powstaje wyczerpująca argumentacja dla danego nazwania. Ponieważ liczne moduły odnoszą się do więcej niż jednej nazwy, uwypukla się ponadto w ten sposób fakt, że zasób nazw to nie suma pojedynczych przypadków, ale sieć powiązań o wielowymiarowej strukturze podobieństw i interferencji.

digitalizacja, łużyckie nazwy własne, etymologia, moduły tekstowe

Explaining the origins of Sorbian proper names through the modular structure of articles

The process of digitising the heritage of the Lower Sorbian language includes the conversion of numerous Sorbian proper names (for comparison, please see the report by Joanna Szczepańska). One of the primary goals of the Sorbian Institute is to present the origins of the proper names in a way that is accessible to everyone. However, apart from the onomastics enthusiasts, the structural and functional specifics of proper names remain a mystery to a larger audience. The etymology of proper names presented in dictionaries is most typically limited to a set of basic lexemes. To address this issue, the website Dolnoserbske mjenja | Niedersorbische Namen has developed a new approach towards explaining the origins of proper names. Special text modules have been developed for the most significant aspects

(name type, semantic field, motives behind name formation). Individual modules are compiled so that a user receives a complementary explanation for a selected proper name. As several modules have multiple referents, it is clear from the consideration that proper names create a network of interferences and are similar on many levels.

Digitising, Sorbian proper names, etymology, text modules

Разъяснение имен для всех – о модульной структуре статей касающихся происхождения имен собственных на сайте Дольносербске Меня | Niedersorbische Namen

В процессе оцифровки лингвистического наследия нижнесорбского языка учитываются многочисленные собственные имена сербов (см. Отчет Джоанны Щепаньской). Одна из целей отделения Chociebus Лужицкого института - объяснить их происхождение доступным для всех способом. Однако проблема в этом случае состоит в том, что, помимо ономастической среды, базовые знания о структуре и функциях имен не очень широко распространены. Этимология, ограниченная базовыми лексемами, представленными в словарях имен собственных, часто остается непонятной. По этой причине для сайта Дольносербске мясо | Niedersorbische Namen был разработан новый метод представления объяснений. Для значимых аспектов (тип имени, смысловое поле, мотивация и т. д.) были разработаны специальные текстовые модули. Объяснение каждого имени составляется из соответствующих модулей таким образом, что для этого имени создается исчерпывающий аргумент. Поскольку многие модули относятся к более чем одному имени, это также подчеркивает тот факт, что ресурс имен - это не сумма отдельных случаев, а сеть связей с многомерной структурой сходств и пересечений.

оцифровка, сербские имена собственные, этимология, текстовые модули